

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Monica Söderman Telefon 08-508 33889
Gunnar Kriegholm Telefon 08-508 33976
Elisabeth Forsberg Uvemo Telefon 08-508 33010
Björn Johansson Telefon 08-508 33818
Gunilla Axenbo Telefon 08-508 33958
Ingrid Olsson Telefon 08-508 33810

Till
Utbildningsnämnden
2012-02-09

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 12-123/128
SID 1 (132)

2012-01-31

Verksamhetsberättelse 2011 Utbildningsnämnden

Utbildningsförvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Verksamhetsberättelse 2011 för utbildningsnämnden godkänns och del 1 överlämnas till kommunstyrelsen för godkännande.
2. I bokslutet gjorda periodiseringar godkänns. Väsentligt belopp sätts till 50 000 kronor.
3. Nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om utökad budgetram med 4,0 mnkr varav 1,0 mnkr avser felaktig prestationsjustering förskola och 3,0 mnkr avser felaktig prestationsjustering fritidshem.
4. Nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om ombudgetering till 2012 av 2,0 mnkr avseende ny pedagogisk plattform.
5. Nämnden hemställer om att kommunstyrelsen beslutar att resultatenheter-
nas resultat för 2011, ett sammanlagt överskott om 179,8 mnkr, överförs
till utbildningsnämnden 2012.
6. Nämnden godkänner de förändringar som anges i avsnitt 3.1.1 om
resultatenheter och anslagsenheter.
7. Utbildningsnämndens verksamhetsberättelse för 2011 överlämnas med
godkännande till nämndens revisorer.
8. Beslutet justeras omedelbart.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Johanna Engman
Biträdande utbildningsdirektör
Chef tillhandahållaravdelningen

Håkan Edman
Grundskoledirektör

Marie-Louise Hammer- Åberg
Gymnasiedirektör

Elisabeth Barö-Dérantz
Chef uppdragsavdelningen

Gunilla Larsson
Stabschef

Astrid Norderfeldt
Chef personalavdelningen

Per Thorslund
Chef administrativa avdelningen

Innehåll

Sammanfattande analys	8
Läsanvisning	10
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	11
1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök	11
1.1 Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa	11
1.1.1 Utbildningsnämnden konkurrensutsätter flera delar av verksamheten	11
1.2 Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande	12
1.2.1 Genom att erbjuda olika utbildnings- och praktikplatser bidrar utbildningsnämnden till att fler personer kan få jobb	12
1.3 Stockholms livsmiljö ska vara hållbar	13
1.3.1 Utbildningsnämnden bidrar aktivt till en hållbar livsmiljö	15
1.6 Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm	17
1.6.1 Utbildningsnämnden ger eleverna möjlighet att uppleva kultur och delta i idrottslivet	17
1.7 Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning	18
1.7.1 Utbildningsnämnden bidrar till en säker och trygg verksamhet	19
2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras	21
2.1 Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald	22
2.1.1 Utbildningsnämnden ger goda förutsättningar för vårdnadshavares och elevers val av förskola och skola genom neutral och lättillgänglig information om olika alternativ	23
Jämförelse av resultat och andra förhållanden mellan kommunala och fristående skolor i Stockholm 2009-2011	24
Gymnasieenheten	34
Det kommunala uppföljningsansvaret	35
Utveckling av Jämför Service	36
LIS - stadens ledningsinformationssystem	36
Stadens utbildningsinspektion	36
Tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem som inte är kopplade till skola	37
Insyn i fristående skolors elevhälsa	38
Mottagande av elever till grundsärskolan	38
Skolval	39
Förskola	39

Bidrag på lika villkor.....	40
2.2 Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas	40
2.2.1 Skolan ska ge samtliga elever förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt utifrån läroplansmålen.....	44
2.2.2 Skolan ska verka för att elever och vårdnadshavare uppfattar att den valda skolan är den bästa	44
Resultaten i den kommunala grundskolan	46
Reformarbetet i den kommunala grundskolan	57
Grundskolans ledningsorganisation	59
Skolororganisationen	59
Spetsutbildning.....	59
Lärarcoacher.....	59
Fritidshemsverksamhet	60
Resultaten i den kommunala gymnasieskolan	60
Gy 2011	72
Läringsutbildning	73
Yrkesdansarutbildning.....	73
Internationell skola.....	74
Stockholm Science & Innovation School, Kista.....	74
Sommarskola inom gymnasieskolan	74
Skola på vetenskaplig grund och resultat av utvecklingsinsatser.....	77
Digitala verktyg för skolutveckling.....	82
Elever i behov av särskilt stöd.....	83
Strategier för skolor med låg måluppfyllelse	84
Studie- och yrkesvägledning.....	85
Synskadade och/eller hörselskadade grundskoleelevers skolsituation	86
Hugis - hörselskadade/döva gymnasieungdomars skolsituation.....	86
2.2.3 Samtliga elever möter dagligen en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö	88
2.2.4 Samtliga elever ska ha ett reellt inflytande över, ansvar för och förståelse för sitt eget lärande	93
2.2.5 Samarbetet mellan socialtjänst, förskola, skola, polis och föräldrar stärks	96
2.2.6 Samverkan med andra aktörer ska öka såväl inom närområdet som internationellt	96
2.4 Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten.....	99

2.4.1 Utbildningsförvaltningen ska vara en modern arbetsgivare och dess verksamheter ska erbjuda spännande och utmanande arbeten	100
Lärarlyftet, lärarlegitimation, lärarbehörighet.....	100
Karriärtjänster	100
VFU – verksamhetsförlagd undervisning.....	100
Jämställdhet	100
Utbildningssatsningar inom HR.....	101
Paulprojektet	102
Lönebildning	102
Chefsprogrammet	102
Medarbetarenkäten	103
Omställning och personalplanering	103
Sjukfrånvaro	104
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva.....	106
3.1 Budgeten ska vara i balans.....	106
3.1.1 Utbildningsnämnden ökar kostnadsmedvetenheten och prognossäkerheten.....	107
Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget.....	107
Omslutningsförändringar	108
Resultatenheter	116
Analys av balansräkning	119
Investeringar	120
Ombudgeteringar	121
Medel för lokaländamål	121
Utveckling av schablon- och pengbelopp.....	121
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	122
3.2.1 Utbildningsnämnden ökar resurserna till kärnverksamheterna genom en effektivare administrations- och lokalhantering	123
Effektiviseringar gymnasieskolan	124
Synpunkter och klagomål	126
Övrigt	126
Rapport över genomförd internkontroll	126
Del 2 Till utbildningsnämnden	128
Bokslut per avdelning	128

Bilagor

- BILAGA 1 BOKSLUTSBILAGOR
- BILAGA 2 ANTAL BARN OCH ELEVER
- BILAGA 3 OBLIGATORISKA BILAGOR
 - Uppföljning av budget
 - Specifikation av avvikelser mellan budget och utfall
 - Specifikation av avvikelser, Investeringar, Specifikation av begärda ombudgeteringar
 - Uppföljning av resultatenheter
 - Uppföljning av investeringsutgifter
 - Redovisning av kontantfinansierade byggnadsåtgärder i fastigheter
 - Projekt med extern finansiering
 - Stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler, enskilt driven verksamhet
 - Återredovisning av utvecklingsprojekt/kompetensfondsmedel
 - Feriearbeten för ungdomar
- BILAGA 4 ANSLAGSENHETER
- BILAGA 5 RESULTAT PER ENHET GRUNDSKOLA
- BILAGA 6 RESULTAT PER ENHET GYMNASIESKOLA
- BILAGA 7 NYCKELTAL
- BILAGA 8 RAPPORT ÖVER GENOMFÖRD INTERNKONTROLL
- BILAGA 9 UPPFÖLJNING JÄMSTÄLLDHETS- OCH MÅNGFALDSPLAN
- BILAGA 10 KVALITETSARBETE SAMT VISSA RESULTAT I DEN KOMMUNALA GRUNDSKOLAN
- BILAGA 11 KVALITETSARBETE SAMT VISSA RESULTAT I DEN KOMMUNALA GYMNASIESKOLAN

Sammanfattande analys

Utbildningsnämnden har i uppdrag att i egen regi planera och genomföra utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola samt att i stadens intresse arbeta för att den utbildning som erbjuds stadens barn och elever är av en god kvalitet oavsett om den anordnas av fristående anordnare eller bedrivs i egen regi.

Utbildningsnämnden har bidragit till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls.

En jämförelse av resultat och andra förhållanden mellan kommunala och fristående skolor i Stockholm 2009-2011 har genomförts. Under avsnitt 2.1.1 analyseras och kommenteras jämförelsen.

Stadens utbildningsinspektörer konstaterar i årsrapporterna för 2010/2011 att förskolor och skolor, oavsett huvudman, i Stockholms stad allmänt fungerar bra. De kan dock konstatera att det är stora skillnader mellan de inspekterade skolorna.

Arbetet har påbörjats med att förstärka tillsynen av fristående förskolor, fritidshem samt fristående fritidshem som inte är kopplade till en skola.

En enhet för förskolesamordning har inrättats för att hantera samverkansfrågor omkring förskolan och för att i samarbete med stadsledningskontoret ta fram regler, policy med mera. Ett strukturerat samarbete med stadsdelsförvaltningarna har utvecklats.

I tertialrapport 2 lämnade utbildningsnämnden en första analys av utfall för de flesta indikatorerna kring elevernas resultat. I avsnitt 2.2.1 till 2.2.6 nedan återfinns en fördjupad diskussion och analys samt i en del fall jämförelser av resultaten mellan skolor eller mellan storstadsregionerna. Där beskrivs också den verksamhet och de utvecklingsinsatser som bedrivits under året för att uppnå målen.

Sammantaget visar kunskapsresultaten inom den kommunala grundskolan på en viss positiv trend under perioden 2007-2011, trots variationer nedåt 2010. Årsmålen för de nationella proven i årskurs 3 har nåtts med god marginal medan något återstår till årsmålen för årskurs 9. Meritvärdet för eleverna i årskurs 9 har ökat, andelen elever med godkända betyg i samtliga ämnen har ökat, liksom resultaten på de nationella proven med ett undantag – matematik i årskurs 9 – och här följer stockholmseleverna samma trend som resten av riket.

Under de tre senaste åren är det för den kommunala gymnasieskolan på koncernnivå små förändringar när det gäller de flesta betygsindikatorerna. Utfallen på skolnivå visar dels att det varje år är stora variationer mellan skolorna och dels att

det under de olika åren skett förändringar i skolornas utfall så att de går upp eller ned i jämförelse med varandra när det gäller grad av måluppfyllelse för olika indikatorer.

Ett omfattande arbete har bedrivits för att skapa goda förutsättningar för implementeringen av den nya skollagen, nya läroplaner, ny programstruktur i gymnasieskolan med mera. En stor del av insatserna har syftat till att höja kompetensen hos framförallt lärare inom olika områden eftersom samstämmig forskning visar att lärarnas kvalitet är den mest avgörande faktorn för att elever ska lyckas förverkliga sin potential.

För att utvecklingsarbete ska ge effekt krävs en tydlig fokusering på mål och resultat, gemensamma visioner, strukturerad reflektion, delaktighet samt tydlig ansvarsfördelning mellan olika nivåer som det uttrycks i förvaltningens strategi. Flera insatser har syftat till att utveckla undervisningen i matematik, svenska/svenska som andraspråk och NO/teknik. Insatser som främjar ett språkutvecklande arbetssätt i alla ämnen har också varit omfattande. En rad insatser har genomförts i syfte att säkerställa att skolans arbetssätt i högre utsträckning vilar på vetenskaplig grund.

Prioriterade områden för fortsatt utveckling har angetts i verksamhetsplan för 2012 och återfinns kortfattat även i bilagorna 10 och 11, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan respektive gymnasieskolan.

Nämnden har, i samverkan med bland annat stadsledningskontoret och SISAB, arbetat aktivt för att möta den kraftiga ökningen av antalet grundskolebarn och har också verkat för en effektivisering av lokalutnyttjandet i det befintliga lokalbeståndet för såväl grund- som gymnasieskola.

Nämnden redovisar ett underskott om 51,2 mnkr före och ett överskott om 22,6 mnkr efter resultatdispositioner. Efter korrigering av en felaktig budgetjustering om 4,0 mnkr, som gjordes i samband med tertialrapport 2, uppgår underskottet till 47,2 mnkr före och överskottet till 26,6 mnkr efter resultatdispositioner.

Av investeringsbudgeten, som uppgått till 90,0 mnkr har 67,4 mnkr tagits i anspråk.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Läsanvisning

Nämnden ska årligen lämna en verksamhetsberättelse med uppföljning av hur väl nämnden har bidragit till att uppfylla fullmäktiges mål utifrån budget 2011, samt analys av utfallet. Utöver uppföljning av kommunfullmäktiges mål finns andra områden där nämnden särskilt redovisar resultatet av den verksamhet som har bedrivits. I en kortfattad del 2, till utbildningsnämnden, redovisas ytterligare ekonomisk uppföljning.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Fullmäktiges inriktningsmål tydliggör vad som är viktigt att nämnderna uppfyller. Nämnderna ska beskriva de viktigaste sätten att arbeta för att bidra till uppfyllelse av inriktningsmålen, samt kommentera genomförda aktiviteter. Egen resultatuppföljning ska redovisas.

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet

Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheterna. Nämnden ska bedöma om målet har uppfyllts helt ●, uppfyllts delvis ◆ eller inte uppfyllts ■. Uppfyllelsegraden ska vara en samlad bedömning utifrån indikatorernas målvärden samt genomförda aktiviteter.

En kortfattad redovisning av den verksamhet som har bedrivits under året ska även lämnas.

Nämndens mål

Nämndmålen konkretiserar fullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena. Under respektive mål bedöms om målet har uppfyllts helt ●, uppfyllts delvis ◆ eller inte uppfyllts ■.

Kommunfullmäktiges och nämndens indikatorer

För indikatorer redovisas utfall genom bedömningarna ”uppfylls inte ■/uppfylls delvis ◆/uppfylls helt ●”. Avvikelse mot årsmål kommenteras i huvudsak i den löpande texten.

Kommunfullmäktiges och nämndens aktiviteter

Aktiviteter beskriver vad nämnden bland annat ska utföra för att nå fullmäktiges mål. För de aktiviteter som haft slutdatum under 2011 markeras genomförd aktivitet med grön bock ☑ vid aktiviteten. ● innebär att aktiviteten fortfarande pågår och ■ att aktiviteten inte genomförts.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s INRIKTNINGSMÅL 1:

1. Stockholm ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

Utbildningsnämnden bidrar i hög grad till att målet uppfylls. En hög andel upphandlad verksamhet, framgångsrikt arbete för att tillhandahålla praktikplatser för aspiranter från Jobbtorg och sommarjobb till ungdomar samt arbete i samverkan med andra nämnder och förvaltningar för att stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm medverkar till detta.

Säkerhetsarbete har bedrivits med utgångspunkt i stadens säkerhetsprogram och det förebyggande säkerhetsarbetet har fokuserat på brand, hot och våld samt informationssäkerhet.

Elförbrukningen har minskat.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.1 Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i norra Europa

● Uppfylls helt

Nämnden bidrar i hög grad till att uppfylla KF-målet genom en hög andel upphandlad verksamhet.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	39 %	37 %	35 %	2011

NÄMNDMÅL:

1.1.1 Utbildningsnämnden konkurrensutsätter flera delar av verksamheten

● Uppfylls helt

Arbetet med att konkurrensutsätta verksamheten har fortsatt i enlighet med utbildningsnämndens beslutade aktivitetsplan. Upphandling av vuxenutbildning avslutades under våren 2011. Hela verksamheten är från och med halvårsskiftet överförd till arbetsmarknadsnämnden.

Upphandlingar av ramavtal för elevhälsa och handledningstjänster har genomförts med avtalsstart i augusti 2011. Information om avtalet har kommunicerats via intranätet, rektorskonferenser och ekonomihandläggartäffar.

Under året har stöd och information lämnats till förvaltningens verksamheter i frågor inom upphandlingsområdet. Genom detta arbete har ökad säkerhet och kunskap uppnåtts hos enheterna i upphandling och avtalsförvaltning av egna ramavtal, kostnadseffektiva upphandlingar, ökad avtalstrohet, effektivare avtalsförvaltning och rättssäkra upphandlingar.

För att stödja skolorna så att it i lärandet svarar mot verksamhetens krav har ett centralt stöd etableras för beställning från tjänstekataloger och andra upphandlade tjänster inom it-området, till exempel avrop av datorer, avrop av applikationer och nättjänster samt avtal rörande servicenivåer.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.2 Invånare i Stockholm ska vara eller bli självförsörjande

● Uppfylls helt

Utbildningsnämnden bidrar i hög grad till att målet uppfylls bland annat genom ett att tillhandahålla praktikplatser för aspiranter från Jobbtorg och sommarjobb till ungdomar.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som	4,5 %	4 %	Öka	Verksamhetsberättelse 2011
● Jobbtorg Stockholm kan matcha i förhållande till antal anställda				
Antal ungdomar som	65 st	65 st	3 500 st	2011
● fått sommarjobb i stadens regi				

NÄMNDMÅL:

1.2.1 Genom att erbjuda olika utbildnings- och praktikplatser bidrar utbildningsnämnden till att fler personer kan få jobb

● Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningen har under 2011 bidragit med totalt 550 praktikplatser, varav 460 var avsedda för tremånaderspraktik och ungdoms- och språkpraktik-

platser i arbetsmarknadsnämndens regi. Därutöver avsåg 90 platser Joben fas 3 i Arbetsförmedlingens regi som innebar arbetspraktik under två år.

65 ungdomar har erbjudits sommarjobb inom fritidshem, skolvaktmästeri och central administration. 118 platser utöver dessa överläts till stadsdelsförvaltningarna.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.3 Stockholms livsmiljö ska vara hållbar

◆ Uppfylls delvis

Förvaltningen bedömer att nämnden endast delvis uppnår kommunfullmäktiges mål. De övergripande perspektiven om att en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas är dock närvarande i all undervisning.

Inom nämndens ansvarsområde finns 12 bilar av vilka 10 är miljöbilar - en stor verksamhet med ett lågt antal bilar.

Årsmålet för andel ekologiska livsmedel uppnås inte. Säsongsanpassade och näringsberäknade menyer som till 25 procent baseras på ekologiska livsmedel har utarbetats för att användas av stadens kommunala grundskolor. Skolmåltidspersonal har erbjudits utbildning i näringslära och livsmedelshygien. Inom ramen för utbildningarna beaktas också det ekologiska perspektivet.

Elförbrukningen har minskat.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel av stadens storkök eller storhushåll i stadens verksamheter som sorterar ut matavfall för biologisk behandling	56 %	40 %	40 %	2011
Andel av stadens verksamheter som sorterar ut förpackningar och papper	81 %	100 %	100 %	2011

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel elbilar i stadens fordonspark inkl. ♦ leasade fordon exkl. utryknings- och specialfordon	8 %	9 %	2,5 %	2011
Andel fordon som använder odubbade ■ vinterdäck, exkl. utryknings- och specialfordon	75 %	100 %	100 %	2011
Andel förnyelsebart drivmedel i stadens ■ egna och leasade etanol- och fordonsgasfordon	55 %	85 %	85 %	2011
Andel inköpta ekologiska livsmedel i ■ staden i kronor av totala värdet av inköpta livsmedel	11 %	16,5 %	16 %	2011
Kommentar: Årsmålet har inte uppnåtts trots aktivt arbete för att utöka andelen. Detta arbete fortsätter under 2012. Skolor med upphandlad skolmåltid ingår inte i utfallet. Se kommentar nedan.				
Andel medarbetare som under arbetstid använder ♦ miljövänliga transportmedel när de reser i tjänsten	81 %	85 %	85 %	2011
Kommentar: Enbart 10 procent av medarbetarna anger att de alls reser i tjänsten. Jämfört med utfallet 83 procent i 2009 års medarbetarenkät väljer nu en något lägre andel medarbetare miljövänliga transportmedel vid resor i tjänsten.				
Andel miljöbilar i stadens fordonspark ♦ inkl. leasade fordon exkl. utryknings- och specialfordon	83 %	100 %	100 %	2011

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Kommentar: Totalt finns inom nämndens ansvarsområde 12 bilar varav 10 är miljöbilar.				
Andel upphandlingar av datorer och övrig elektronikutrustning, kontorsmöbler, textilier, däck, städkemikalier och städtjänster där krav ställts på att prioriterade miljöskadliga ämnen inte ingår	100 %	100 %	tas fram av nämnden	2011
Elförbrukning	83 323 000 kWh	84 500 000 kWh	680 gWh	2011
Elförbrukning per kvadratmeter	62,7 kWh/kvm	65 kwh/kvm	80 kWh	2011

NÄMNDMÅL:

1.3.1 Utbildningsnämnden bidrar aktivt till en hållbar livsmiljö

◆ Uppfylls delvis

Vid samtliga genomförda upphandlingar har relevanta miljökrav beaktats i enlighet med stadens miljöprogram. Miljökrav ingår i de arbetsunderlag som ligger till grund för skolenheternas upphandlingar av skolmåltider och lokalvård. För de av stadens skolor som har upphandlad skolmåltid har i upphandlingarna ställts krav på minst den andel ekologiska livsmedel som vid upphandlingstillfället gällde som kommunfullmäktiges årsmål.

Under senare delen av 2011 har stadens kommunala grundskolor kunnat börja använda färdiga, säsongsanpassade och näringsberäknade menyer samt välja ur en receptbank på 1 000 recept. Dessa menyer baseras till 25 procent på ekologiska livsmedel. Parallellt med detta har utbildning i näringslära erbjudits personalen. Även inom ramen för denna utbildning beaktas det ekologiska perspektivet.

Satsningar har gjorts på utbildningar för arbetsledare, kockar och skolmåltidsbiträden i ”skolmat i världsklass”, näringslära och livsmedelshygien.

Underlag har arbetats fram till stadens "baskök" för att kunna användas vid kommande byggnationer.

Riktlinjer för kost i stadens kommunala grundskolor har arbetats fram och kommer att tas upp i nämnd i början av 2012.

Övergången till Volvo IT har medfört en energisnålare datorpark. Webben används alltmer som informationsförmedlare, som alternativ till tryckt information.

Årets elkostnad uppgår till cirka 100 mnkr, jämfört med 2009 är det en besparing på cirka 13 mnkr. Motsvarande förbrukning enligt mätaravläsningar har varit 87 160 MWh år 2009 och 83 323 MWh år 2011. Sedan 2009 har den lokalyta förvaltningen hyr varit i princip oförändrad vilket gör att minskningen kan översättas till en minskning i förbrukning per kvadratmeter.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:**1.6 Stockholmarna ska vara nöjda med kultur- och idrottsmöjligheterna i Stockholm**

● Uppfylls helt

Utbildningsnämnden bidrar i hög grad till att målet uppfylls. Utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen samverkar för att öka samarbetet mellan skolan och kulturlivet. En fortsatt satsning på gymnasiebiblioteken har skett.

Utbildningsförvaltningen bedriver tillsammans med idrottsförvaltningen och Farsta stadsdelsförvaltning ett projekt med profilering mot idrott och hälsa inom Farsta stadsdelsnämndsområde.

NÄMNDMÅL:**1.6.1 Utbildningsnämnden ger eleverna möjlighet att uppleva kultur och delta i idrottslivet**

● Uppfylls helt

Utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen samverkar för att underlätta kontakterna och öka samarbetet mellan skolan och kulturlivet. Målet är att eleverna ska få möjlighet att ta del av och aktivt medverka i kulturaktiviteter. Detta ska även bidra till en ökad måluppfyllelse i relation till läroplanens mål.

Grundskola

Utifrån stadens Vision 2030, stadens kulturplan, "Kultur i ögonhöjd", och uppdrag i stadens budget bedrivs ett strukturerat samarbete mellan kulturförvaltningen, stadsdelsförvaltningarna och utbildningsförvaltningen. Webbplatsen Kulan finns nu som mötesplats för skola och kulturliv. Kulan kommer fortsättningsvis att finnas som mötesplats på webbplatsen pedagogstockholm.

Utbildningsnämnden beviljades efter ansökan 8,25 mnkr för Skapande skola från Kulturrådet år 2011. Sammanlagt 74 skolenheter deltar i Skapande skola inom Stockholms kommunala grundskolor under läsåret 2011/2012.

Som en del av stadens läs- och språksatsning har utbildningsförvaltningen i samarbete med Stockholms stadsbibliotek, Stiftelsen Skansen och ALMA (Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne) anordnat tävlingen "En bok i världsklass". Den är för stadens alla grundskolor, årskurs F-6, och syftet är att locka till läsning av barnbokslitteratur från olika delar av världen. Läsåret 2010/2011 deltog 180 klasser från 55 kommunala grundskolor från samtliga stadsdelsområden i staden.

Gymnasieskola

En fortsatt satsning på gymnasiebiblioteken har skett. Gymnasiebibliotekarier och lärare har deltagit i workshops för att lära sig använda sociala medier. Dessa ger möjlighet till samtal om litteratur på helt andra villkor än vanliga samtal. Eleverna får tid till reflexion och fler ges möjlighet att komma in i samtalet.

Inom ramen för Ungdomsparlamentet samarbetade utbildningsförvaltningen med Kulturskolans Unga berättar.

Staden har av Skolverket beviljats att bedriva nationellt godkänd idrottsutbildning inom idrotterna basket, fotboll, golf, handboll, innebandy och orientering vid Farsta gymnasium och fotboll vid Bromma gymnasium som dessutom erbjuder basket och ishockey som specialidrott. Eleverna tas ut till utbildningar bland annat i samverkan med respektive specialförbund och eleverna har en mer omfattande utbildning i idrott och hälsa än övriga gymnasieelever.

Idrott och hälsa

Utbildningsförvaltningen bedriver tillsammans med idrottsförvaltningen och Farsta stadsdelsförvaltning ett projekt med profilering mot idrott och hälsa inom Farsta stadsdelsnämndsområde. Profileringen omfattar både hälsa i bred mening och idrott i betydelsen av breddidrott, talangutveckling och elit. Profileringen av skolorna i Farsta har ett självklart och övergripande syfte att stödja elevers lärande. En särskild projektledare har anställts under tre år för att stödja processerna som nu är igång.

Stockholmskällan

Elever och allmänhet kan ta del av källmaterial som berättar om Stockholm på www.stockholmskallan.se, som är ett samarbete mellan utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen och stadsarkivet. Nytt avtal har tecknats för 2011-2013. Under 2011 har en ny kartfunktion ersatt den tidigare och en ny hemsida tagits fram, båda har inneburit nya tekniklösningar och funktioner. Där finns stödmaterial, källkritiska tips, teman och direktmlänkar till stadsbiblioteken och skolbiblioteken. Anpassning av den pedagogiska resursen lektionsbanken till de nya läroplanerna har påbörjats. Stockholmskällan är även kopplad till Skapande skola.

Stockholmskällan hade under hösten i genomsnitt 1 441 besökare per dag. Den genomsnittliga besökaren stannade cirka 11 minuter per besök.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

1.7 Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning

● Uppfylls helt

Utbildningsnämnden bidrar till att målet uppnås. Säkerhetsarbetet har bedrivits med utgångspunkt i stadens säkerhetsprogram. Det förebyggande säkerhetsarbetet har 2011 fokuserat på brand, hot och våld samt informationssäkerhet. Uppföljning har skett av skolornas systematiska brandskyddsarbete genom system för egenkontroll som tagits fram i samarbete med SISAB och den analys av skolornas säkerhetsarbete som görs i samarbete med S:t Eriks försäkring.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Antal identifierade sårbarheter som nämnden/ ● bolagsstyrelsen avser att arbeta förebyggande med under året	3 st	3 st	48 st	2011
Antal inträffade ♦ incidenter	1 146 st	1 000 st	minska	2011
KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse	
✓ Alla verksamheter ska göra risk- och sårbarhetsanalyser	2011-01-01	2011-12-31		

NÄMNDMÅL:

1.7.1 Utbildningsnämnden bidrar till en säker och trygg verksamhet

● Uppfylls helt

I utbildningsförvaltningens RSA (risk- och sårbarhetsanalyser) har tolv scenarier analyserats. Det förebyggande säkerhetsarbetet har 2011 fokuserat på tre av dessa: brand, hot och våld samt informationssäkerhet (systemnivå).

Framtagning av strategier, rutiner och stödmaterial till skolorna inom områden brandskydd (SBA), hot och grövre våld har pågått under året och slutförs i början av 2012.

Arbetet kring informationssäkerhet i verksamhetssystemen har påbörjats. Fem verksamhetssystem har informationsklassificerats och arbetet fortsätter 2012.

Uppföljning har skett av skolornas systematiska brandskyddsarbete (SBA) genom system för egenkontroll som tagits fram i samarbete med SISAB och den analys av skolornas säkerhetsarbete som görs i samarbete med S:t Eriks försäkring. Uppsökande arbete har genomförts på cirka 60 skolor och dialog har förts om SBA, vikten av att rapportera incidenter och behov av stödinsatser.

Arbete som syftar till att öka kännedom och användandet av systemet RISK för rapportering av inträffade skador och incidenter pågår kontinuerligt. Antalet *inrapporterade* incidenter har ökat från cirka 500 år 2010 till cirka 1 150 år 2011. Det är därmed inte säkert att antalet incidenter har ökat, utan höjningen kan bero på det ökade användandet av systemet.

Polismästardistrikt har överenskommelser i de tre chefsamråden city, nordvästra Stockholm och Söderort avseende samverkan mellan polis, skola och socialtjänst m.fl. De bygger på Stockholms stads brottsförebyggande program. Chefsamråden ska göra gemensamma strategiska prioriteringar och underlätta samverkan mellan verksamheter på alla nivåer. Det operativa arbetet sker i de lokala Brottsförebyggande råden. En utvärdering av chefsamråden genomfördes under hösten. Den presenteras i början av 2012 och kommer att ligga till grund för rådets framtida utveckling.

Utbildningsförvaltningen åtog sig att 2011 genomföra möten för alla rektorer i staden om samverkan och förbyggande arbete. Planeringen är påbörjad och insatsen kommer att vävas in i de möten om samverkan skola - socialtjänst som kommer att genomföras 2012. Gymnasieskolan har kopplats till lokala Brottsförebyggande råd. Inom Västerort har arbetet med så kallade sociala insatsgrupper påbörjats.

Se även avsnitt 2.2.5 och 2.2.6, om samverkan.

Nämndens aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Stockholmsenkätens resultat beaktas som underlag för aktiviteter i det förebyggande ☑ arbetet i områden där eleverna visar ökad användning av droger.	2011-01-01	2011-12-31	

KF:s INRIKTNINGSMÅL 2:**2. Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras**

Inriktningsmålet omfattar huvuddelen av nämndens verksamhet. Utbildningsnämnden uppfyller endast delvis huvuddelen av målen under detta inriktningsmål. Årsmålen på indikatorerna nås inte i samtliga fall. Flertalet av indikatorerna har årsmål sätta utifrån höga ambitioner.

Utbildningsnämnden har inte bara i uppdrag att i egen regi planera och genomföra utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola utan också att i stadens intresse arbeta för att den utbildning som erbjuds stadens barn och elever är av en god kvalitet oavsett om den anordnas av fristående anordnare eller bedrivs i egen regi.

För att kunna ge elever och målsmän en neutral och lättillgänglig information följs måluuppfyllelsen i de olika skolformerna för att kunna presenteras på bland annat Jämför Service.

En jämförelse av resultat och andra förhållanden mellan kommunala och fristående skolor i Stockholm 2009-2011 har genomförts. Under avsnitt 2.1.1 nedan analyseras och kommenteras jämförelsen.

Stadens utbildningsinspektörer konstaterar i årsrapporterna för 2010/2011 att förskolor och skolor, oavsett huvudman, i Stockholms stad allmänt fungerar bra.

Arbetet har påbörjats med att förstärka tillsynen av fristående förskolor, fritidshem samt fristående fritidshem som inte är kopplade till en skola.

En enhet för förskolesamordning har inrättats för att hantera samverkansfrågor omkring förskolan och för att i samarbete med stadsledningskontoret ta fram regler, policy med mera. Ett strukturerat samarbete med stadsdelsförvaltningarna har utvecklats.

En analys av utfall för flertalet indikatorer under detta inriktningsmål lämnades i tertialrapport 2. I avsnitten 2.2.1 till 2.2.6 nedan lämnas en fördjupad diskussion och analys samt i en del fall jämförelser av resultaten mellan skolor eller mellan storstadsregionerna.

Sammantaget visar kunskapsresultaten inom den kommunala grundskolan på en viss positiv trend under perioden 2007-2011, trots variationer nedåt 2010. Årsmålen för de nationella proven i årskurs 3 har nåtts med god marginal medan något återstår till årsmålen för årskurs 9. Meritvärdet för eleverna i årskurs 9 har ökat, andelen elever med godkända betyg i samtliga ämnen har ökat, liksom resultaten på de nationella proven med ett undantag – matematik i årskurs 9 – och här följer stockholmseleverna samma trend som resten av riket.

Under de tre senaste åren är det för den kommunala gymnasieskolan på koncernnivå små förändringar när det gäller de flesta betygsindikatorerna. Utfallen på skolnivå visar dels att det varje år är stora variationer mellan skolorna och dels att det under de olika åren skett förändringar i skolornas utfall så att de går upp eller ned i jämförelse med varandra när det gäller grad av måluppfyllelse för olika indikatorer.

Här beskrivs också den verksamhet och de utvecklingsinsatser som bedrivits under året för att uppnå målen. Ett omfattande arbete har bedrivits för att skapa förutsättningar för goda implementeringsprocesser avseende innehåll i den nya skollagen, nya läroplaner, ny programstruktur i gymnasieskolan med mera. En stor del av insatserna har syftat till att höja kompetensen hos framförallt lärare inom olika områden eftersom samstämmig forskning visar att lärarnas kvalitet är den mest avgörande faktorn för att elever ska lyckas förverkliga sin potential.

För att utvecklingsarbete ska ge effekt krävs en tydlig fokusering på mål och resultat, gemensamma visioner, strukturerad reflektion, delaktighet samt tydlig ansvarsfördelning mellan olika nivåer som det uttrycks i förvaltningens strategi. Flera insatser har syftat till att utveckla undervisningen i matematik, svenska/svenska som andraspråk och NO/teknik. Insatser som främjar ett språkutvecklande arbetssätt i alla ämnen har också varit omfattande. En rad insatser har genomförts i syfte att säkerställa att skolans arbetssätt i högre utsträckning vilar på vetenskaplig grund.

Prioriterade områden för fortsatt utveckling har angetts i verksamhetsplan för 2012 och återfinns kortfattat även i bilagorna 10 och 11, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan respektive gymnasieskolan.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.1 Stockholmarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald

● Uppfylls helt

Oberoende av vilken skola eleverna väljer ska de få möjlighet att nå kunskapsmålen och få tillgång till en allsidig demokratisk och medborgerlig fostran. Utbildning i världsklass leder till elever som växer med kunskap och har lust till fortsatt sökande efter bildning livet igenom.

Det finns ett mångsidigt utbud av olika skolor och utbildningar för stadens invånare att välja bland. Enbart i Stockholms stad finns i dag 257 grundskolor (147 kommunala och 110 i fristående regi) och 86 gymnasieskolor (25 kommunala och 61 i fristående regi). Lika naturligt som friheten att välja förskola eller skola ska det vara att alla skolor, offentliga såväl som fristående, lever upp till högt ställda kvalitetskrav. För att kunna göra ett välgrundat val utifrån den enskilda individens förutsättningar och behov krävs det kunskap om skolornas kvalitet och resultat. Det är stadens ansvar att ge medborgarna tillgång till korrekt och aktuell

information om vad som kännetecknar varje skola och kunna jämföra skolor med varandra.

Skolreformerna ställer höga krav på skolhuvudmännen att ansvara för att utbildningarna håller hög kvalitet och att de är likvärdiga oberoende av huvudman. Barn, ungdomar och vuxna har rätt till utbildning av sådan kvalitet att de får likvärdiga förutsättningar att nå utbildningens mål. I skollagen slås även fast att alla barn och elever ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt, utifrån sina egna förutsättningar.

Arbete har genomförts för att bland annat på Jämför Service kunna ge elever och målsmän en neutral och lättillgänglig information om olika skolor/skolformer.

En jämförelse av resultat och andra förhållanden mellan kommunala och fristående skolor i Stockholm 2009-2011 analyseras och kommenteras nedan under avsnitt 2.1.1. Jämförelsen på aggregerad nivå mellan grundskolor med kommunal respektive fristående huvudman visar att de fristående grundskolorna har bättre resultat än de kommunala när det gäller kunskapsresultat i årskurs 9. Jämförelsen på aggregerad nivå för gymnasieskolan visar däremot att resultaten är till de kommunala skolornas fördel.

Stadens utbildningsinspektörer konstaterar i årsrapporterna för 2010/2011 att förskolor och skolor, oavsett huvudman, i Stockholms stad allmänt fungerar bra.

Arbetet har påbörjats med att förstärka tillsynen av fristående förskolor, fritidshem samt fristående fritidshem som inte är kopplade till en skola.

NÄMNDMÅL:

2.1.1 Utbildningsnämnden ger goda förutsättningar för vårdnadshavares och elevers val av förskola och skola genom neutral och lättillgänglig information om olika alternativ

● Uppfylls helt

Utbildningsnämnden har inte bara i uppdrag att i egen regi planera och genomföra utbildning i förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola utan också att i stadens intresse arbeta för att den utbildning som erbjuds stadens barn och elever är av en god kvalitet oavsett om den anordnas av fristående anordnare eller bedrivs i egen regi. För att kunna ge elever och målsmän en neutral och lättillgänglig information följs måluppfyllelsen i de olika skolformerna för att kunna presenteras på bland annat Jämför Service.

I Stockholms stad finns ett mångsidigt utbud av olika utbildningar som i dag bland annat består av grundskolor (147 kommunala och 110 i fristående regi) och gymnasieskolor (25 kommunala och 61 i fristående regi). Av den anledningen

presenteras i denna verksamhetsberättelse måluppfyllelse utifrån ett antal nyckeltal och indikatorer där syftet är att kort beskriva och jämföra måluppfyllelsen i olika skolformer oavsett vem som är huvudman för utbildningen.

Jämförelse av resultat och andra förhållanden mellan kommunala och fristående skolor i Stockholm 2009-2011

Grundskola

Elevantal i Stockholms grundskolor årskurs 1-9 (Skolverket 2010)

totalt 71 157

varav 53 120 elever i kommunala skolor

varav 18 037 elever i fristående skolor

Socioekonomiskt index¹

Fristående skolor

Kommunala skolor

Index 97

Index 101

Kunskapsresultat - grundskolor i Stockholm

(källa: Skolverket)

Variabel	Fristående skolor			Kommunala skolor		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Andelen elever som uppnått målen i alla ämnen	81,5	81	82,5	77	75	77
Flickor	84	84	84	79	77	79
Pojkar	79	78	81	75	73	75
svensk bakgrund	86	86	87	83	82	85
utländsk bakgrund, födda i Sverige	75	72	73	67	64	66
utländsk bakgrund, födda utomlands	68	64	67	49	47	52
föräldrar med förgymnasial utbildning	60	51	51	47	40	45
föräldrar med gymnasial utbildning	75	74	75	69	66	71
föräldrar med eftergymnasial utbildning	88	87	89	87	86	86
Genomsnittlig meritvärde i åk 9	238,2	236,3	239,3	223,0	219,9	223,7
Andel elever i åk 9 som är behöriga till gymnasieskolan	93,8	92,7	se nedan	88,9	87,3	se nedan
Andel elever som 2011 nått behörighet till	Fristående skolor			Kommunala skolor		
Yrkesprogram	90,8			88,0		
Estetiskt program	90,2			87,1		
Ekonomi, humanist och samhällsvet program	88,8			85,5		
Naturvet, teknisk program	88,1			84,6		

¹ Förvaltningen har inom ramen för den socioekonomiska resursfördelningen tagit fram indexvärden som bygger på olika socioekonomiska faktorer och deras statistiska samband med kunskapsresultat. Se nedan under avsnittet Analys och kommentar.

Andel elever med högre slutbetyg än provbetyg i årskurs 9 (Källa: Skolverket)

Variabel	Fristående skolor			Kommunala skolor		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Andel elever med högre slutbetyg än provbetyg i svenska	21,7	25,3	19,0	21,1	25,5	21,0
Andel elever med högre slutbetyg än provbetyg i engelska	10,6	11,5	9,8	9,9	8,1	7,8
Andel elever med högre slutbetyg än provbetyg i matematik	20,0	23,8	26,0	23,9	27,3	29,6

Förutsättningar (källa: Skolverket)

Variabel	Fristående skolor			Kommunala skolor		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Antal lärare per 100 elever	7,0	7,5	i.u.	8,4	8,1	i.u.
Andel lärare med pedagogisk högscoleutbildning	63	62	i.u.	83	83	i.u.

Analys och kommentar

Jämförelsen på aggregerad nivå mellan grundskolor i Stockholm med kommunal respektive fristående huvudman visar att de fristående grundskolorna har bättre resultat än de kommunala när det gäller kunskapsresultat i årskurs 9. Skillnaderna är genomgående och konstanta under åren. Kunskapsresultaten i fristående grundskolor följer samma mönster och samma inbördes relationer som för de kommunala skolorna; flickor har bättre resultat än pojkar och elever med lågutbildade föräldrar och med utländsk bakgrund har sämre resultat. Det framgår dock att pojkar, elever med lågutbildade föräldrar och med utländsk bakgrund, lyckas bättre totalt sett i de fristående skolorna än i de kommunala. Särskilt märkbara är skillnaderna när det gäller resultaten för elever med utländsk bakgrund, födda utomlands. Statistiken visar att även elever med föräldrar med låg utbildning totalt sett har bättre resultat i de fristående skolorna än i de kommunala.

Vad beror de fristående grundskolornas bättre resultat på? Forskning och statistik visar att det finns ett tydligt genomsnittligt samband mellan elevers socioekonomiska bakgrund och framgång i skolan. Det är därför intressant att få en bild av hur dessa samband ser ut uppdelat på skolor i olika regiform. Förvaltningen har tagit fram indexvärden som bygger på en statistisk sambandsanalys mellan skolans kunskapsresultat och olika socioekonomiska faktorer. Störst samband finns mellan kunskapsresultat och faktorn kort tid i Sverige (upp till två år), följt av mellan två och sex år i Sverige och föräldrarnas utbildningsnivå. Ett lågt indexvärde indikerar gynnsamma socioekonomiska bakgrundsfaktorer. De lägsta värdena var bland stadens kommunala grundskolor 19 och det högsta 304 och bland de fristående

grundskolorna var motsvarande värden 21 respektive 317 år 2010. Det är alltså stora skillnader mellan olika skolor i de både grupperna.

Indexvärdet för fristående grundskolor som grupp är något lägre än motsvarande för kommunala skolor som grupp, vilket betyder att eleverna i fristående skolor genomsnittligt kommer från något gynnsammare förhållanden än elever på kommunala skolor:

Fristående skolor

Index 97

Kommunala skolor

Index 101

Eftersom de fristående grundskolorna har ett högre index är det troligt att det finns ett samband mellan dessa förhållanden och de fristående grundskolornas bättre resultat. Skillnaden i socioekonomiska förhållanden är dock så liten att den knappast kan utgöra hela förklaringen.

De fristående grundskolorna har som framgår en lägre lärartäthet och lägre andel lärare med pedagogisk högskoleexamen än de kommunala. Mot bakgrund av den forskning som visar på lärarnas betydelse för elevernas kunskapsutveckling är det förvånande att de fristående grundskolorna trots detta har bättre kunskapsresultat än de kommunala.

Den i tabellen ovan redovisade jämförelsen mellan resultat på nationella prov och slutbetyg visar inte på någon skillnad i den genomsnittliga avvikelser mellan nationella prov och betyg mellan gruppen fristående skolor och gruppen kommunala skolor. Det finns sålunda i statistiken inte något stöd för att de fristående grundskolornas högre resultat har sin grund i olikheter i bedömarkulturen.

Det fria valet av skola har gett möjlighet för elever i stadens ytterområden att söka till skolor i andra stadsdelar. Studier visar att det framförallt inom gruppen elever med utländsk bakgrund tycks vara de mer studiemotiverade eleverna med engagerade föräldrar som gör ett aktivt val av skola på detta sätt. En hypotes kan vara att denna grupp av elever i hög utsträckning söker sig till fristående skolor med bättre resultat och större andelar elever med svensk bakgrund. Elever med likartad bakgrund, men som är mindre studiemotiverade, blir i större utsträckning kvar i de kommunala skolorna i stadens ytterområden, vilket förstärker en negativ utveckling för dessa skolor. Statistik och forskning visar att den samlade effekten av elevsammansättningen på en skola och effekten av bostadsområdets socioekonomiska status genomsnittligt har mycket stor betydelse för elevernas resultatutveckling.

Det är möjligt att en stor del av förklaringen till de genomsnittliga resultatskillnaderna mellan de fristående och de kommunala grundskolorna, särskilt avseende elever med utländsk bakgrund, står att finna i dessa förhållanden. För att ge en säker analys av orsakerna krävs fördjupade studier.

Gymnasieskola

Elevantal i Stockholms gymnasieskolor (Skolverket 2010)

totalt 36 375 elever

varav 17 564 elever i kommunala skolor

varav 18 037 elever i fristående skolor

Socioekonomiskt index²

Fristående skolor

Kommunala skolor

Index 103

Index 98

Kunskapsresultat (Källa: Skolverket)

Variabel	Fristående skolor			Kommunala skolor		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Andel av elever med slutbetyg som uppnått högskolebehörighet	89	88	87	91	90	89
Genomsnittlig betygspoäng	14,7	14,8	14,8	15,0*	15,2*	15,0
Andel elever med slutbetyg från gymnasieskolan efter 4 år	79	79	80	82*	83*	81*

*Endast nationella program. Om specialutformade program tas med blir värdena något högre för de kommunala skolorna. Värden som inkluderar individuella program (IV) har inte redovisats eftersom mycket få IV-elever finns i fristående skolor.

Förutsättningar (Källa: Skolverket)

Variabel	Fristående skolor			Kommunala skolor		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Antal lärare per 100 elever	5,9	6,5	i.u.	6,8	6,8	i.u.
Andel lärare med pedagogisk högskoleutbildning	56	56	i.u.	82	83	i.u.

Statistik för 2011 har i skrivande stund inte publicerats av Skolverket och är därför inte tillgänglig.

Analys och kommentar

Jämförelsen på aggregerad nivå för gymnasieskolan visar att resultaten, till skillnad mot i grundskolan, är till de kommunala skolornas fördel. Resultatredovisningen omfattar alla avgångselever som de aktuella åren lämnat de kommunala och fristående gymnasieskolor som är belägna i Stockholms stad. En stor del av dessa elever, särskilt på de fristående skolorna, är bosatta i andra kommuner. Drygt hälften av de som är gymnasieelever i skolor belägna i Stockholm går i fristående skolor. Av de elever som är bosatta i Stockholm går cirka 50 procent i Stockholms kommunala skolor, cirka 40 procent i fristående skolor och cirka 10 procent i andra kommunala skolor.

² Förvaltningen har inom ramen för den socioekonomiska resursfördelningen tagit fram indexvärden som bygger på olika socioekonomiska faktorer och deras statistiska samband med kunskapsresultat. Se nedan under avsnittet Sammanfattande analys.

De socioekonomiska bakgrundsfaktorerna visar att indexvärdena för de fristående gymnasieskolorna som grupp är något högre än motsvarande värde för de kommunala gymnasieskolorna som grupp. De fristående skolorna har alltså genomsnittligt något mindre gynnsamma socioekonomiska förhållanden än de kommunala skolorna, sålunda motsatta förhållanden jämfört med grundskolan. Resultatskillnaderna är stora mellan olika skolor och program, oavsett huvudman. De lägsta socioekonomiska indexvärdena bland stadens kommunala gymnasieskolor var år 2010 30 och det högsta 307 och bland de fristående gymnasieskolorna var motsvarande värden 0 respektive 283.

Indexvärdena fördelar sig för gymnasieskolan genomsnittligt så här:

Fristående skolor

Index 103

Kommunala skolor

Index 98

De socioekonomiska bakgrundsfaktorerna ger enligt forskning och statistik på en aggregerad nivå vanligtvis utslag på kunskapsresultaten. Detta är en trolig förklaring till skillnaderna i resultat mellan fristående och kommunala gymnasieskolor.

En annan förklaring kan vara den betydligt högre andelen behöriga lärare på de kommunala gymnasieskolorna, eftersom lärarkompetens i många forskningsstudier har kunnat påvisas ha starkt samband med elevers lärande. Som nämnts tidigare går det inte att se något samband mellan lärarbehörighet och resultat för kommunala respektive fristående grundskolor. Däremot finns det alltså ett sådant faktiskt samband beträffande gymnasieskolans resultat. Det är dock omöjligt att avgöra om sambandet är kausalt, det vill säga om den högre lärarbehörigheten i de kommunala gymnasieskolorna är en faktor som orsakar att de kommunala gymnasieskolorna genomsnittligt har högre resultat.

Sammanfattningsvis tycks det som om resultatskillnaderna mellan fristående och kommunala gymnasieskolor till de kommunala skolornas fördel är de utifrån förhållandena förväntade. Sålunda tycks sambanden, i förhållande till samtliga bakgrundsvariabler, i gymnasieskolan utifrån forskning och beprövad erfarenhet vara mer logiska än i grundskolan.

Likvärdig betygssättning?

Det finns inte, i de studier som Skolverket tagit fram om sambandet mellan nationella prov och slutbetyg i årskurs 9 i grundskolan och mellan nationella prov och kursbetyg i gymnasieskolor, några indikationer på att de fristående skolorna som grupp sätter högre betyg än de kommunala skolorna som grupp på nationell nivå. Om man tittar närmare på sambandet mellan resultaten i de nationella proven och slutbetyg som en indikator på rättvis betygssättning i Stockholms kommun visar det sig att de kommunala grundskolorna som grupp har större andel elever med högre slutbetyg än provresultat i årskurs 9 i matematik än de fristående

grundskolorna som grupp både 2009 och 2010. I engelska har de fristående skolorna något större andel med högre slutbetyg och i svenska är skillnaderna små och varierar mellan åren. Motsvarande statistik finns inte tillgänglig för gymnasieskolan. Variansen är dock stor mellan skolor och inom skolor.

Undersökning av samband mellan grundskolebetyg och gymnasiebetyg läsåret 2009/10

Utbildningsförvaltningen har under hösten 2011 genomfört en studie av sambandet mellan elevers grundskolebetyg vårterminen 2007 och slutbetyget i gymnasieskolan vårterminen 2010. Studien har genomförts årligen sedan 2001/02 och har från början omfattat elever i kommunala skolor. Sedan läsåret 2005/06 ingår även fristående skolor. I studien undersöks sambandet mellan elevers meritvärde i grundskolans årskurs 9 och slutbetyget tre år senare.

För de flesta skolor varierar avvikelsen mellan det faktiska och det skattade meritvärdet i storlek och riktning under åren. Det är några skolor som konstant under alla år visat en tendens till att sätta lägre eller högre betyg än det utifrån meritvärdet skattade och så är det även i årets undersökning. Dock har några skolor vänt en långvarig tendens till att sätta högre eller lägre betyg än förväntat. Undersökningen visade år 2011 att den totala avvikelsen utifrån det skattade meritvärdet för de kommunala grund- och gymnasieskolorna som grupp har minskat något, vilket kan tyda på en mer likvärdig betygssättning i de kommunala skolorna.

I stadens inspektörers uppdrag har ingått granskning av läroplansområdet Bedömning och betyg. I årsrapporten för läsåret 2010/2011 framhöll inspektörerna att det finns behov av ytterligare utvecklingsinsatser inom bedömning och betygssättning i grundskolan.

Diagnostiskt matematikprov i gymnasieskolan

Utbildningsnämnden har i början av höstterminen 2011 på försök genomfört ett gemensamt diagnostiskt matematikprov bland elever i årskurs 1 i ett urval av kommunala och fristående gymnasieskolor, totalt 26 skolor. För de kommunala skolorna var provet obligatoriskt och för de fristående ett erbjudande. Provet har skapats av utbildningsförvaltningen i samarbete med PRIM-gruppen vid Stockholms Universitet. PRIM-gruppen är en forskningsgrupp för bedömning av kunskap och kompetens, som bland annat ansvarar för framtagandet av de nationella proven i matematik.

De primära syftena med provet är att utvärdera betygssättning vid de avlämnande grundskolorna samt att ge gymnasieskolornas lärare ett diagnostiskt underlag för planering.

I resultatrapporten redovisas sambandet mellan elevers grundskolebetyg och deras resultat på matematikprovet. Genom att beräkna förväntade provresultat för eleverna och jämföra dessa med de faktiska resultaten görs en utvärdering av grundskolornas betygssättning.

Det framgår tydligt av rapporten att variationen i provresultat på individnivå inom respektive "betygsgrupp" (elever som har fått samma betyg i grundskolan) är mycket stor. Genomsnittligt fick eleverna ungefär förväntat resultat på provet i förhållande till det betyg de fått i grundskolan. Ett relativt stort antal elever med G i betyg fick dock ett bättre provresultat än ett relativt stort antal elever som hade MVG i betyg.

Resultatet av försöksomgången visar att det finns åtta grundskolor som har stora positiva avvikelser från de förväntade provresultaten, vilket möjligen indikerar att respektive skolor har en generös betygssättning, alternativt att elevernas kunskaper på dessa skolor har varit av mer ytlig natur än på de genomsnittliga skolorna, vilket har lett till att de i högre utsträckning under sommarlovet har glömt vad de har lärt sig. Omvänt visar rapportern att det finns tio grundskolor som har förhållandevis stora negativa avvikelser, vilket kan indikera att respektive skolor kan ha tillämpat en restriktiv betygssättning.

Sex av de skolor som bedöms kunna ha en generös betygssättning är kommunala medan två är fristående. Av de skolor som kan bedömas ha en restriktiv betygssättning är sju fristående och tre kommunala. Analysen visar samtidigt att det på övergripande nivå inte föreligger några statistiskt säkerställda skillnader i betygssättningen mellan kommunala och fristående grundskolor.

Resultatet i denna första försöksomgång bör tolkas med stor försiktighet eftersom urvalet av deltagande skolor och elever är begränsat. Provet kommer fortsättningsvis att genomföras vid samtliga kommunala gymnasieskolor i Stockholm och erbjudas samtliga fristående gymnasieskolor i staden.

Nöjdhet med skolan – Brukarundersökningar

Grundskolan

Årskurs 2 - andel positiva svar	Fristående skolor		Kommunala skolor	
<i>Variabel</i>	2010	2011	2010	2011
Lärarna på mitt barns skola är bra på att undervisa	84	86	84	86
Mitt barn känner sig tryggt i skolan	85	86	81	84
Mitt barn kan arbeta utan att bli störd på lektionerna	60	62	52	50
Lärarna lyssnar och tar hänsyn till mina och mitt barns synpunkter	82	82	79	81
Jag är nöjd med det inflytande jag har över mitt barns skolarbete	78	78	71	71

Jag kan rekommendera mitt barns skola	85	83	77	78
---------------------------------------	----	----	----	----

Årskurs 5 – andel positiva svar	Fristående skolor		Kommunala skolor	
<i>Variabel</i>	2010	2011	2010	2011
Mina lärare är bra på att undervisa	90	89	90	91
Jag känner mig trygg i skolan	90	89	89	88
Jag kan arbeta utan att bli störd på lektionerna	58	58	59	54
Lärarna lyssnar och tar hänsyn till mina synpunkter	84	82	83	84
Jag är nöjd med det inflytande jag har över mitt skolarbete	86	89	87	87
Jag kan rekommendera min skola till en kompis	85	83	73	75

Årskurs 8 – andel positiva svar	Fristående skolor		Kommunala skolor	
<i>Variabel</i>	2010	2011	2010	2011
Mina lärare är bra på att undervisa	70	71	64	67
Jag känner mig trygg i skolan	86	87	85	85
Jag kan arbeta utan att bli störd på lektionerna	46	40	42	42
Lärarna lyssnar och tar hänsyn till mina synpunkter	63	59	59	62
Jag är nöjd med det inflytande jag har över mitt skolarbete	64	67	61	64
Jag kan rekommendera min skola till en kompis	66	63	56	58

Gymnasieskolan

Årskurs 2	Fristående skolor		Kommunala skolor	
<i>Variabel</i>	2010*	2011	2010*	2011
Mina lärare är kunniga i sina ämnen		83		82
Jag känner mig trygg på min skola		90		90
Det är arbetsro på mina lektioner		53		50
Mina synpunkter tas emot på ett bra sätt på min skola		46		50
Jag kan rekommendera min skola till andra elever		69		69

*Ingen undersökning genomförd av staden.

Under våren har brukarundersökningar genomförts riktade till samtliga föräldrar med barn i förskola, förskoleklass och årskurs 2, till elever i årskurserna 5 och 8, gymnasieskola årskurs 2 samt till föräldrar med elever i grund- och gymnasiesärskola alla årskurser. I undersökningen till föräldrar med barn i årskurs 2 ingår även fritidshem.

Resultaten av undersökningarna har redovisats för respektive skola, som ett underlag för det fortsatta utvecklingsarbetet. De har också publicerats på stockholm.se i

sin helhet och ett urval frågor från grundskola och gymnasieskola på Jämför Service.

Resultat av brukarundersökningarna inom förskola, skola och fritidshem visar att en majoritet, varierande mellan cirka 60 och 85 procent, av elever och föräldrar är ganska eller mycket nöjda med de flesta områden. Eleverna i gymnasieskolan är mindre nöjda med inflytande och studie- och yrkesvägledning än vad grundskole-eleverna är, endast cirka 40 procent är mycket eller ganska nöjda med dessa områden.

Vid en jämförelse mellan kommunala och fristående förskolor och grund- och gymnasieskolor visar resultatet att de fristående förskolorna och skolorna har en högre andel positiva svar än de kommunala. I övriga undersökningar redovisas endast resultatet totalt för staden utan jämförelser mellan olika regiformer.

När det gäller resultaten från stadens brukarundersökningar visar dessa att de fristående grundskolorna har bättre resultat på nästan alla frågor som ställs i undersökningen. Ett undantag är till exempel påståendet "Lärarna lyssnar och tar hänsyn till mina synpunkter" där de kommunala skolorna har högre värden i både årskurs 5 och 8. Det kan tyckas förvånande att de påståenden som gäller lärar-kompetens dock i flera fall, exempelvis förmågan att undervisa, har högre värden på de fristående skolorna trots att dessa har betydligt lägre andel behöriga lärare.

Även inom gymnasieskolan är eleverna i de fristående skolorna mer nöjda på de flesta områden. Vid en närmare analys av resultatet framgår det tydligt att andelen elever som har markerat högsta poäng på instämmandeskalan 1-5 är mycket större i de fristående skolorna, det vill säga är mycket nöjda, än i de kommunala skolorna på de flesta påståendena. Liksom inom grundskolan har dock de kommunala gymnasieskolorna högre värden på påståendet "Lärarna lyssnar och tar hänsyn till mina synpunkter". På frågan om eleven kan rekommendera sin skola är andelarna helt lika. För att synliggöra sådana tendenser som pekar på en högre grad av nöjdhet kommer framöver att redovisas andelen nöjda enligt nuvarande modell kompletterat med medelvärden för de olika frågorna.

Gymnasieenheten

Gymnasieenheten inom gymnasieavdelningen har bland annat i uppdrag att skolplacera ungdomar, 16-19 år, och vid höstterminens start samt löpande under läsåret erbjuda ungdomar samtal vägledning och skolplacering.

Antalet besök och inskrivningar hösten 2011 ligger ungefär på 2010 års nivå. Knappt 900 ungdomar skrevs in för placering. Antalet ungdomar som söker en gymnasieplacering har minskat medan antalet som vill studera på komvux ökar. Detta bedöms vara en följd av att behöriga ungdomar med en påbörjad gymnasie-utbildning inte lika lätt hittar tillbaks in i gymnasieskolan då introduktions-programmen inte längre är en möjlighet för behöriga ungdomar. År 2011 mottogs

cirka 660 elever för komvuxstudier, majoriteten av dessa var 19 år. I förhållande till 2010 ökade denna grupp med cirka 260 elever.

På grund av de skärpta behörighetskraven fanns en beredskap med utökat antal platser inom introduktionsprogrammen. Den befarade ökningen av antalet obehöriga som behövde placeras uteblev dock. Av de cirka 250 ungdomar som inbjudits vid läsårsstarten placerades cirka 200 fram till början av september, en del fann själva plats och resterande ungdomar registrerades inom det kommunala uppföljningsansvaret.

Behovet av de slussplatser enheten förfogar över minskade, från cirka 100 till cirka 65. En bidragande orsak till det minskade behovet är skolornas ökade flexibilitet att ta emot elever under läsåret och ett större utbud av utbildningsplatser.

Under augusti var cirka 610 elever antingen antagna till introduktionsprogram i staden eller kallade till enhetens gymnasiesluss. Cirka 20 ungdomar var antagna på introduktionsprogram i annan kommun och cirka 240 på en fristående gymnasieskola.

De obehöriga ungdomar som inte antagits vid den slutliga antagningen hade antingen endast sökt introduktionsutbildningar med konkurrens, hade ingen bilaga eller saknade helt ett val till introduktionsprogram.

Vid 13 skolor finns sökbara utbildningar för elever i behov av särskilt stöd, cirka 450 elever gick hösten 2011 i sådana grupper. Behoven och utbudet har ökat de senaste åren. Under pågående läsår har ytterligare sådana grupper startat.

Det kommunala uppföljningsansvaret

Under 2011 har den nya arbetsmarknadsnämnden tagit över ansvaret för det kommunala informationsansvaret. Ett strukturerat samarbete mellan berörda nämnder och förvaltningar har påbörjats. Enligt den roll- och samverkansplan som tagits fram har utbildningsnämnden fortsatt ansvar för att hålla ett aktuellt register, Walter, över alla 16 – 19-åringar som inte går i skolan och som inte har slutbetyg från gymnasieskolan och att kontinuerligt kontakta de ungdomar som finns i registret och erbjuda dem som inte studerar en utbildningsplats. Antalet elever i Walter efter skolstart är relativt konstant, drygt 4 000 av stadens totalt cirka 35 000 ungdomar mellan 16 och 19 år.

Enheten ingår tillsammans med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Jobbtorg i Skarpnäcksprojektet som syftar till att bättre kunna uppfylla det kommunala uppföljningsansvaret. Enheten ingår även i projektet Söderortsvisionen tillsammans med Farsta stadsdelsförvaltning, grundskolorna i stadsdelsområdet och Farsta gymnasium. Syftet är att underlätta övergången mellan grundskola och gymnasieskola.

Utveckling av Jämför Service

En modell för presentation på Jämför Service av utbildningsresultat för gymnasieskolan har tagits fram. Modellen innebär att resultaten för varje skola, oavsett huvudman, redovisas i jämförelse med elevernas meritvärde från grundskolan. Syftet är varje skolas kvalitet ska kunna bedömas med hänsyn tagen till ingångsvärdena, vilket innebär jämförelse enligt principen "value added" som betyder att skolorna kan jämföras utifrån elevernas kunskapsstillväxt under tiden på respektive skola. Även de faktiska resultaten ska redovisas. På grund av leveransproblem av data har implementeringen av modellen försenats. Värdena kommer att läggas ut på Jämför Service i slutet av januari 2012.

LIS - stadens ledningsinformationssystem

Förvaltningens ambition är att samtliga verksamhetsresultat i LIS ska redovisas könsuppdelat för att synliggöra könsrelaterade resultatskillnader som underlag för skolors jämställdhetsarbete. Detta arbete har pågått under året och de allra flesta verksamhetsresultat i LIS redovisas nu uppdelat på kön.

Arbetet med att samordna kvalitetssäkrade data från stadens kommunala skolor till Statistiska Centralbyrån har fortsatt. De fristående skolorna kommer att erbjudas att delta i statistikinsamlingen under nästa år.

Stadens utbildningsinspektion

Årsrapporter

Under läsåret 2010/11 har stadens utbildningsinspektörer inspekterat enheter inom samtliga skolformer och fritidshem, såväl kommunala som fristående verksamheter. Inom förskolan har 22 förskolor, varav 16 kommunala och 6 fristående, inspekterats. Inom grundskolan har 38 enheter granskats, varav 30 kommunala och 8 fristående samt 39 fritidshem, varav 19 fristående. Inom gymnasieskolan har 5 kommunala skolor och 7 fristående granskats. 3 enheter inom vuxenutbildningen inspekterades under hösten 2010, våren 2011 genomförde Statens skolinspektion en granskning av vuxenutbildningen. Resultatet av inspektionen har sammanfattats i fyra årsrapporter som omfattar alla skolformer och fritidshem, oavsett huvudman. Av rapporterna framgår i kort sammanfattning följande.

Förskola

Inspektörerna konstaterar att Stockholms stad har allmänt väl fungerande förskolor. Det råder dock stora kvalitetsskillnader, mellan stadsdelsnämndsområden, mellan förskolor och inom förskolor. Alla inspekterade förskolor arbetar aktivt och ambitiöst med värdegrundsfrågor. I några fall har inspektörerna konstaterat oklarheter och otydligheter gällande det pedagogiska ledarskapet.

Grundskola, förskoleklass och fritidshem

Stockholms skolor fungerar i allmänhet bra. De upplevs vanligen som trygga av eleverna, har i stort väl fungerande lärare och skolledare samt ger eleverna goda kunskaper. Samtidigt är det stora skillnader mellan skolorna. Inspektörerna konstaterar, utifrån det begränsade underlaget, att de väl fungerande skolorna blir ännu bättre, men av de skolor som fungerar mindre väl är det få som tar stora kliv uppåt.

Arbetet med elever i behov av särskilt stöd har utvecklats positivt på många skolor, man prövar nya lösningar och använder varierade arbetsformer utifrån elevernas behov.

Det finns klasser och grupper där arbetsron och ordningen inte alltid är tillfredsställande, men det är sällan som en hel skola har ordningsproblem. I de flesta klasser är det en god arbetsmiljö.

Det förekommer stora kvalitetsskillnader mellan skolornas fritidshem. Samverkan mellan skola och fritidshem kvarstår generellt som ett utvecklingsområde.

Gymnasieskola

De allra flesta elever trivs på sin skola och känner sig också trygga där. På några få inspekterade skolor är dock studieron inte god. Det största problemet generellt är att sena ankomster stör undervisningen. Elevfrånvaron är ett stort problemområde. Enligt inspektörerna lyckas de skolor som satsar på snabb uppföljning av frånvaron i högre grad att stävja frånvaron.

Det råder ofta stora kvalitetsskillnader såväl mellan skolor som inom skolor beträffande lärarnas ledarskap.

Förändrat uppdrag för stadens utbildningsinspektörer

Den statliga skolinspektionen av skolor, oavsett huvudman, har skärpts under de senaste åren. Den nya skollagen ger Skolinspektionen ytterligare verktyg för att vidta åtgärder efter tillsyn. Mot denna bakgrund har förvaltningen under våren genomfört en översyn av den kommunala skolinspektionen i syfte att undvika dubbelarbete. Utbildningsnämnden har under hösten fattat beslut om att utbildningsinspektionen i dess nuvarande form upphör och ersätts från och med den 1 januari 2012 av extern utvärdering av skolor och fritidshem. Verksamheten ska riktas mot både kommunala och fristående skolor och syfta till att genom utvärdering av skolornas kvalitet ge skolledare underlag och stöd för sitt eget arbete med att öka kvalitet och måluppfyllelse i skolan.

Tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem som inte är kopplade till skola

Under hösten 2011 har arbetet påbörjats med att förstärka tillsynen av fristående förskolor, fritidshem samt fristående fritidshem som inte är kopplade till en skola.

Tillsynen utförs genom inspektion i kombination med beslut om eventuella anmärkningar och föreläggande samt vid behov genom förberedande av utbildningsnämndens beslut om återkallande av godkännande.

Under första halvåret 2011 genomfördes tillsynsinspektioner på 30 fristående förskolor. På ett antal av dessa förskolor genomfördes flera uppföljande besök. Under hösten 2011 har totalt 60 förskolor inspekterats.

Utöver inspektion har tillsynen omfattat egenkontroll och klagomålshantering samt särskilda utredningar.

I 19 ärenden har beslut fattats om att förelägga huvudmän att avhjälpa vissa påvisade brister. Utbildningsnämnden har för tre huvudmän återkallat godkännande att bedriva förskola och för en huvudman återkallat godkännande att bedriva fritidshem.

Tabell 1. Antalet nya tillstånd till fristående förskola m.m. under 2011

	Antal nya tillstånd	Antal avslag
Förskola	15*	5
Pedagogisk omsorg	8	2
Fritidshem	1	1

* Utöver dessa tillstånd har sjutton verksamheter nya ägar- eller ändrade bolagsförhållanden.

Insyn i fristående skolors elevhälsa

Staden har insynsrätt i de fristående verksamheterna belägna i staden för att i medborgarnas intresse värna om hög kvalitet. Förvaltningen har påbörjat insyn i fristående skolors arbete med elevhälsa. Insynen ska bidra till att alla elever i Stockholms stad erbjuds en likvärdig elevhälsa av god kvalitet.

Mottagande av elever till grundsärskolan

Skolinspektionen har under hösten 2010 granskat kvaliteten i handläggning och utredning i ärenden inför mottagande i den obligatoriska särskolan i Stockholm (från och med den 1 juli 2011 grundsärskola). Skolinspektionen riktade allvarlig kritik mot staden avseende brister i handläggning och utredning i de granskade elevärendena.

Med anledning av Skolinspektionens tillsynsbeslut har de granskade ärendena kompletterats och nya utredningar gjorts. Därutöver har en översyn genomförts av samtliga elevärenden och det har säkerställts att besluten och utredningarna följer författningarnas krav. En revidering och översyn av rutiner för handläggning och utredning, stödmaterial, information till vårdnadshavare och beslutsdokument har genomförts för att säkerställa att mottagandet fortsättningsvis följer författningarnas krav. De vidtagna åtgärderna har redovisats till Skolinspektionen och till utbildningsnämnden.

Skolinspektionen har med anledning av stadens vidtagna åtgärder i de granskade elevärendena i delbeslut i juni 2011 meddelat att Stockholms stad vidtagit tillräckliga åtgärder. Skolinspektionens beslut om stadens vidtagna åtgärder av samtliga elevärenden lämnas senare.

Skolval

Sedan skolvalet år 2010 har föräldrar haft möjlighet att välja förskoleklass via en webbaserad e-tjänst och 2011 utnyttjade 70 procent av de sökande tjänsten. Syftet med e-tjänsten är främst att förenkla skolvalet för vårdnadshavare samt möjliggöra en resurseffektiv och rättsäker handläggning. Under 2011 har arbetet varit inriktat på att undersöka möjligheten att i e-tjänsten utöka valen till att omfatta flera årskurser och eventuellt andra val, samt säkerställa e-tjänstens funktionalitet inför förskoleklassvalet år 2012. Befintliga urvalsgrunder har setts över och omfattar numera alla årskurser i grundskolan. Arbetet kommer att fortsätta under 2012.

Förskola

En enhet för förskolesamordning har inrättats för att hantera samverkansfrågor omkring förskolan och för att i samarbete med stadsledningskontoret ta fram regler, policy med mera. Ett strukturerat samarbete med stadsdelsförvaltningarna har utvecklats. En utvärdering av årets arbete har genomförts. Den visar på nöjdhet och att den nya organisationen främjar samordningsarbetet.

De påbörjade åtgärderna när det gäller kompetensinsatser och karriärvägar har fortsatt och utbildningen av personer utan pedagogisk grundutbildning till barnskötare har genomförts för 60 studerande varav 20 kom från fristående förskolor. En fördjupningsutbildning för barnskötare har genomförts med ett tjugotal deltagare från kommunala och fristående förskolor. 100 barnskötare vidareutbildar sig för närvarande till förskollärare i den förskollärarytbildning som riktar sig till barnskötare med yrkeserfarenhet. För att utveckla förskolans arbete med it i undervisningen har PIM-satsningen (praktisk it- och mediekompetens) påbörjats.

Magisterprogram för förskollärare har påbörjats av 14 förskollärare och ett mindre antal förskollärare har blivit antagna till forskarutbildning. Under 2011 har cirka 150 personer deltagit i kurser som ingår i Förskolelyftet. Staden har utnyttjat den volym som tilldelats.

Stora pensionsavgångar kommer att ske de närmaste åren inom förskolechefergruppen. För att möta detta behov har en rekryteringsutbildning för blivande chefer tagits fram.

Implementering av förskolans läroplan är påbörjad genom en gemensam upptakt tillsammans med de fackliga organisationerna. Det har också hållits gemensamma fördjupningsföreläsningar i samverkan med Stockholms universitet och pilotutbildningar för personer som ska leda implementeringsarbetet i kommunala och

fristående förskolor. Implementeringen kommer nu att få en mer ämnesför-djupande inriktning.

I samverkan med tre stadsdelsnämnder pågår ett arbete med implementering och utveckling av resultatbaserad styrning.

I slutet av oktober inrättades ett branschråd för förskolan.

En utredning om övergången mellan förskola och grundskola har slutförts och överlämnats till beställaren.

I kommunfullmäktiges budget för 2011 beslutades att utbildningsnämnden skulle ta initiativ till en ny språkförskola för gravt språkstörda barn i Västerort. Detta arbete har påbörjats och fortsätter i samverkan med berörda stadsdelsnämnder och Stockholms läns landsting.

Bidrag på lika villkor

Fördelningen av resurser till skolorna bygger på tre bärande principer. För det första är det principen om att varje elev ska ges möjlighet att nå målen med utbildningen. Den andra principen är den om lika villkor mellan kommunala och fristående skolor. För det tredje är det principen om rektors ansvar för verksamhetens och de enskilda elevernas resultat. Detta innebär att resurserna till skolorna fördelas genom skolpeng, socioekonomisk ersättning, modersmålsersättning samt verksamhetsstöd till barn och elever i behov av omfattande stödåtgärder och att rektor fattar beslut om den exakta användningen av de samlade resurserna.

Lokalkostnader på skolnivå

Ett arbete har under hösten startat med att ta fram ett underlag kring hur hyreskostnader för de kommunala skolorna kan föras ut på skolnivå, en så kallad lokalpeng. Underlaget kommer att vara klart under våren 2012.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

2.2 Förskolor och skolor i Stockholm ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas

◆ Uppfylls delvis

Utbildningsnämnden gör bedömningen att målet är delvis uppfyllt. Flertalet av indikatorerna under detta mål har årsmål satta utifrån höga ambitioner.

En analys av utfall för flertalet indikatorer under detta målområde lämnades i tertiärrapport 2. I avsnitten 2.2.1 till 2.2.6 nedan lämnas en fördjupad diskussion och analys samt i en del fall jämförelser av resultaten mellan skolor eller mellan storstadsregionerna. Här beskrivs också den verksamhet och de utvecklingsinsatser som bedrivits under året för att uppnå målen.

Områden för utveckling har angetts i verksamhetsplan för 2012 och återfinns kortfattat även i bilagorna 10 och 11, Kvalitetsarbete samt vissa resultat i den kommunala grundskolan respektive gymnasieskolan.

Sammantaget visar kunskapsresultaten inom den kommunala grundskolan på en viss positiv trend under perioden 2007-2011, trots variationer nedåt 2010. Årsmålen för de nationella proven i årskurs 3 har nåtts med god marginal medan något återstår till årsmålen för årskurs 9. Meritvärdet för eleverna i årskurs 9 har ökat, andelen elever med godkända betyg i samtliga ämnen har ökat, liksom resultaten på de nationella proven med ett undantag – matematik i årskurs 9 – och här följer stockholmseleverna samma trend som resten av riket.

Under de tre senaste åren är det för den kommunala gymnasieskolan på koncernnivå små förändringar när det gäller de flesta betygsindikatorerna. Utfallen på skolnivå visar dels att det varje år är stora variationer mellan skolorna och dels att det under de olika åren skett förändringar i skolornas utfall så att de går upp eller ned i jämförelse med varandra när det gäller grad av måluppfyllelse för olika indikatorer.

Det finns ett behov av att sträva efter att synliggöra mer långsiktiga tendenser i resultatutvecklingen så att inte små svängningar blir underlag för insatser och åtgärder på annat sätt än att de stora variationer som finns inom och mellan skolor blir föremål för analyser och åtgärder på skolnivå.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Ogiltig frånvaro i grundskolan	2,5 %	2,9 %	3,3 %	2011
◆ Andel behöriga lärare i grundskolan	83 %	84 %	öka	2011
● Andel elever i skolundersökningen i årskurs 8 som är nöjda med Jag känner mig trygg i skolan	85 %	83 %	83 %	2011
◆ Andel elever i skolundersökningen i årskurs 8 som är nöjda med Jag kan arbeta utan att bli störd	42 %	46 %	46 %	2011
◆ Andel elever i årskurs 9 som uppnått målen i alla ämnen	77 %	78 %	78 %	2011

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Andel elever som nått ● kravnivån på de nationella proven i årskurs 3	79 %	75 %	75 %	2011
Andel elever som uppnått □ kravnivån på de nationella proven i år 6			öka	2011
Kommentar: Nationella prov i årskurs 6 genomförs från och med vårterminen läsåret 2011/2012.				
Andel elever som uppnått ♦ kravnivån på de nationella proven i år 9	84 %	90 %	90 %	2011
Andel elever som uppnått ♦ LUS-punkt 15 i årskurs 3	75 %	77 %	77 %	2011
Andel elever som är ♦ behöriga till gymnasiet	88 %	90 %	90 %	2011
♦ Nöjd elevindex i årskurs 8	59	60	60	2011
♦ Andel behöriga lärare i gymnasieskolan	83 %	85 %	öka	2011
Andel elever med ♦ grundläggande behörighet till högskola och universitet	89 %	94 %	öka	2011
Andel elever som uppnått ♦ kravnivån på de nationella proven i gymnasiet	93 %	96 %	96 %	2011
Andel gymnasieelever med ♦ godkänt i alla kurser i slutbetyget vid vårterminens slut (exkl. IV-programmet)	66 %	70 %	70 %	2011
Andel nybörjare i årskurs 1 i oktober år 2007 som ♦ fullföljde utbildningen inom 4 år (exkl. IV-programmen)	81 %	84 %	84 %	2011

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel nöjda elever i gymnasieundersökningen avseende lugn och arbetsro	50 %	68 %	68 %	2011
 Andel nöjda elever i gymnasieundersökningen avseende möjligheten att känna sig trygg i skolan	90 %	97 %	97 %	2011
 Nöjd elevindex gymnasieskolan	62	Mättes första gången 2011 för utgångsvärde		2011
Kommentar: Årsmål har inte kunnat sättas eftersom detta index mättes för första gången under 2011.				
 Ogiltig frånvaro i gymnasieskolan	7,5 %	5 %	5 %	2011

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 En omfattande satsning inom matematik, naturvetenskap och teknik genomförs i grund- och gymnasieskolan	2011-01-01	2014-10-31	
 Kommunstyrelsen och utbildningsnämnden ska tillsammans utarbeta en långsiktig plan för hur ökningen av grundskoleelever ska mötas	2011-01-01	2011-12-31	
 Lässatsningen fortsätter i år 0-6 i grundskolan	2011-01-01	2014-12-31	
 Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna genomföra en kartläggning av placerade barns skolsituation	2011-01-01	2011-12-31	Avvikelse
Kommentar: En kartläggning pågår och aktiviteten har förlängts till och med den 31 december 2012			

KF:s aktiviteter	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Utbildningsnämnden ska ta fram en ☑ strategi för att förbättra kunskapsresultaten i skolor med låga resultat	2011-01-01	2011-12-31	
Utbildningsnämnden ska utreda ■ möjligheten till en skolakut för akuta placeringar av elever i grundskolan	2011-01-01	2011-12-31	Avvikelse
Kommentar: En utredning pågår och kommer att slutföras under 2012.			
Erbjudna lärare möjlighet till kompetensutveckling samt skapa nya ● karriärvägar för lärare genom karriärtjänst och forskning	2011-01-01	2014-12-31	

NÄMNDMÅL:

2.2.1 Skolan ska ge samtliga elever förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt utifrån läroplansmålen

2.2.2 Skolan ska verka för att elever och vårdnadshavare uppfattar att den valda skolan är den bästa

◆ Uppfylls delvis

Enligt förvaltningens strategier för ledning och styrning av Stockholm stads skolor är rektor den viktigaste faktorn i arbetet med att förbättra skolornas måluppfyllelse och för att utveckla kvaliteten. Rektor ska vara en nära och närvarande ledare och ska tillsammans med sina medarbetare utveckla undervisningen för bättre läroprocesser och ökad kvalitet för eleverna. Varje dags möte mellan elever och lärare i undervisningen är skolans viktigaste uppdrag. Lärarna ska genom ett systematiskt tillsammansarbete, baserat på forskning och beprövad erfarenhet, möta varje elevs behov, utmana och ha höga förväntningar på alla elever. Kvalitet, måluppfyllelse och kunskapsstillväxt ska vara i fokus.

Elevernas resultat varierar mellan åren. Rörelserna är relativt små men får ändå uppmärksamhet i media och i samband med olika former av resultatpresentationer. Att göra analyser av dessa svängningar och försöka klarlägga eller förstå vilka enskilda insatser, eller brister på insatser, som kan vara upphov till dessa svängningar är problematiskt, analyserna får ofta mer karaktären av att frågorna problematiseras eller att det blir mer eller mindre kvalificerade gissningar om orsak och verkan. Resultaten beskriver inte heller samma elever utan varje år är det en ny grupp elever som jämförs med en annan elevgrupp. Detta gäller såväl betygs- och provresultat som brukarundersökningar vilka är de vanligaste indikatorerna i stadens kvalitetssystem. Av den anledningen finns ett behov att sträva efter att synliggöra mer långsiktiga tendenser i resultatutvecklingen så att inte de små svängningarna blir underlag för insatser och åtgärder på annat sätt än

att de stora variationer som finns inom och mellan skolor blir föremål för analyser och åtgärder på skolnivå.

Det finns även problem med att i ett kortsiktigt perspektiv mäta indikatorer och strävan efter att ständigt öka måluppfyllelsen, att få ett bättre resultat och ambitionen att hitta former för belöning av en positiv resultatutveckling. Förbättring och belöning bör bedömas och ges till verksamheter som visar på en resultatförbättring som är konstant och uthållig. Det finns annars risk för att förtroendet minskar för uppföljningsresultat och belöningsystem. Av dessa anledningar fortsätter arbetet med att utveckla instrument för välsköthet, självvärderingar och resultatanalyser i ett mer långsiktigt och uthålligt perspektiv.

Resultaten i den kommunala grundskolan

Förutsättningar

Höstterminen 2011 gick cirka 61 900 elever i Stockholms stads grundskolor. Av dessa gick cirka 7 300 elever i förskoleklass och nästan 700 elever i särskolan.

Antalet elever i de kommunala grundskolorna ökade med cirka 700 elever jämfört med samma tid föregående läsår. Så gott som hela ökningen kan hänföras till elever i förskoleklassen. Antalet elever i särskolan har minskat något i de kommunala grundskolorna.

Antalet barn i fritidshem har ökat med cirka 1 400 barn sedan år 2010. Sammanlagt finns cirka 26 900 barn i fritidshem (förskoleklass till årskurs 3) i Stockholms stads grundskolor. Grundskolorna har även egna fritidsklubbar (årskurs 4-6). Dessutom finns i flera skolor en fritidsklubb som drivs i samarbete med stadsdelens fritidsgård.

Under ett läsår genomför lärarna i stadens grundskolor inklusive särskolan cirka 1 800 000 undervisningstimmar, vilket innebär cirka 50 000 undervisningstimmar i veckan eller 10 000 undervisningstimmar per dag.

Systematiskt kvalitetsarbete

Under året har arbetet fortsatt att utveckla lednings- och analysverktyg för bedömning av skolornas grad av välskötthet och för hur de behöver utvecklas. Verktygen utgör tillsammans med resultatdialogerna en bärande del i det övergripande kvalitets- och förbättringsarbetet.

Grundskolans ledning har under året förstärkts med ytterligare tre grundskolechefer till totalt sju grundskolechefer. Detta har genomförts bland annat för att ge förutsättningar för ett mer nära ledarskap även på denna nivå.

Resultatdialogen mellan grundskolechef och skolledning, som hösten 2011 genomfördes för femte gången, har utvecklats sedan starten och vidareutvecklas kontinuerligt. I dessa dialoger diskuteras gemensamt skolans resultat och utveckling under det senaste året/åren och utifrån detta identifieras behov av insatser/stöd för respektive skola. På detta sätt får skolorna ett differentierat stöd utifrån behov. För att de på ett ännu bättre sätt ska kunna vara ett verktyg för verksamhetsutveckling i varje enskild skola har dialogerna utvecklats till att omfatta en mer processinriktad analys av resultat på en lägre aggregerad nivå. Denna förändring och utveckling ligger i linje med de resultat som presenterats av forskare och utvärderare som följt arbetet med resultatdialogerna. Som ytterligare stöd för resultatdialoger och lokalt utvecklingsarbete implementerades våren 2011 ett digitalt resultatunderlag för respektive skola. Detta underlag ger den enskilda skolan möjlighet att följa kunskapsutvecklingen i varje ämne på bland annat klass-

, ämnes-, kön- och lärarnivå. Syftet är att höja nivån på analysen för att skolan ska kunna säkerställa att varje elev får optimala förutsättningar för lärande.

Den gemensamma analysen utgör underlag för rektors beslut om bl.a. kompetensutvecklingsinsatser och lärarnas utveckling av undervisningen. Grundskolecheferna har fortlöpande träffat stadens skolinspektörer för genomgång av genomförda inspektioner som ytterligare ett stöd för deras dialog med skolorna.

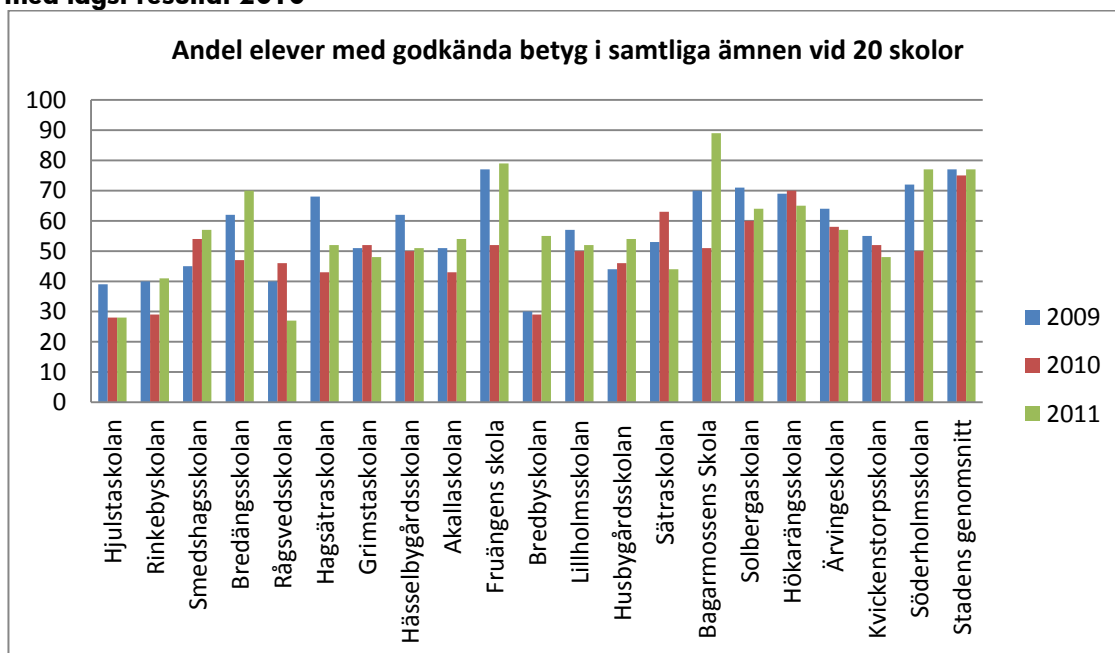
För att på ett ännu bättre sätt kunna analysera effekten av olika insatser behöver slutsatser från resultatdialogerna med skolorna systematiseras på ett tydligare sätt. Detta för att på förvaltningsnivå kunna avgöra hur de centrala satsningarna ska utformas. Detta fungerar i dagsläget inte tillfyllest.

I bilaga 10 finns en beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet och vissa resultat på skolnivå.

Sammanfattning av resultaten

Sammantaget visar kunskapsresultaten på en viss positiv trend under perioden 2007-2011, trots variationer nedåt 2010. Årsmålen för de nationella proven i årskurs 3 har nåtts med god marginal medan något återstår till årsmålen för årskurs 9. Meritvärdet för eleverna i årskurs 9 har ökat, andelen elever med godkända betyg i samtliga ämnen har ökat, liksom resultaten på de nationella proven med ett undantag – matematik i årskurs 9 – och här följer stockholmseleverna samma trend som resten av riket. Resultaten har ökat överlag på skolnivå. Mest tydligt är detta i skolor med en lägre måluppfyllelse 2010, skolor som i hög utsträckning varit föremål för riktade insatser för att utveckla undervisning via kompetensutveckling av lärare men även insatser för att stärka ledarskap och organisation bland annat inom ramen för den framtagna strategin för skolutveckling i Söderort och på Järvafältet. Då resultatförbättringen på dessa skolor ännu så länge främst kan noteras i ett kort perspektiv, från 2010 till 2011, är det inte möjligt att säkerställa att förbättringen har sin orsak i utvecklingsinsatserna.

Diagram 1. Andelen elever med godkända betyg i samtliga ämnen vid 20 skolor med lägst resultat 2010

I ovanstående diagram presenteras resultaten från de tjugo skolor som hade lägst resultat 2010. Av diagrammet framgår att resultaten sjönk från 2009 till 2010 men att det nu skett en återhämtning. Det är 13 av de 20 skolorna som förbättrat resultaten vad gäller elever som nått målen i alla ämnen.

Den goda resultatutvecklingen, framförallt i skolor med en lägre måluppfyllelse, kan ha sin grund i det systematiska förbättringsarbete som riktats mot skolor och lärare de senaste åren. Förbättringar av kvalitetsarbetet med bättre faktaunderlag, fokus på resultat och dialoger mellan ledning och skolor har också haft en positiv effekt. Förvaltningen har också satsat på rekrytering och utveckling av chefer. Som nämnts tidigare är det dock för tidigt att avgöra vilka orsakssamband som finns mellan utvecklingsinsatserna och resultatförbättringen.

Kunskaper

De bärande elementen i strategin för grundskolan är att professionalisera skolans ledning och rikta utvecklingsinsatser i högre utsträckning. Ett självklart fokus har varit att alla elever ska ges förutsättningar att uppfylla hela sin potential, det vill säga att alla elever ska nå målen i samtliga ämnen och att betyget godkänt inte ska vara slutmålet. Skolornas ledningar har under denna period fått ett tydligare ansvar och har mer än tidigare fått tillgång till instrument för att uppfylla det ansvaret.

Variationerna mellan olika skolor är fortsatt stor i Stockholm och detta betyder att utmaningen ser olika ut i stadens skolor. Målsättningen med huvuddelen av utvecklingsarbetet under de senaste åren har varit att rikta resurser och stöd på ett

mer kvalitativt sätt via analyser på en lägre aggregerad nivå. För att stödja detta arbete har nya uppföljningsinstrument utvecklats för skolorna att använda i sitt lokala analys- och förbättringsarbete.

Resultaten i grundskolan har överlag förbättrats under de senaste åren, och resultaten för 2011 visar en fortsatt förbättring, i synnerhet i jämförelse med föregående år, även om inte samtliga årsmål för indikatorer har nåtts. Variationer med några procentenheter från ett år till ett annat är normalt och kommer att uppträda även i framtiden.

I jämförelse med övriga storstadsregioner och riket totalt ligger Stockholms resultat högre både i faktiska resultat och även när man jämför resultaten med hänsyn taget till de socioekonomiska förutsättningarna (Skolverkets SALSA).

Tabell 2: Resultat åk 9 2010/2011 - jämförelse

	Stockholm	Göteborg	Malmö	Riket totalt
Andel behöriga till yrkesprogram	88,0	82,3	77,0	87,7
Andel behöriga till estetiskt program	87,1	81,2	76,3	86,7
Andel behöriga till ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetarprogrammen	85,5	79,6	74,5	85,2
Andel behöriga till naturvetenskapliga och tekniska programmen	84,6	77,2	72,9	83,5
Andel som nått målen i samtliga ämnen	77,0	70,0	62,0	77,0
Nått målen i samtliga ämnen – SALSA (skillnad mellan faktiskt och förväntat värde utifrån socioekonomiska bakgrundsvariabler)	0	- 4	- 5	-
Genomsnittligt meritvärde samtliga elever	223,7	204,8	197,8	210,5
Meritvärde - SALSA (skillnad mellan faktiskt och förväntat värde utifrån socioekonomiska bakgrundsvariabler)	8	-5	-5	-
Genomsnittligt meritvärde flickor	233,2	214,7	207,5	222,1
Genomsnittligt meritvärde pojkar	214,7	195,6	188,9	199,6
Nationella prov				
Andel som ej nådde målen – Matematik	16,9	21,4	27,1	19,3
Andel som ej nådde målen – Engelska	2,7	2,8	5,8	3,3
Andel som ej nådde målen – Svenska	2,2	2,5	4,4	2,7
Andel som ej nådde målen - Svenska som andraspråk	14,8	20,5	19,4	17,4

Nedan redovisas resultaten från årskurs 9 för perioden 2007-2011 avseende andel behöriga till nationellt program, andel som nått målen i samtliga ämnen och genomsnittligt meritvärde som innefattar alla godkända betygssteg.

Resultat åk 9

Tabell 3: Utveckling under perioden 2007-2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Andel behöriga till nationellt program*	87,6	88,3	88,9	87,3	88,1/88,0**
Andel som nått målen i samtliga ämnen	74,0	73,8	76,9	75,0	77,0
Genomsnittligt meritvärde åk 9	217,9	221,7	223,0	219,9	223,7

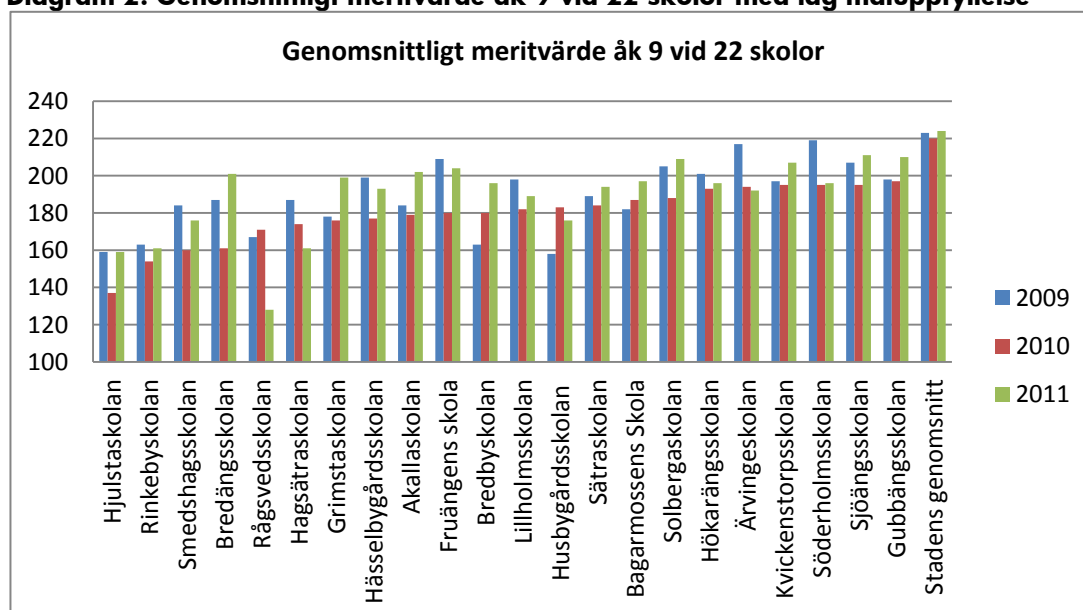
*För åren 2007-2010 gäller den gamla behörigheten till gymnasiet, dvs. godkända betyg i svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska

** Ny lägsta behörighet till gymnasiets nationella program är godkända i betyg i fem valfria ämnen förutom svenska/svenska som andraspråk, matematik och engelska.

En förbättring kan märkas i andelen elever som nått målen i samtliga ämnen – här har andelen ökat med tre procentenheter jämfört med 2007. Det är värt att notera, att skillnaden mellan elever med den tidigare lägsta behörigheten och den nya lägsta behörigheten är liten. Det genomsnittliga meritvärdet har också ökat till den högsta nivån någonsin.

Det är viktigt att hålla i minnet att det genomsnittliga meritvärdet gäller samtliga betygssteg och inte bara nivån för godkänt vilket de andra båda måtten gör (behörighet och godkänt i alla ämnen). Detta innebär att eleverna i allt högre grad uppfyller sin potential – man nöjer sig inte med godkända betyg. Skolledningarna har haft ett tydligt uppdrag att höja resultaten i samtliga ämnen och inte bara ha huvudsakligt fokus på svenska, matematik och engelska samt på nivån för godkänt, ett uppdrag som nu börjar ge resultat.

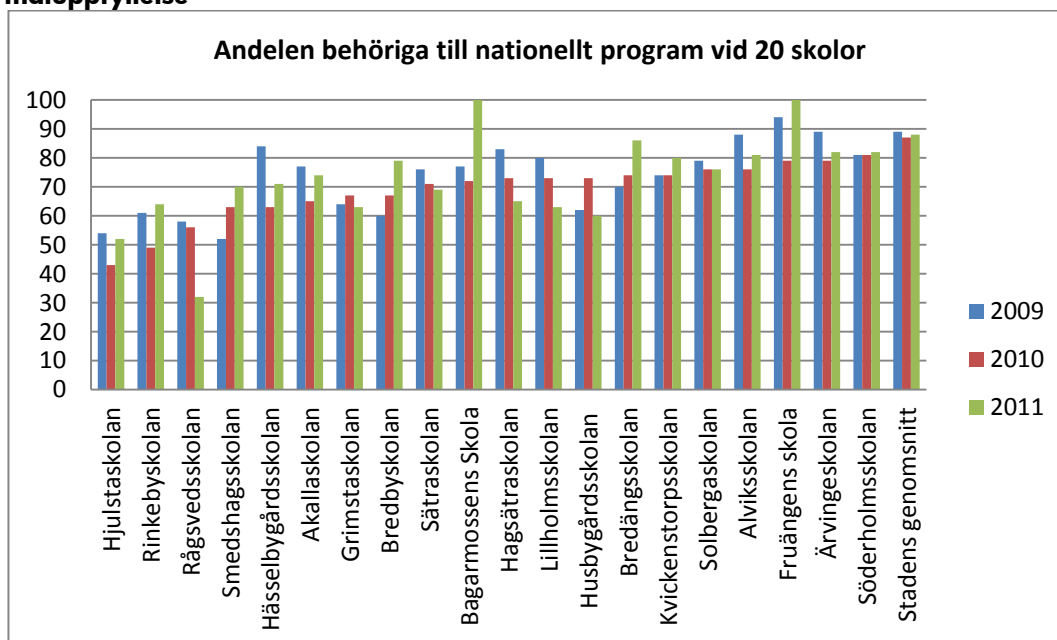
Diagram 2. Genomsnittligt meritvärde åk 9 vid 22 skolor med låg måluppfyllelse

SID 52 (132)

Diagram 3. Andelen behöriga till nationellt program vid 20 skolor med låg måluppfyllelse

I ovanstående två diagram presenteras utvecklingen vid de skolor som hade de lägsta resultaten på respektive variabel 2010. De största ökningarna återfinns i skolor med en lägre måluppfyllelse där extra satsningar gjorts på att utveckla såväl undervisning som ledning och organisation bland annat inom ramen för den framtagna strategin för skolutveckling i Söderort och på Järvafältet. Av de 22 skolor som hade ett genomsnittligt meritvärde under 200 år 2010 höjde sig 18 av dessa skolor år 2011. År 2010 hade 20 skolor en andel behöriga till gymnasieskolans nationella program som låg under 80 procent. Av dessa ökade 14 skolor denna andel trots att behörighetskraven ökade. På en skola i Järva ökade andelen behöriga till gymnasieskolan mellan dessa år från 49 till 64 procent. Det måste dock tilläggas att år 2010 låg stadens resultat på en relativt låg nivå. Utmaningen är nu att bibehålla och förstärka en positiv trend för att skapa en hållbar skol- och resultatutveckling.

Samma resultat uppdelade på flickor och pojkar

Tabell 4: Gymnasiebehörighet, andel som nått målen i samtliga ämnen och meritvärde uppdelat på flickor och pojkar

	Flickor 2008	Flickor 2009	Flickor 2010	Flickor 2011	Pojkar 2008	Pojkar 2009	Pojkar 2010	Pojkar 2011
Andel behöriga till nationellt program	89 %	89 %	88 %	89 %	89 %	89 %	88 %	88 %
Andel som nått målen i samtliga ämnen	78 %	79 %	78 %	79 %	73 %	75 %	74 %	75 %
Genomsnittligt meritvärde	232	233	233	233	212	214	211	215

Det är pojkarna som står för förbättringen av det genomsnittliga meritvärdet, från 211 poäng för år 2010 till 215 poäng år 2011, även om flickorna generellt sett har högre betyg. Detta kan möjligen vara en effekt av ökad medvetenhet om genuskillnader i skolan som ett resultat av jämställdhetssatsningarna och därmed sammanhängande riktade insatser för att höja pojkars resultat. Flickornas meritvärde förbättras inte, däremot är det procentuellt fler flickor som når nivån för godkänt i alla ämnen respektive de behörighetsgivande ämnena.

Även om resultatutvecklingen är svagt positiv under året kvarstår att andelen behöriga till nationellt program stadigt ligger kring 88-89 procent genom åren och här finns inga större skillnader mellan pojkar och flickor. För att med riktade insatser minska den siffran är det viktigt att ta reda på vilka elever som ingår i den gruppen och huruvida elevsammansättningen förändrats genom åren. En uppföljning av dessa elevers skolgång bör göras för att utreda hur arbetet med åtgärdsprogram och individuella utvecklingsplaner kan förbättras. Målsättningen måste vara att dessa elever inte bara ska komma in på ett nationellt program, de måste även ges förutsättningar att fullfölja sin utbildning inom rimlig tid. Elever som med minsta möjliga mån klarar antagningskraven, misslyckas i högre utsträckning på gymnasiet och återfinns ofta i gruppen avhoppare.

Även måluppfyllelsen i de praktisk/estetiska ämnena har förbättrats i samtliga ämnen från föregående år. Måluppfyllelsen ligger som lägst på 92,4 procent (Idrott och Hälsa) till högst på 96,6 procent (Slöjd). Även här kan man anta att de förbättrade resultaten är en följd av det uttalade uppdraget till skolledare att alla ämnen i skolan är viktiga, inte bara svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik.

Nationella prov

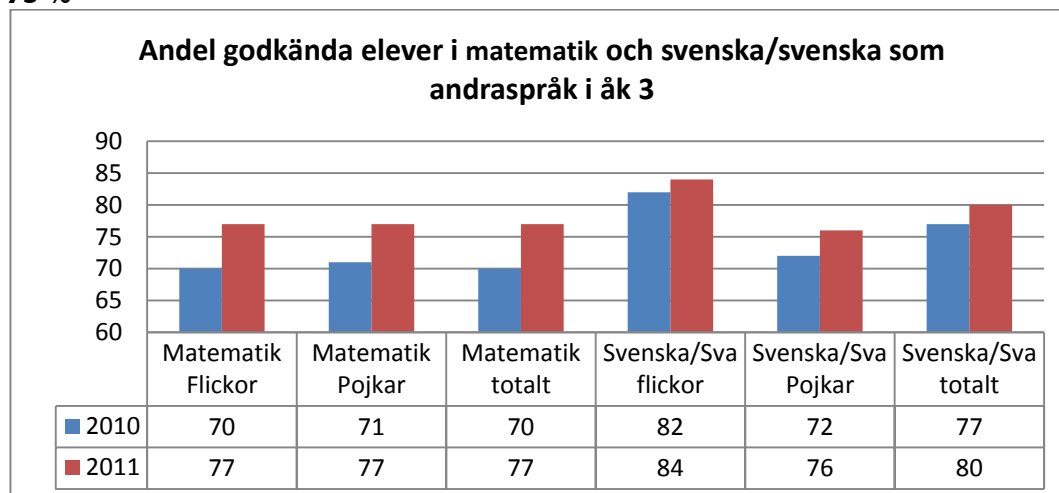
Nationella prov utgör centrala indikatorer för bedömning av måluppfyllelse. Det är dock viktigt att komma ihåg att i Stockholms stads kommunala grundskolor räknas samtliga elever in i statistiken, det vill säga även de som inte deltagit i proven. Det gör att stockholmssiffrorna generellt ligger på en lägre nivå än Skolverkets officiella statistik. (Se jämförelse diagram 5 och 6). Skolverket räknar enbart med resultaten för de elever som deltar vid proven. Anledningen till detta är att det i stadens skolplan 2008 fastställdes att det är obligatoriskt med nationella prov i stadens skolor. Många skolor genomförde vid detta tillfälle inte samtliga prov och för att understödja kravet i skolplanen valde förvaltningen att räkna in samtliga elever i statistiken. Eventuellt kommer förvaltningen att föreslå en ändring av detta så att stadens indikator harmonierar med Skolverkets officiella statistik.

Nationella prov i årskurs 3

År 2011 genomfördes de nationella proven för andra gången i årskurs 3 och resultatförbättringen är tydlig i såväl matematik som svenska/svenska som

andraspråk. Här redovisas resultaten på samtliga (sju respektive åtta) delprov och det är då viktigt att notera att den andel elever som klarat samtliga delprov blir betydligt lägre än andelen elever som klarat de enskilda proven eftersom olika elever har klarat olika delprov. Resultaten på de flesta delprov ligger över 90 procentenheter.

Diagram 4: Andel godkända elever i matematik och svenska/svenska som andraspråk i åk 3, uttryckt i procent för åren 2010 och 2011*Årsmål ur VP 2011: 75 %

Resultaten har förbättrats i båda ämnena men mest i matematik – från 70 procent till 77 procent. I svenska har framförallt pojkarna förbättrat sina resultat. 16 procent av eleverna i årskurs 3 läste svenska som andraspråk och på några skolor läser samtliga elever denna form av svenskämnet.

Erfarenheter från resultatdialoger pekar på att införandet av nationella mål och nationella prov i årskurs 3 har medfört att undervisningen utvecklats i och med att lärarna har fått en närmare målnivå att förhålla sig till. Undervisningen blir på detta sätt tydligare styrd av mål och mindre av läromedel.

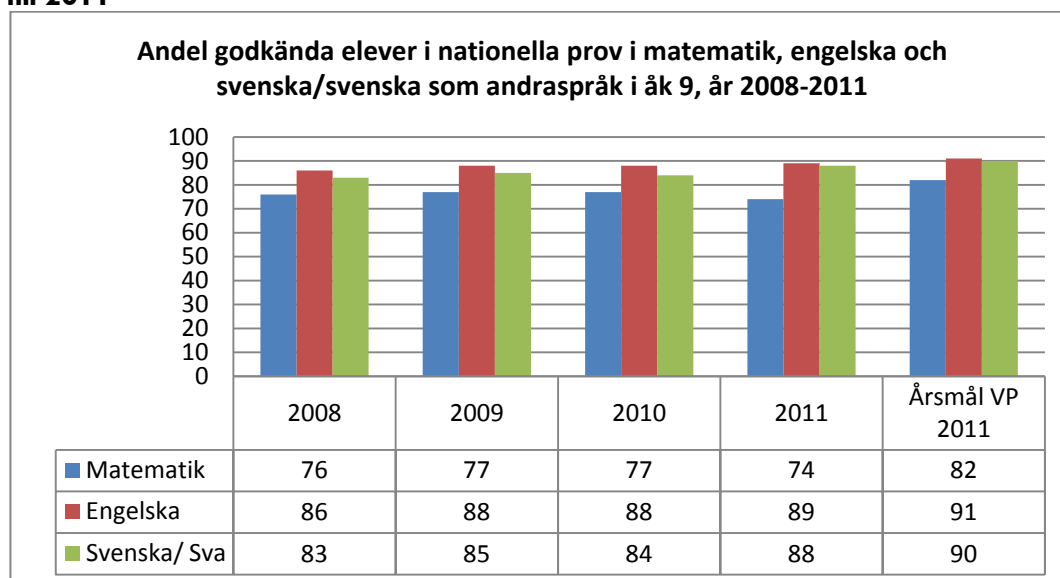
De relativt omfattande satsningarna på språkutveckling och utveckling av matematikämnet i de lägre åldrarna har i huvudsak riktats mot utveckling av undervisningen och sannolikt har även dessa satsningar slagit igenom i resultaten på de nationella proven i årskurs 3. Dessa barns skolgång inleddes efter att de nuvarande utvecklingsinsatserna påbörjades 2007/2008. I den publicerade rapporten av den genomförda läs- och språksatsningen i Stockholm 2007-2010 "Lärarna, eleverna och deras läsning" visas att eleverna, i de skolor som tagit del av satsningen, markant har ökat sina resultat i det nationella provet i årskurs 5. Detta tyder på att ett medvetet strategiskt lokalt utvecklingsarbetet med stöd av centrala satsningar påverkar elevers kunskapsutveckling.

Nationella prov i årskurs 5

2011 genomfördes inga nationella prov i årskurs 5 eftersom proven kommer att göras i årskurs 6 från och med 2012.

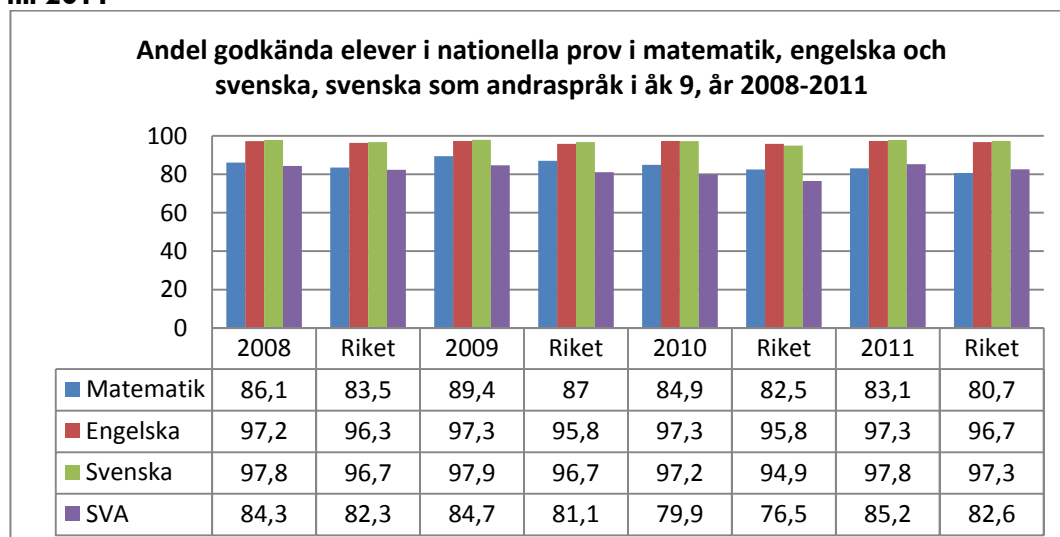
Nationella prov i årskurs 9

Diagram 5: STADENS* beräkning: Andel godkända elever i nationella prov i matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk, i åk 9, för åren 2008 till 2011

*Andel som klarat provet av samtliga elever i åk 9

Diagram 6: SKOLVERKETS* beräkning: Andel godkända elever i nationella prov i matematik, engelska och svenska, svenska som andraspråk i åk 9 för åren 2008 till 2011

*Andel som klarat provet av de som deltagit i provet

Resultaten har ökat eller bibehållits på samma nivå i svenska/svenska som andraspråk och engelska medan de sjunkit i matematik. Utifrån dessa tabeller kan utläsas att det är förhållandevis många elever som inte deltar i de nationella proven eftersom det med stadens beräkningsgrund är betydligt lägre resultat än de officiella resultaten från Skolverket.

När man jämför elevernas resultat på det nationella provet i årskurs 9 och deras slutbetyg är korrelationen sämst i matematik. 2011 fick 29,6 procent av eleverna i Stockholms kommunala skolor ett högre slutbetyg än vad de hade presterat på det nationella provet. Nivån i riket är 27,7 procent. Avvikelsen i matematik är framförallt från ännu ej uppnått målen upp till godkändnivån till skillnad från i svenska och engelska, där rörelsen sker mellan de olika godkända betygsstegen. Att avvikelsen i matematik är störst kan, enligt PRIM-gruppen vid Stockholms universitet, bland annat bero på att detta prov bedöms med poäng. Detta ger en mycket skarp gräns mellan de olika betygsstegen, ett poäng på fel sida kan betyda ett icke-godkänt resultat. Detta kan samtidigt innebära att möjligheten att säkerställa att eleven ges möjlighet att nå de för ämnet lägsta uppsatta målen är relativt realistiska.

Det är viktigt att i sammanhanget poängtera att de nationella proven enbart ska utgöra ett stöd för läraren vid bedömning och betygssättning. Även andra bedömningar ska vägas in när man sätter betyg. Detta resonemang gäller individnivån. Avvikelsen i förhållande till de nationella proven är beträffande betygen i matematik nästan uteslutande positiv, vilket tyder på att eleverna har svårare att prestera bra resultat på det nationella provet än vid andra typer av kunskapskontroller. Som kunskapskontroll är det nationella provet olikt övriga typer av prov och kunskapsutvärderingar. Det nationella provet omfattar samtliga kursmål, medan de flesta andra prov endast omfattar mindre delar av kursen. Elever som får godkänt på prov som omfattar det innehåll som nyligen har studerats klarar kanske inte av att i ett sammanfattande prov få godkänt på moment som studerats i ett tidigare skede.

Denna fråga kommer att analyseras på ett bredare och djupare sätt under 2012. Satsningen på matematik ska intensifieras under det kommande året och en sammanhållen långsiktig strategi ska utformas.

Reformarbetet i den kommunala grundskolan

Under året har arbete för att skapa förutsättningar för en god implementeringsprocess av en ny samlad läroplan med kursplaner och en ny skollag inom grundskola och grundsärskola fortsatt. För att stödja detta arbete har genomförts en seminarierie ”Rektors arbete med individuell utvecklingsplan, IUP” där samtliga skolledare deltagit i syfte att utveckla verktyg och inspiration att leda implementeringsprocessen. Under hösten har seminarierien fortsatt men nu under temat Skolledarens roll i arbetet med Lgr 11. Utöver detta har cirka 750 lärare deltagit i kompetensutvecklingssatsningen ”Bedömning och lokal pedagogisk planering”, för att öka kunskapen i hur man kan utveckla undervisningen i

relation till de nationella målen och hur arbetet med att ta fram pedagogiska planeringar kan gå till. Syftet har varit att dessa lärare ska kunna fungera som nyckelpersoner i det lokala implementeringsarbetet. I uppföljningen av denna satsning svarar över 90 procent att detta har bidragit till att öka deras kompetens och att de har kunnat sprida vidare sina kunskaper. Särskilt användbart har det varit i arbetet med att implementera den nya läroplanen.

I varje grundskola finns ett lokalt implementeringsteam, bestående av skolledare och lärare, som leder det lokala reformarbetet. Via den centrala förvaltningen har dessa team fått stöd och inspiration för att detta ska kunna genomföras på bästa möjliga sätt i form av bland annat föreläsningar, spridning av stödmaterial och framtagandet av en läroplan i matrisform både för grundskolan och för grundsärskolan. Enligt stadens skolinspektörer och skolledarna själva har förvaltningens stöd gett skolorna goda förutsättningar att utforma verksamheten i enlighet med de nya styrdokumentet. Efter årets inspektioner konstateras även att det pågår många spännande utvecklingsinsatser på skolorna och tydligast avspeglas det i arbetet med Lgr 11 som engagerat pedagoger i förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshem.

Bedömning och betyg

Bedömning och betyg har varit ett centralt område i samband med implementeringen av Lgr 11. Ett av huvudsyftena med den nya läroplanen är att den ska vara tydlig och enkel för lärare att förstå och därigenom bidra till en rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning. Genom att säkerställa att planering och bedömning har sin utgångspunkt i de nationella målen skapas bättre förutsättningar för en rättvis och likvärdig bedömning. Den processen är på god väg i stadens skolor enligt stadens skolinspektörer via både förvaltningsgemensamma insatser och det egna lokala arbetet.

Utgångspunkten i arbetet med bedömning och betyg har varit vad forskning säger är goda strategier för elevers lärande. Enligt John Hattie, *Visible learning* (2009), är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för elevers lärande att de vet vilka mål som gäller, hur deras arbete kommer att bedömas och att formativ bedömning används för att eleverna ska komma vidare i sin utveckling. När eleverna vet vilka mål de arbetar mot kommer det i förlängningen att påverka kunskapsresultaten positivt. Skolorna gör, enligt stadens egna inspektörer, i allt större omfattning planeringar inför varje arbetsområde som eleverna får ta del av. Den tidigare nämnda satsningen för att utveckla lärares kompetens inom detta område har bidragit till att bedömningsprocessen är på god väg. Effekten på elevers lärande kan ännu inte säkerställas.

Inom ramen för resultatdialogerna har de skolor som har en lägre grad av samstämmighet mellan grundskole- och gymnasiebetyg följts upp. Arbetet med att öka

bedömaröverensstämmelsen mellan skolor kommer fortsatt att vara ett prioriterat område.

Grundskolans ledningsorganisation

För att nå målet om en skola i världsklass och förbättra elevresultaten behöver skolan få ett tydligare pedagogiskt ledarskap. För att lyckas med detta krävs en effektiv och modern ledningsorganisation. I syfte att frigöra tid för stadens rektorer i grundskolan att kunna ägna sig mer åt att leda den pedagogiska verksamheten har ett arbete inletts med att se över skolans lokala ledningsorganisation. I uppdraget ligger även att synliggöra intern organisation och stödfunktioner inom central förvaltning.

Skolorganisationen

I september 2011 presenterade Stadsledningskontoret sitt förslag till "Skolplanering för ett växande Stockholm". Utgångspunkt var bland annat den kommande kraftiga ökningen av antalet grundskoleelever. Under de närmaste tio åren beräknas antalet elever i grundskolan öka med cirka 27 000. Detta kommer att ställa stora krav på planering och utbyggnad av skolorna i staden.

De nya nationella styrdokumenterna och den nya lärarutbildningen gör att skolorna på sikt bör organiseras i skolor med årskurs F-6, 7-9 eller F-9. Denna inriktning ska vara utgångspunkten när staden fortsätter sin planering för att möta det ökande elevantalet. Förändringen kan dock inte ske i ett slag utan bör ses över tid. Idag är många av stadens skolor organiserade F-5 respektive 6-9 och har utifrån denna planering utnyttjat skolans lokaler maximalt. Det medför att en förändrad organisation behöver planeras långsiktigt för att skapa förutsättningar för ett fungerande skolval. Detta arbete har inletts under året.

Spetsutbildning

Utbildningsnämnden ansökte till Skolverket om att få starta spetsutbildning i två av stadens kommunala grundskolor men ingen av dessa blev uttagen i den första omgången. Utbildningsnämnden avser att ansöka igen vid nästa tillfälle.

Läraryrket

Utbildningsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att möjliggöra för lärare att göra karriär inom läraryrket. Rektorerna ansvarar för att grundskolorna ökar elevresultaten i samtliga ämnen. För att stötta skolorna/lärarna i detta utvecklingsarbete anställdes inför höstterminen åtta läraryrkescoacher med olika ämneskunskaper. Läraryrkescoacherna ges möjligheten att under en treårsperiod utveckla både sin och kollegors yrkesroll genom att coacha kollegor till att bli bättre på att undervisa inom olika ämnesområden och att utmana sina elever för att de ska nå en högre målsuppfyllelse.

Projektet har precis påbörjats och några mätbara resultat kan därför inte lämnas i denna berättelse.

Fritidshemsverksamhet

Drygt hälften av alla grundskolelever var under läsåret 2010/2011 inskrivna på fritidshem eller fritidsklubb. Detta innebär att den tidigare kallade skolbarnsomsorgen, numera benämnd fritidshemsverksamhet, är en betydande del av nämndens uppdrag.

Från hösten 2011 pågår ett arbete med att stödja skolledarna i att utveckla kvaliteten på de kommunala fritidshemmen. En referensgrupp har bildats, med uppdrag att ta reda på hur stödet till skolledarna ska utformas för att svara mot de behov som finns ute i verksamheterna.

Då tillgången på utbildade fritidspedagoger är mycket begränsad har förvaltningen under 2011 genomfört en satsning för att vidareutbilda anställda barnskötare med högskolebehörighet och minst tre års arbetserfarenhet på fritidshem. Tillsammans med Stockholms universitet startades under våren en distansutbildning för 30 barnskötare, som efter 2,5 år kommer att vara behöriga lärare för arbete på fritidshem. Ytterligare en utbildningsomgång planeras med start i januari 2012. Skolorna har fått medel för att kunna sätta in vikarier under de tider den studerande är borta för studier.

Under hösten 2011 har alla kommunala skolor med fritidshem erbjudits att delta i en seminarierie under rubriken ”Fritidshemmets uppdrag i relation till Lgr 11”. Under de fem seminarierna har många hundra anställda på fritidshemmen lyssnat på forskare och lärarutbildare från Stockholms universitet som föreläst under följande teman:

- Fritidshemmet i historiens ljus
- Fritidspedagog till fritidslärare - en diskussion kring yrkesrollen.
- ”Utbildning på fritidshem” – vad är det?!
- Fritidshemmets lärandemiljö
- Hela barnet, hela skolan!

Resultaten i den kommunala gymnasieskolan

Förutsättningar

I september 2011 gick cirka 17 250 elever i stadens 25 kommunala gymnasieskolor och cirka 350 elever i stadens gymnasiesärskolor. Gymnasiesärskolan finns vid 6 kommunala gymnasieskolor. Enstaka elever finns vid andra gymnasieskolor.

En ny organisation för gymnasieskolan infördes den 1 juni 2011. Den innebär att stadens gymnasieskolor delats in i 10 områden vilka vart och ett leds av en gymnasiechef som har en sig underställd administrativ chef. Varje gymnasieområde omfattar två till tre gymnasieskolor som innehåller flera skolenheter. Varje

skolenhet leds av en rektor som är ledare för den pedagogiska verksamheten vid enheten. Förutom de tio områdena finns även Kungliga Svenska Balettskolan omfattande dansarutbildning på både grundskole- och gymnasienivå, där verksamheten leds av en rektor. Syftet med omorganisationen är att skapa förutsättningar för en mer nära och tydlig ledning av den pedagogiska verksamheten och därigenom uppnå en ökad måluppfyllelse.

Under 2011 har ett omfattande implementeringsarbete av den nya gymnasieorganisationen bedrivits. Rektorsrollen är styrd genom den nya skollagen. Rektorer, som chefer i Stockholms stad, ska också samverka kring skolan som helhet. Gymnasiecheferna i samverkan med gymnasiedirektören ägnar tid åt övergripande frågor där det har ett värde att ha gemensamma förhållningssätt och policies. Det nära ledarskapet i skolans vardag börjar nu verkställas.

Systematiskt kvalitetsarbete

I och med omorganisation av gymnasieskolorna vid halvårsskiftet 2011 ändrades även betingelserna för nivån för kvalitetsredovisning och resultatdialoger. Tidigare fanns 25 gymnasieskolor ledda av en rektor. Varje gymnasieskola lämnade in kvalitetsredovisning och arbetsplan och utifrån en analys av bland annat detta underlag genomfördes resultatdialoger mellan respektive rektor/skolledning och ledningen för gymnasieavdelningen. På förvaltningsnivå upprättades även en årlig kvalitetsredovisning för Stockholms stads gymnasieskolor. Efter omorganisationen är nivån för upprättande av kvalitetsredovisning skolenheterna inom respektive gymnasieskola. Som en följd av detta kommer även resultatdialogerna att få en ny struktur från och med de dialoger som äger rum i början av 2012. Den bygger på de kvalitetsredovisningar som avser läsåret 2010/2011 och de arbetsplaner som avser läsåret 2011/2012. Respektive gymnasieområdeschef genomför resultatdialoger med sina skolenheters rektorer utifrån skolenhetens kvalitetsredovisning och arbetsplan och gymnasiedirektören genomför resultatdialoger med respektive gymnasieområdeschef angående de gymnasieskolor respektive gymnasieområdeschef ansvarar för.

I bilaga 11 finns en beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet och vissa resultat på skolnivå. Där finns också en förteckning över de förkortningar som används.

Gymnasiesärskola

I september 2011 startade ett projekt med syfte att utveckla gymnasiesärskolan i Stockholms stad i enlighet med regeringens reformering av gymnasiesärskolan 2013. Projektet kommer att leverera en delrapport i början av 2012. Uppdraget fokuserar på att tydliggöra kunskapsuppdraget inom gymnasiesärskolan, utveckling av dokumentation, bedömning och betygssättning, systematisk utvärdering, ökad inkludering, breddning av utbudet och gymnasiesärskolans organisation.

Sammanfattning av resultaten

Under de tre senaste åren är det på koncernnivå små förändringar när det gäller de flesta betygsindikatorerna. Går man ned till utfallen på skolnivå ser man dels att det varje år är stora variationer mellan skolorna och dels att det under de olika åren skett förändringar i skolornas utfall så att de går upp eller ned i jämförelse med varandra när det gäller grad av måluppfyllelse för olika indikatorer.

Socioekonomiska faktorer som föräldrarnas utbildningsnivå, inkomst och andel med utländsk bakgrund skiljer sig åt mellan skolorna och dessa variabler samvarierar. Det finns en stark korrelation mellan dessa faktorer, elevernas betyg från grundskolan och vilka gymnasieskolor och program eleverna antagits till och vilka kunskapsresultaten blir. Sambandet är dock inte entydigt. Det finns skolor som uppnår ett bättre betygsresultat än förväntat utifrån detta samband och det finns skolor som uppnår ett sämre resultat än förväntat. Sambandet är starkare när det gäller betygsresultat än när det gäller elevers uppfattning om bland annat studiero och lärarnas kommunikation med eleverna. Stadens skolor har således olika förutsättningar för att nå måluppfyllelse när det gäller indikatorer som betygsutfall. Alla skolor har en reell möjlighet, och skyldighet, att bidra till största möjliga kunskapsutveckling för sina elever. Att en skola står inför stora utmaningar med anledning av elevers socioekonomiska bakgrund får inte medföra att förväntningarna och kraven på eleverna blir låga. Höga förväntningar och arbetsätt som lyfter eleverna måste prägla även dessa skolor. När det gäller bland annat trygghet, studiero, låg frånvaro, bra bemötande och kommunikation, förutsättningar som är nödvändiga för en positiv kunskapsutveckling, måste strävan och resultatet vara en hundra procentig måluppfyllelse för alla skolor.

Till skillnad från betygsutfallen på koncernnivå uppvisar indikatorerna för elevundersökningarna även på koncernnivå stora variationer. Förändringarna i svarsskalorna och de olika sätten att ställa frågorna medför att det är svårt att på koncernnivå uttala sig om reella förändringar i elevernas uppfattningar mellan de olika undersökningarna. Mot bakgrund av ovanstående behöver dessa indikatorer och årsmålen för dem justeras.

Med hänsyn taget till ovanstående, och till begränsningar i tolkningen av resultaten på koncernnivå, finns sammanfattningsvis ett antal utvecklingsområden. Betygsvariationen mellan skolorna är högre för matematik än för engelska och svenska. Sedan tidigare vet vi även att resultatet på det nationella provet i matematik A i avsevärt högre grad avviker negativt från de betyg eleverna fick på kursen. Detta gäller inte på samma sätt för engelska och svenska. Matematik är ett fortsatt utvecklingsområde. Det gäller även de sammanhängande indikatorerna andelen elever med minst G i alla kurser och andelen med grundläggande högskolebehörighet. Variationerna mellan skolorna är för stora och de med sämre resultat måste finna metoder för en bättre måluppfyllelse. Se diagram 7 nedan.

När det gäller resultaten från gymnasieundersökningen finns det två indikatorer där genomsnittsvärdet för koncernen ligger på endast 50 procent positiva elever. Dels frågan om hur lärarna informerar eleverna under kursens gång om hur de ligger till, dels frågan om det är arbetsro på lektionerna. Skolorna är bättre på att informera eleverna om vad som krävs för de olika betygsstegen än att informera dem om hur de ligger till under kursens gång. Skolorna måste utveckla sitt arbete med så kallad formativ bedömning. En del skolor har kommit längre än andra här och deras kunskap och erfarenheter bör andra skolor tillgodogöra sig.

Faktorn arbetsro på lektionerna har stor betydelse för elevernas resultat. Ett genomsnittsvärde på 50 procent - där över en tredjedel av skolorna ligger under 40 procent - är inte acceptabelt. Skolorna måste närmare analysera vad eleverna avser med att det är en bristande arbetsro på lektionerna och utifrån en sådan analys finna metoder för en ökad arbetsro.

Indikatorutfall

Här nedan följer beskrivningar/analyser av de olika indikatorutfallen vad gäller kunskapsresultat, frånvaro och studieavbrott.

Slutbetyg, grundläggande högskolebehörighet, minst G alla kurser och betygsmedelvärden

Slutbetyg

Tabell 5. Andel elever på nationellt/specialutformat program med slutbetyg av de som gick ut

2009	2010	2011
91 %	90 %	86 %

Andelen av de elever som gick ut gymnasieskolan och som hade slutbetyg har sjunkit de tre senaste åren. Samtidigt har andelen elever som är kvar i gymnasieskolan efter tre år ökat. Detta kan tolkas som att skolorna i högre utsträckning förmår behålla eleverna men att detta medför att andelen med slutbetyg då minskar.

Grundläggande högskolebehörighet

Tabell 6. Andel elever med grundläggande högskolebehörighet av de som gick ut med slutbetyg

2009	2010	2011	Årsmål 2011
92	91	91	94

Andelen elever med grundläggande högskolebehörighet av de som fick slutbetyg ligger på drygt 90 procent de tre senaste åren. 2010 skärptes reglerna för grundläggande högskolebehörighet genom att även minst G i kärnämnen

svenska, matematik och engelska krävs. Trots detta sjönk inte andelen med grundläggande högskolebehörighet. Variationerna mellan skolorna är stor.

Minst G i alla kurser

Tabell 7. Andel elever med minst G i alla kurser i sitt slutbetyg

2009	2010	2011	Årsmål 2011
67	67	66	70

Även andelen elever med minst G i alla ämnen är nästan oförändrad under de tre senaste åren. På skolnivå är differenserna dock stora. 11 skolor ligger omkring eller under 50 procent och fyra skolor ligger över 80 procent. Av skolorna med låga värden 2011 har de flesta lägre värden än 2010.

Betygsmedelvärde

Tabell 8. Betygsmedelvärde för elever med slutbetyg

2009	2010	2011	Årsmål 2011
15,1	15,3	15,2	15,5

Även betygsmedelvärdet för elever med slutbetyg ligger stabilt på strax över 15 poäng. Tre skolor ligger på ett betygsmedelvärde omkring 12 och åtta skolor kring eller över 16. På skolnivå har inga större förändringar gentemot tidigare skett. Skolor med låga betygsmedelvärden kännetecknas av svaga socioekonomiska bakgrundsfaktorer och vice versa. Två av de tre skolorna med lägst betygsmedelvärden höjde sitt resultat något.

Tabell 9. Andel elever med minst G i slutbetyg jämfört med årsmål i Engelska A, matematik A, svenska B och svenska som andraspråk

Indikator	2009	2010	2011	Årsmål 2011
Andel med minst G i engelska A i slutbetyget	99	98	99	99
Andel med minst G i matematik A i slutbetyget	98	98	99	99
Andel med minst G i svenska B i slutbetyget	97	97	97	98
Andel med minst G i svenska B 2 i slutbetyget	95	90	95	92

De senaste tre åren har det skett små förändringar på koncernnivå när det gäller andel elever med minst betyget godkänt i sitt slutbetyg i ämnena engelska A, matematik A och svenska B. För svenska B som andraspråk har resultatet ökat jämfört med 2010 och är nu tillbaka på 2009 års nivå.

På skolnivå ligger fyra skolor på en nivå cirka 5 procentenheter under koncernnivån för alla tre indikatorer. Det är skolor som präglas av låga intagningspoäng och hög andel föräldrar med låg inkomst, låg utbildningsnivå och hög andel föräldrar med utländsk bakgrund. Bilden är dock inte entydig. En skola med liknande förutsättningar som dessa avviker endast negativt från koncernvärdena i

ett av de tre ämnena. Sannolikt förklaras detta av att vid den skolan fullföljer en mindre andel av eleverna sin gymnasieutbildning vid skolan än vid andra skolor med motsvarande förutsättningar. Dessa skolor förmår i högre grad behålla sina elever, även de som inte når målen.

När det gäller betyget i engelska A har 7 av 8 skolor vilka har elever med svag socioekonomisk bakgrund förbättrat sina resultat med mellan ett par eller upp till 6 procentenheter. När det gäller matematik A har 5 av dessa 8 skolor förbättrat sitt resultat. När det slutligen gäller betyget i svenska B har 7 av de 8 skolorna förbättrat sitt resultat något.

Indikatorerna mäter andelen elever med minst G i vissa ämnen i slutbetyget. Man kan tolka resultatet som att denna andel är väldigt hög. Det bör understrykas att resultaten endast gäller de elever som har fått slutbetyg. De elever som inte har slutfört utbildningen, men ändå har deltagit i undervisningen i de aktuella kurserna, och de elever som har slutfört utbildningen utan att erhålla slutbetyg är inte medtagna. Därför ser vi inte utifrån dessa indikatorer hur många av alla elever som har läst kursen, även de som inte fick ett slutbetyg, som fick minst G.

Andelen med minst G för elever som inte fick slutbetyg (78 procent för engelska A, 80 procent för matematik A och 43 procent för svenska B) är betydligt lägre än för de som fick slutbetyg. Totalt fick 95 procent av alla elever, d.v.s. både de med slutbetyg och de utan slutbetyg, minst godkänt i engelska A och matematik A och 86 procent i svenska B.

Ovanstående utfall omfattar elever på nationella eller specialutformade program. Inom det individuella programmet är tre var andelen elever som fick minst G 52 procent för engelska A, 59 procent för matematik A och 26 procent för svenska B.

Tabell 10. Andel elever med minst G på nationellt prov jämfört med årsmål.
Nationella prov

Indikator	2009	2010	2011	Årsmål 2011
Andel med minst G på nationellt prov i engelska A	96	96	97	98
Andel med minst G på nationellt prov i matematik A	89	84	86	93
Andel med minst G på nationellt prov i svenska B	94	94	95	96
Andel som uppnått kravnivån på nationella proven	92	93	93	96

De nationella prov som redovisas här genomfördes i årskurs 1 och 3 under läsåret 2010/2011. Det är således till stora delar inte samma elevgrupp som fick slutbetyg samma läsår i motsvarande ämnen. En jämförelse mellan nationella proven läsåret

2010/2011 och de betyg eleverna fick på individnivå avseende matematik A redovisas nedan.

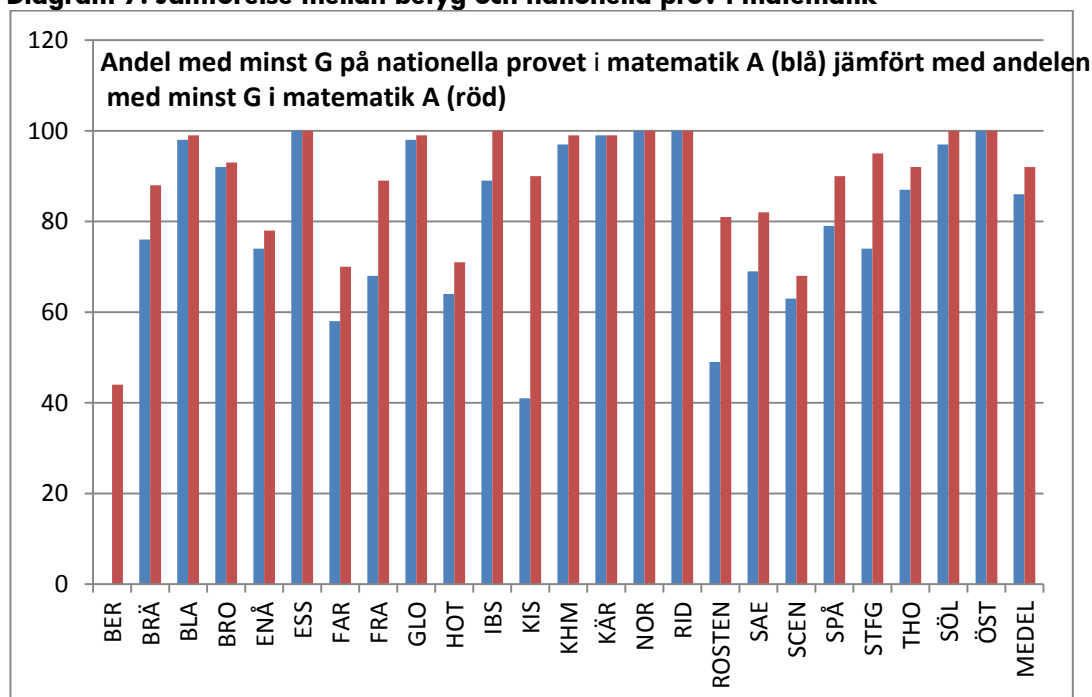
När det gäller de nationella proven finns det en svagt uppåtgående trend för engelska A och svenska B. När det gäller nationellt prov i matematik A har resultaten varierat mellan åren. En orsak till variationen kan vara att svårighetsgraden på de nationella proven varierar mellan åren. En uppfattning som finns är att provet 2010 var svårare än vanligt.

På skolnivå är variationerna mellan skolorna störst när det gäller det nationella provet i matematik A. Sex skolor ligger under 70 procent med minst godkänt och tio skolor ligger på eller över 90 procent med minst godkänt. Två socioekonomiskt svaga skolor uppvisar cirka 10 procentenheters bättre resultat 2011 än 2010. Inga väsentliga förändringar i elevsammansättning har skett vid dessa skolor. Huruvida de markant förbättrade resultaten är en konsekvens av förändringar i dessa skolors sätt att undervisa eller en följd av några andra faktorer bör undersökas.

Nationellt prov i matematik A jämfört med betygen i matematik A

I nedanstående tabell jämförs andelen elever med minst Godkänt på det nationella provet i matematik A våren 2011 och andelen elever med minst G på kursen i matematik A. Underlaget utgörs av de elever som både deltog i och fick ett betyg på det nationella provet och som fick ett betyg på kursen. Elever som inte uppfyller bägge dessa krav är inte medräknade.

Diagram 7. Jämförelse mellan betyg och nationella prov i matematik

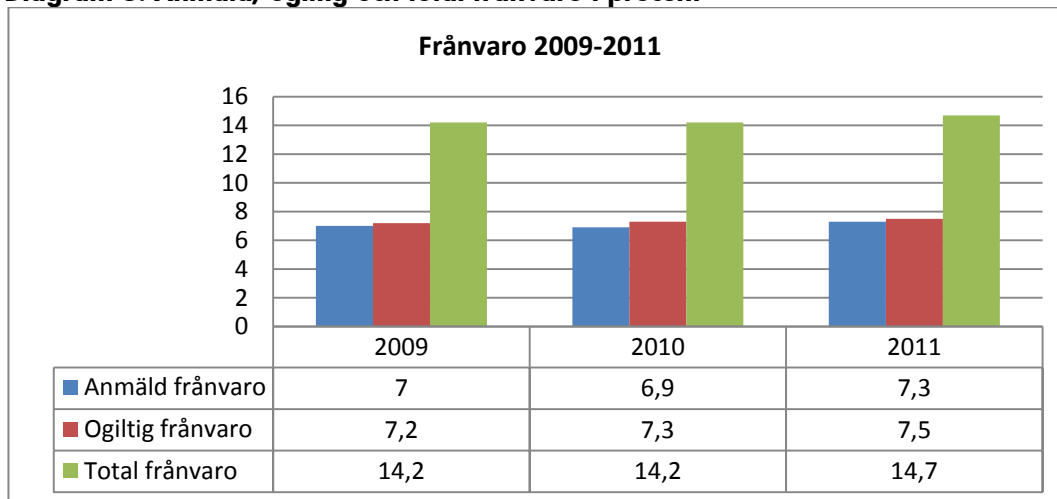

Nästan alla skolor uppvisar en högre andel elever som fick minst G i matematik A än som fick minst G på det nationella provet i matematik A. De kommande resultatdialogerna med dessa skolor kommer att ta upp denna fråga.

I jämförelse med 2010 har dock skillnaderna mellan utfallen på det nationella provet jämfört med kursbetyget minskat. Då uppvisade åtta skolor en skillnad på över 20 procentenheter. Medelvärdet år 2010 på skillnaden var 17 procentenheter mot 6 procentenheter 2011. Underlagen för de bägge åren är inte helt jämförbara, dock tillräckligt för att kunna säga att kursbetygen i matematik A i högre grad överensstämmer med betygen på det nationella provet 2011 än 2010. Men gapet mellan resultatet på nationella provet och de satta betygen är fortfarande för stort. Fortsatta åtgärder för att komma till rätta med detta kommer att genomföras under 2012 bland annat i resultatdialogen.

Frånvaro

Diagram 8. Anmald, ogiltig och total frånvaro i procent

Den anmälda, ogiltiga och totala frånvaron har ökat jämfört med både 2009 och 2010. Årsmålet om högst fem procents ogiltig frånvaro nåddes inte. Om den ökande registrerade frånvaron beror på en faktisk ökande frånvaro eller på att frånvaroregistreringen fungerar bättre ute på skolorna är svårt att bedöma. För fyra skolor saknas uppgift om ogiltig frånvaro 2010, endast uppgift om total frånvaro finns. För 2011 är uppgifterna om frånvaron kompletta. Detta tyder på att skolorna i ökad grad förmår registrera lovlig, olovlig och total frånvaro och detta leder till en ökning av den registrerade frånvaron.

På skolnivå visar resultaten från de enskilda skolorna 2011 att den totala frånvaron varierar mellan cirka 8 procent upp till cirka 28 procent. Den ogiltiga frånvaron varierar mellan ett par procent upp till knappt cirka 20 procent. Skolor med hög frånvaro kännetecknas av låga intagningsbetyg och svagare socioekonomiska bakgrundsfaktorer.

Studieavbrott

Studieavbrotten läsåret 2010/2011 uppgår till sammanlagt 1 108 elever (6,4 procent). Läsåret 2009/2010 registrerades 788 studieavbrott (4,4 procent). 2010/2011 var inte IVIK-gymnasiet med i statistiken. Även om man för en jämförelse tar bort IVIK-gymnasiet har antalet studieavbrott ökat med cirka 20 procent i förhållande till läsåret 2009/2010.

I huvudsak korrelerar antalet studieavbrott vid skolorna med negativa socioekonomiska bakgrundsfaktorer. Det finns dock undantag från detta samband där skolor vilka "förväntat" skulle redovisa ett lågt antal avbrott istället redovisar ett jämförelsevis högt antal studieavbrott och vice versa. De mest frekventa avbrottsorsakerna skolorna anger är bristande intresse för programmet, bytt skola/program, trivdes ej eller för hög frånvaro. Sammantaget redovisas drygt 50 procent av

avbrottsorsakerna utifrån dessa orsaker. Dessa hänger samman och överlappar varandra, varför det är svårt att analysera i vilken grad avbrotten har sin orsak i faktorer som kan härledas till brister i skolans arbetssätt, bemötande av eleverna etc. eller om eleven bytte program/skola för att den fick chans att komma in på ett högre val som var mer attraktivt för eleven.

Nuvarande statistik anger endast att ett antal elever av olika orsaker under läsåret avbröt sina studier vid den skola de gick på. Det går inte att se om eleven bytte skola till samma eller ett annat program eller om eleven avbröt sina studier i gymnasieskolan. Statistik på individnivå ska tas fram med syfte att kunna svara på dessa frågor.

IV-elever som blivit behöriga till nationellt program

Elever inom individuellt program kunde under läsåret 2010/2011 bli behöriga och gå över till nationellt program under läsåret. Kravet för behörighet var då minst betyg i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik. Sammanlagt 29 elever gick under läsåret 2010/2011 från individuellt till nationellt program. De flesta hade gått på PRIV.

Elever kunde även under läsåret 2010/2011 uppnå behörighet till de nationella program som startade läsåret 2011/2012. Kraven var då skärpta med minst 8 betyg för nationellt yrkesprogram och minst 12 betyg i olika kombinationer för de högskoleförberedande programmen. Sammanlagt cirka 200 elever, cirka 8 procent, av de elever som gick IV läsåret 2010/2011 uppnådde behörighet till de nationella program som startade läsåret 2011/2012.

Cirka 2 000 elever inom IV gick år 1, knappt 400 år 2, knappt 300 år 3 och drygt 100 år 4. Av de 2 000 eleverna år 1 var cirka hälften IVIK- och PRIVIK-elever, det vill säga elever med invandrarbakgrund.

Målsättningen för det individuella programmet har varit att eleverna där ska bli behöriga till nationellt program samtidigt som många elever inom individuellt program har varit behöriga. De kan ha gått där för att de hoppat av ett nationellt program. Samtidigt har målsättningen för en del elever inom individuellt program inte varit behörighet till nationellt program utan att få en utbildning som kan ge arbete eller leda till vidare studier inom komvux eller övergång till något annat individuellt program, till exempel efter IVIK. Förvaltningen har ingen klar bild av hur många elever inom IV som under läsåret 2010/2011 haft som målsättning att bli behöriga till nationellt program, antingen under läsåret 2010/2011 eller till läsåret 2011/2012. De cirka 8 procent (231 elever) inom IV som blev behöriga under läsåret 2010/2011 är dock en låg andel.

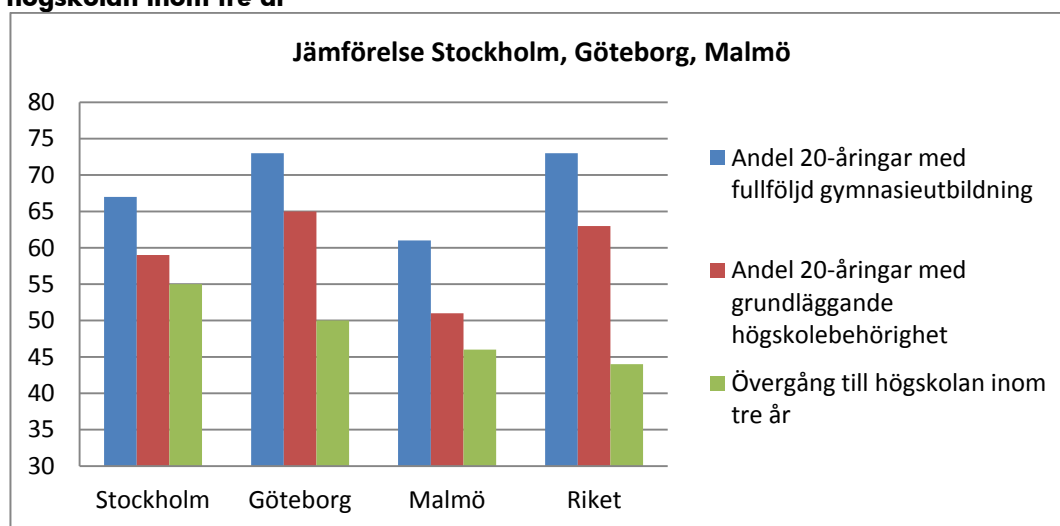
För att andelen 20-åringar med slutförd gymnasieutbildning ska öka måste en väsentligt större andel elever inom de nya introduktionsprogrammen bli behöriga

till de nationella programmen. Resultatuppföljningen, uppföljningen av hur arbetet med eleverna inom introduktionsprogrammen utvecklas och riktade utvecklingsinsatser är ett viktigt fokusområde.

Jämförelse av vissa studieresultat mellan Stockholm, Göteborg, Malmö och riket

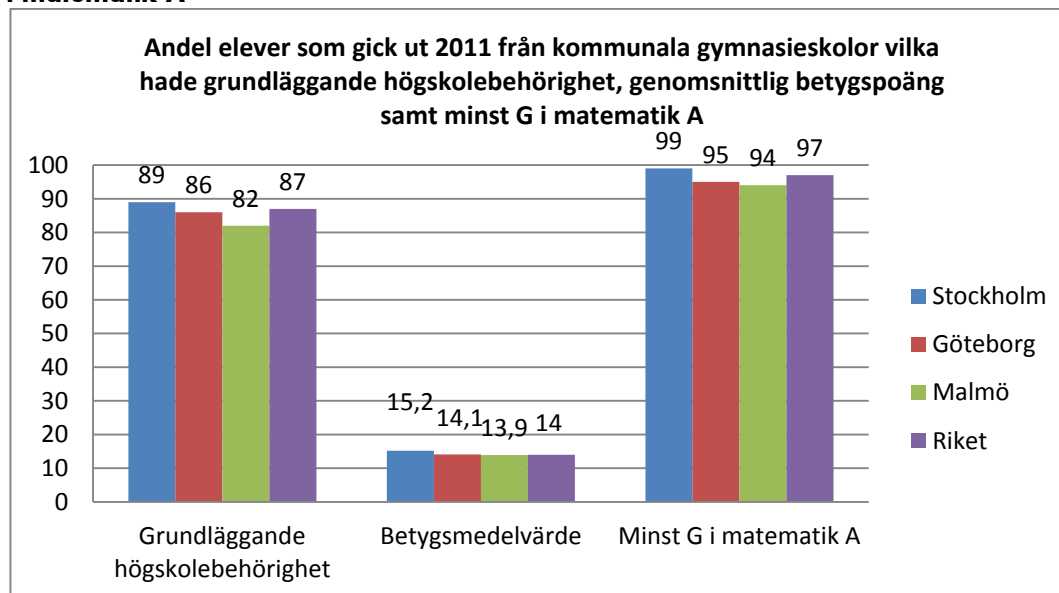
Nedan följer en redovisning av vissa studieresultat 2011 hämtade från Skolverkets statistik gällande storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. En viktig förklaringsgrund till de olika utfallen är de olika socioekonomiska förutsättningar som finns på respektive ort.

Diagram 9. Storstadsjämförelse av andel 20-åringar som 2011 har en fullföljd gymnasieutbildning, grundläggande högskolebehörighet respektive gått över till högskolan inom tre år

Diagrammet baseras på alla ungdomar i respektive stad oavsett var de fullgjort sin gymnasieutbildning. Andelen 20-åringar med fullföljd gymnasieutbildning och grundläggande högskolebehörighet ligger för både Stockholm och Malmö under snittet för riket till skillnad från Göteborg som ligger på, respektive över snittet för riket. När det gäller övergång till högskolan ligger dock alla tre städerna över snittet för riket och Stockholm ligger högre än Göteborg och Malmö.

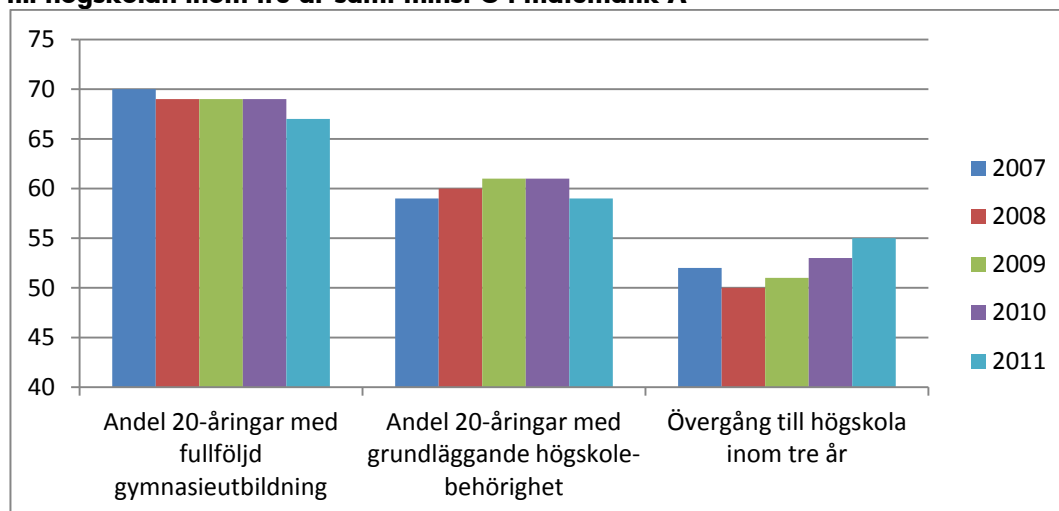
Diagram 10. Andel elever som gick ut 2011 från kommunala gymnasieskolor vilka hade grundläggande högskolebehörighet, genomsnittlig betygspoäng samt minst G i matematik A

Diagrammet omfattar ungdomar i kommunala skolor. I jämförelse med Göteborg, Malmö och även riket ligger Stockholms kommunala skolor högre både när det gäller resultaten avseende grundläggande högskolebehörighet, betygsmedelvärde och andelen med minst G i matematik A.

Jämförelse vissa studieresultat för Stockholm under de senaste fem åren

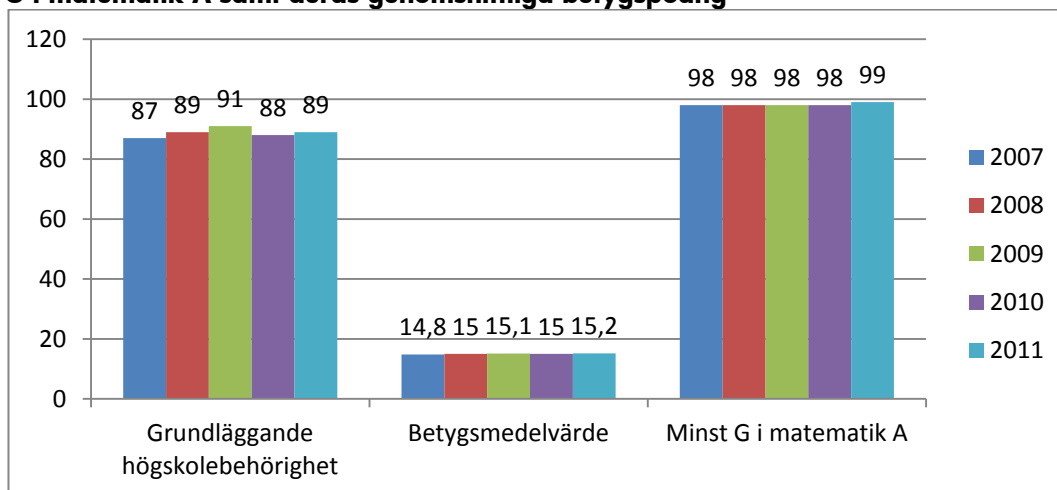
Diagram 11. Andel 20-åringar i Stockholms stad under de fem senaste åren som har en fullföljd gymnasieutbildning, grundläggande högskolebehörighet, gått över till högskolan inom tre år samt minst G i matematik A

Diagrammet avser alla stockholmsungdomar oavsett var de fullgjort sin gymnasieutbildning. Andelen 20-åringar med fullföljd gymnasieutbildning och grundläggande högskolebehörighet under de senaste fem åren visar en oförändrad eller

svagt nedåtgående trend. Andelen som gått över till högskola har dock under samma period har ökat.

Diagram 12. Andel elever som under de senaste fem åren gick ut från stadens kommunala gymnasieskolor vilka hade grundläggande högskolebehörighet, minst G i matematik A samt deras genomsnittliga betygspoäng

Statistiken omfattar elever i stadens kommunala gymnasieskolor. Både andelen elever med grundläggande högskolebehörighet och minst G i matematik A samt betygsmedelvärdet har under de fem senaste åren ökat i stadens kommunala gymnasieskolor.

Gy 2011

Eleverna som började gymnasieskolan från och med läsåret 2011/2012 studerar enligt vad som gäller för den reformerade gymnasieskolan, Gy 2011. Eleverna som började gymnasieskolan innan läsåret 2011/2012 fullföljer sin utbildning enligt Gy 2000. Behörighetskraven till gymnasieskolan har skärpts och programstrukturen är förändrad. För behörighet fordras nu betyg i minst åtta ämnen (däribland svenska, engelska och matematik) när det gäller yrkesprogrammen och tolv ämnen i olika kombinationer för behörighet till de olika högskoleförberedande programmen. Det individuella programmet har ersatts av fem olika introduktionsprogram endast avsedda för elever som är obehöriga till de nationella programmen. De första eleverna går ut den nya gymnasieskolan våren 2014. En ny indikator på måluppfyllelse blir då i vilken grad eleverna erhållit yrkes- eller högskoleförberedande examen.

Inför införandet av Gy 2011 har ett omfattande förberedelsearbete bedrivits de senaste åren. Det har gällt dimensionering, lokalisering, organisation av de nya gymnasieprogrammen - inte minst introduktionsprogrammen, information/utbildning rörande bland annat program mål, ämnen och kurser samt en ny betygsskala. Några skolor har arbetat med entreprenöriellt lärande. Implementeringen har organiserats på statlig nivå (Skolverket), förvaltningsnivå och ett omfattande

arbete har genomförts på skolnivå. Arbetet kommer att fortsätta de närmaste åren, huvudsakligen inriktat på områdes - skolnivå.

Staden har av Skolverket beviljats deltagande i försöksverksamheten med ett fjärde tekniskt år, ett påbyggnadsår inom teknikprogrammet. Det fjärde året kommer att vara förlagt till Bromma gymnasium och omfattar en klass.

Förändringar i elevernas programval

Andelen elever inom yrkesprogrammen har minskat under flera år och minskningen fortsätter även i Gy 2011.

Tabell 11 Andel elever i årskurs ett som går ett yrkesprogram

2007	2008	2009	2010	2011
23,7 %	22,2 %	17,3 %	15,8 %	13,7 %

I nationell jämförelse har den gymnasiala yrkesutbildningen i Stockholm under lång tid legat på en låg, vikande nivå. En bidragande orsak till den fortsatta minskningen hösten 2011 är sannolikt den förändring i Gy 2011 som innebär att elever inom yrkesprogram inte längre obligatoriskt erhåller grundläggande behörighet till högskolan. Eleverna måste i Gy 2011 aktivt välja om de vill läsa kurser som ger grundläggande högskolebehörighet. Informationen om vad som egentligen gäller i denna fråga i Gy 2011 har dessutom varit ottydlig. Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv leder yrkesutbildningens minskande andel i gymnasieskolan till att brist på yrkesutbildad arbetskraft i regionen riskerar att uppstå.

Det individuella programmet har i den nya gymnasieskolan ersatts av fem olika introduktionsprogram. De hitillsvarande erfarenheterna av skolornas arbete med introduktionsprogrammen ger vid handen att en bättre kartläggning av elevernas kunskaper, styrkor och svagheter, en ökad individualisering och en ökande inkludering har blivit en positiv följd av skolornas nya sätt att organisera gymnasial utbildning för obehöriga elever.

Läringsutbildning

Höstterminen 2011 deltog 139 elever i gymnasial lärlingsutbildning. De yrkesprogram som är berörda är barn- och fritidsprogrammet, bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, hotell- och turismprogrammet samt fordons- och transportprogrammet.

Yrkesdansutbildning

Stockholm har som enda kommun i landet tecknat avtal med staten om att bedriva yrkesdansutbildning (gymnasieskolans årskurs 1-3). Avtal har också skrivits om förberedande dansutbildning (grundskolans årskurs 4-9). Båda utbildningarna har samlats under namnet Kungliga Svenska Balettskolan som startade som egen

enhet höstterminen 2011 i Münchensbryggeriets lokaler på Söder Mälarstrand. Utbildningen styrs av en särskild förordning om dansarutbildning (SFS 2011:7) och finansieras delvis av ett särskilt statsbidrag. Skolan ligger organisatoriskt under gymnasieavdelningen.

Internationell skola

Planering för att inrätta en internationell skola även på grundskolenivå, utifrån en internationell läroplan, har pågått under 2011. Internationell utbildning på gymnasial nivå har funnits vid Kungsholmens gymnasium och IB School South, med lokaler i Skanstulls gymnasium. Motivet till en internationell skola på grundskolenivå är att underlätta för personer med spetskompetens att bosätta sig i Stockholm stad.

Stockholm Science & Innovation School, Kista

Planeringen av en utbildning inom Teknikprogrammet i Kista under namnet Stockholm Science & Innovation School, Kista har fortsatt i samarbete med Järvalyftet, Kista Science City, KTH, Stockholms universitet och olika företag. Skolan knyts till Kista gymnasium och får en entreprenörprofil med IKT-inriktning. Utbildningen planeras starta hösten 2013.

Sommarskola inom gymnasieskolan

Sommarskola genomfördes på tre av stadens gymnasieskolor under slutet av juni. Thorildsplans gymnasium erbjöd eleverna från stadens kommunala gymnasieskolor gymnasiekurser, 487 elever deltog i verksamheten. Blackebergs gymnasium och Ross Tensta gymnasium vände sig till elever i gymnasieåldern med ett annat modersmål än svenska och erbjöd dessa elever grundskolekurser. 418 respektive 224 elever deltog i denna verksamhet.

Antagningen till gymnasieskolan

Antagningen till gymnasieskolan handläggs för flertalet av länets kommuner av Gymnasieantagningen Stockholms Län (GSL). Utbildningsnämnden ansvarar för den myndighetsutövning som sker i samband med antagningen. Underlagen för dessa bedömningar, yttranden och beslut kommer från GSL.

2011 hade staden samverkansavtal med samtliga kommuner i länet gällande alla nationella program.

Förstahandsvalen

De som sökte till gymnasieskolan 2011 sökte till de nya nationella programmen och med de nya, skärpta behörighetskrav som gäller i den nya gymnasieskolan. Förstahandsvalen (oavsett behörighet och oavsett sökt program) fördelade sig enligt följande;

Tabell 12. Förstahandsvalen (oavsett behörighet och oavsett sökt program)

Samtliga program	2010	2011
------------------	------	------

Andel stockholmselever som i första hand sökte annan kommun	11,0	13,7
Andel stockholmselever som i första hand sökte fristående gymnasieskola	35,6	34,7
Andel stockholmselever som i första hand sökte stadens kommunala gymnasieskola	53,4	51,6

Av samtliga behöriga elever folkbokförda i Stockholms stad som antogs 2011 (oavsett huvudman) blev 71,5 procent antagna på sitt förstaval (program, inriktning och skola) vilket är oförändrat jämfört med 2010.

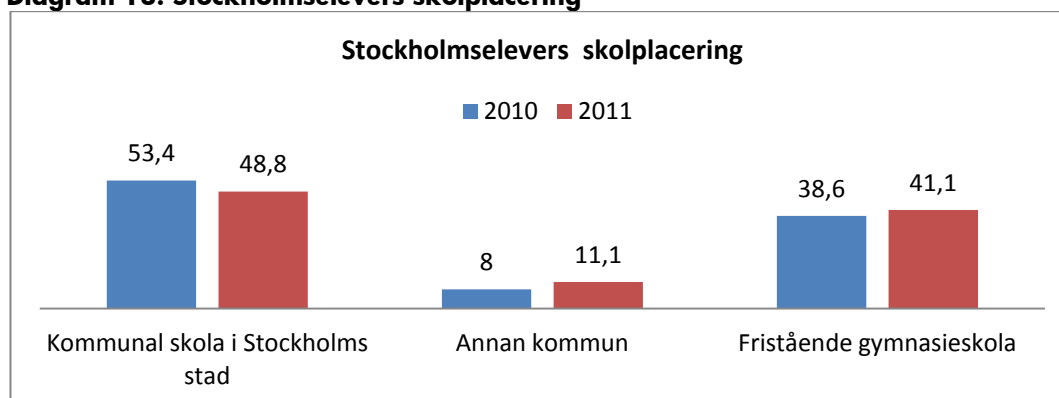
Slutlig antagning till gymnasieskolan

Vid den slutliga antagningen till gymnasieskolan hade 98 procent av eleverna från årskurs 9 sökt till gymnasieskolan. I slutet av augusti hade drygt 9 000 ungdomar folkbokförda i Stockholms stad sökt till gymnasieskolan. Det är en minskning med nästan 800 ungdomar jämfört med samma tid 2010. Den huvudsakliga förklaringen till minskningen är nedgången i årskullarna.

Antal sökande från Stockholm som vid skolstart inte var behöriga till det nationella program de sökt i första hand var 350, vilket är samma antal som 2010.

För de sökande (oavsett behörighet och oavsett sökt program) som är folkbokförda i Stockholms stad fördelade sig det slutliga antagningsresultatet på följande sätt.

Diagram 13. Stockholmselevers skolplacering

Det totala antalet stockholmare som antogs minskade med 444 jämfört med 2010. Andelen som antogs i den egna kommunen har minskat från drygt 53 procent till knappt 49 procent medan andelen som antogs i annan kommun och till fristående skola ökat.

Cirka 5 660 elever var antagna till någon av stadens skolor vid den slutliga antagningen i juni (samtliga program), en minskning med cirka 275 elever jämfört med samma tid 2010.

Antalet lediga platser på nationella program i Stockholms stads kommunala skolor efter den slutliga antagningen var cirka 500 vilket är en ökning med cirka 50 platser jämfört med 2010.

Förändringar i programvalen

Tabell 13. Förändringar i programvalen

Program	2010	2011
Yrkesprogram	15,8 %	13,7 %
Högskoleprogram	57,7 %	61,4 %
IV/IM	26,5 %	24,9 %

Två yrkesprogram har ökat; barn- och fritidsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. De flesta övriga yrkesprogram har minskat och för några är elevantalet i åk 1 oförändrat. De yrkesprogram som procentuellt minskat mest är handels- och administrationsprogrammet, byggprogrammet och fordons- och transportprogrammet.

När det gäller högskoleprogrammen fanns 2010 samhällsvetenskapsprogrammet, estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet och olika specialutformade högskoleprogram. 2011 fanns dessutom ekonomiska programmet och humanistiska programmet. Av de högskoleförberedande programmen är nu naturvetenskapsprogrammet störst följt av samhällsvetenskapsprogrammet, ekonomiprogrammet, estetiska programmet och humanistiska programmet.

Av eleverna inom introduktionsprogrammen gick 23,4 procent på programinriktat val eller yrkesintroduktion, 54,6 procent på språkintröduktion, 14 procent på individuellt alternativ och 8 procent på preparandutbildning.

Skola på vetenskaplig grund och resultat av utvecklingsinsatser

Förutsättningar och strategier

I utbildningsnämndens budget 2011-2014 pekas på viktiga utvecklingsområden för perioden och behovet av att utveckla och förfinas kvalitetsarbetet i enlighet med lagar och förordningar och samtidigt se till att processerna struktureras så att mål- och resultatstyrningen blir sammanlänkade i ett kronologiskt och logiskt förlopp. Syftet är att i ett tidigt skede kunna sätta in mer riktade åtgärder för en bättre måloppfyllelse i skolan.

I stadens kvalitetsredovisning för de pedagogiska verksamheterna 2010 prioriteras tre strategiska områden för att bättre styra verksamheten och bidra till en ökad måloppfyllelse.

- Uppföljningar och utvärderingar ska genomföras av prioriterade och utvalda insatser.
 - Detta som underlag för bättre resultatdialoger och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och av lärares undervisningsmetoder.
- Ett språkutvecklande arbetssätt parallellt med satsning på svenska och svenska som andraspråk.

- Området syftar till att stärka elevernas förutsättningar att klara alla ämnen oberoende av bakgrund och andra faktorer.
- Stödja utveckling av undervisning i matematik och naturvetenskapliga ämnen.
 - Även detta parallellt med ett språkutvecklande arbetsätt

Förutom att genomföra aktiviteter och insatser inom dessa områden har även ett stort antal utbildningar av kompetensutvecklande karaktär genomförts inom närbesläktade områden.

Vetenskaplig grund

Skolans verksamheter måste i högre utsträckning bygga på vetenskaplig grund eller beprövad erfarenhet. En rad insatser syftar till att i högre utsträckning säkerställa att skolans arbetssätt vilar på vetenskaplig grund. Flera insatser inom FoU-programmet har som mål att öka lärares och skolledares forskningskompetens. Skolledare har beretts möjligheter att ta en mastersexamen och ett stort antal lärare har eller kommer att få licentiatexamen eller magisterexamen och har därmed goda förutsättningar att leda kollegiala samtal i syfte att utveckla undervisningen. Andra sådana insatser som genomförts är forskningscirkel och ämnesdidaktiska nätverk för lärare, som ger struktur och vetenskaplig bas till lärares diskussion och reflektion utifrån den egna praktiken.

Lärare har via match-mail och Pedagog Stockholm tillgång till aktuell forskning och aktiviteter som seminarier och föreläsningar inom valda områden och kontakterna mellan forskarvärlden och skolan har blivit bredare. Alla dessa insatser bidrar till ökad reflektion över det som faktiskt händer i klassrummen utifrån aktuell forskning och till diskussioner om mål och medel i undervisningen.

Inom området omdömen, betyg och bedömning har en rad insatser lett till en högre medvetenhet hos lärarna vad som ska bedömas och hur, samt hur en framtidsytande bedömning och diskussioner kring detta utvecklar undervisningen. I Stockholm Skolwebb finns möjlighet att dokumentera elevernas kunskapsutveckling genom omdömen, resultat, individuella utvecklingsplaner och lokal pedagogisk planering, allt i relation till kunskapskraven. Skolwebben som pedagogiskt verktyg tydliggör och förenklar lärares arbete med formativ bedömning och didaktisk utveckling, utöver att vara enbart ett administrativt verktyg.

Pedagog Stockholm är ett centralt utvecklingsstöd för alla lärare. Det är en digital mötesplats som synliggör och sprider information om utvecklingsinsatser och goda exempel i form av till exempel inspirationsplatser och lärares praktiska arbete med didaktisk ämnesutveckling. Pedagog Stockholm har multimedialt fokus med många filmade inslag och länkar till andra sociala medier. Här finns även Kunskapsbanken, en databas för olika slags texter kring skolutveckling. Lärare har skrivit och publicerat utvecklingsartiklar om arbeten de genomfört.

Pedagog Stockholm besöks av cirka 4 500 unika personer varje vecka. I snitt läser varje besökare 3 sidor och stannar nästan 3 minuter på webbplatsen.

Lärare med forskningskompetens har haft uppdrag på central förvaltning i olika utvecklingsinsatser. Detta har också varit en del i strategin att skapa karriärvägar för lärare. Försök med portfolio och meriteringssystem för att synliggöra lärares kompetenser har också gjorts för att lägga grunden till ett system för kompetensförsörjning och ytterligare professionalisering av läraryrket.

Nedan redovisas i kortfattad form några av de insatser som genomförts. Flertalet genomförda insatser har varit föremål för någon form av uppföljning och utvärdering. I huvudsak kan resultaten beskrivas i termer av kvantitet, exempelvis hur många lärare som deltagit och om de varit nöjda med utbildningen. Många lärare har nåtts av olika insatser och flertalet är nöjda med inriktning och genomförande. Sådana mått säger mycket lite om insatsernas effekter. De effekter som i ökad utsträckning borde synliggöras är effekter i form av ökad måluppfyllelse i elevresultat och på vilket sätt insatserna påverkat och förändrat undervisningen. Att alltid härleda vilka insatser som lett till vilka effekter är inte möjligt av metodologiska skäl. Däremot finns det goda skäl att anta att delar av resultatförbättringar är effekter av de målmedvetna satsningar som gjorts sedan 2008.

Insatser och effekter

En stor del av insatserna handlar om att höja kompetensen hos framförallt lärare inom olika områden eftersom samstämmig forskning visar att lärarnas kvalitet är den mest avgörande faktorn för att elever ska lyckas förverkliga sin potential. För att utvecklingsarbete ska ge effekt krävs en tydlig fokusering på mål och resultat, gemensamma visioner, strukturerad reflektion, delaktighet samt tydlig ansvarsfördelning mellan olika nivåer som det uttrycks i förvaltningens strategi.

Flera insatser har syftat till att utveckla undervisningen i matematik, svenska/svenska som andraspråk och NO/teknik. Insatser som främjar ett språkutvecklande arbetssätt i alla ämnen har också varit omfattande. Här tyder analyser på att skolor som i hög utsträckning deltagit i de erbjudna insatserna, visar en positiv utveckling såväl när det gäller elevers resultat som upplevd nytta från lärarnas sida.

Läs-, skriv- och språkutveckling

Aktiviteter och stöd inom området för läs-, skriv- och språkutveckling har fortsatt. Det finns en läs- och språkutvecklare på varje skola. Omfattande kompetensutvecklingen då det gäller områdena läs- och språkutveckling, bland annat läsutvecklingsschema, LUS, samt bedömaröverensstämmelse kring LUS har genomförts. Ett annat prioriterat område har varit "Att skriva sig till läsning" där cirka 450 lärare fått utbildning. Föreläsningar och arbete i olika nätverksgrupper samt workshops och seminarier på Mediateket har erbjudits. Insatserna har också

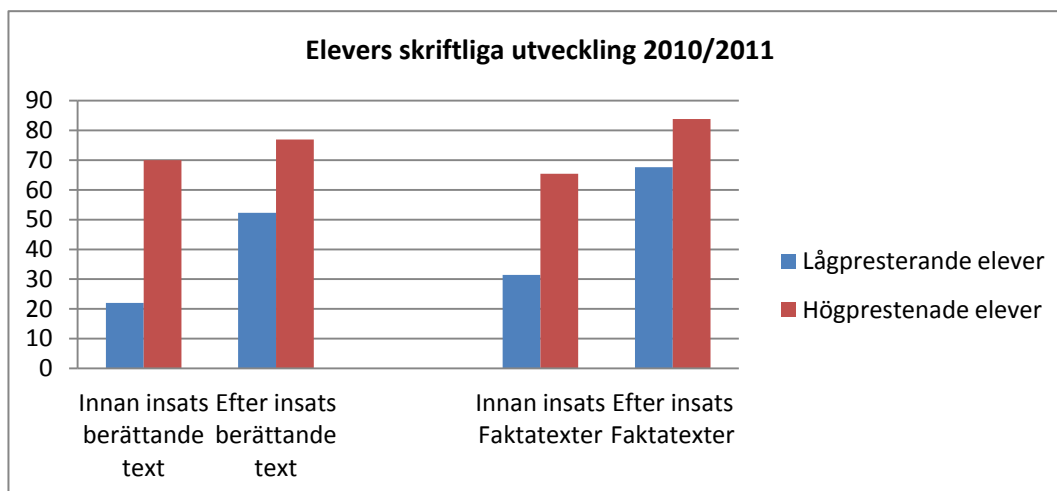
bestått av riktade ekonomiska bidrag till skolorna, insatser från Språkforskningsinstitutet samt projektet "Barn och böcker". Utlåningsstatistiken för skolornas bibliotek visar också på en stadig ökning sedan år 2007.

Många insatser pågår fortfarande och de som genomförts har ofta utvärderats genom att deltagarna besvarat ett antal frågor kring innehåll och arbetsformer samt om möjligheten att tillämpa de nya kunskaperna. Dessa utvärderingar visar överlag på att insatserna uppfattats som positiva och som utvecklande. Insatserna erbjuds till alla intresserade lärare men har i en ökad utsträckning kommit att riktas till specifika skolor.

Språkforskningsinstitutet har genomfört utbildningar, seminarier, studiecirklar, handledning och deltagit i olika nätverk för att stödja ett språkutvecklande arbetssätt genom exempelvis genrepedagogik. Ett par exempel är kompetensutvecklingsinsatserna "Scaffolding for Success" och "Reading to Learn" (R2L), som genomförts i samarbete med litteracitetskonsult. Då inte alla insatser blir utvärderade utifrån på vilket sätt de påverkar elevernas måluppfyllelse redovisas här enbart, kortfattat och som ett gott exempel, resultaten från en utvärdering av Reading to Learn-insatserna. Cirka 100 lärare vid olika skolor och på olika nivåer har deltagit i kompetensutvecklingsinsatsen Reading to Learn. Insatsen består av åtta heldagars workshops/utbildning under hela läsåret. Förutom dessa åtta dagar får lärarna handledning vid minst ett skolbesök. Lärarna implementerar R2L mellan träffarna i sina klassrum. Syftet med insatsen är att lärarnas kompetens i att stötta elevers läs- och skrivutveckling ska öka och att speciellt lågpresterande elever därmed ges större möjligheter att förbättra sina prestationer. Elev- och lärardata samlas in för att ge en bild av effekterna av programmet samt för att motivera lärarna till fortsatt implementering.

Resultat av hittills analyserad data tyder på att lärarnas förståelse för, och kunskap om, läs- och skrivutvecklande pedagogik förbättras tack vare insatsen. Elevernas resultat, speciellt för de lågpresterande, förbättrades och klyftan mellan de hög- och lågpresterande elevgrupperna minskade. Kunskapsklyftan blev ungefär hälften så stor vid läsårets slut jämfört med vid projektets början.

Diagram 14. Elevers skriftliga utveckling 2010/2011

Diagrammet är baserat på preliminära resultat utifrån en pågående utvärdering. Vad som tydligt framgår är att utvecklingen har varit god hos såväl låg- som högpresterande elever men att skillnaderna dem emellan har minskat med 23,4 procent för berättande texter och med 16,2 procent för faktatexter. Undersökningen genomförs vid språkforskningsinstitutet i samarbete med en konsult inom litteracitetsutveckling, kompetensutveckling och R2L-metodik. Utvärderingen bygger på ett representativt urval av texter från ca 200 elever i grund- och gymnasieskolan och är pågående.

Matematik

Aktiviteter inom matematikområdet har fortsatt och har framförallt använts till riktade utvecklingsinsatser i syfte att utveckla undervisningen i matematik utifrån lokala analyser. Rektorer/skolledning har erbjudits stöd i arbetet med att genomföra dessa analyser av resultat samt för att ta fram långsiktiga lokala utvecklingsplaner i matematik.

Övriga insatser som erbjudits har bland annat bestått av möjligheten att ta del av föreläsningar och seminarier i samarbete med Stockholms universitet kring aktuella forskningsresultat och ett antal utbildningar till studiecirkelhandledare.

Workshops och seminarier för lärare i formativ bedömning ”Mathematics Inside The Black Box” har genomförts.

Stadens kontaktpersoner i matematik har haft återkommande nätverksmöten med seminarier kring aktuell forskning, erfarenheter och resultat från stadens olika utvecklingsprojekt har presenterats samt information och diskussioner av litteratur. Ett fyrtiotal kontaktpersoner har deltagit på matematikutvecklingskonferenser anordnade av Nationellt centrum för matematikutbildning, NCM.

Webbmatte.se är nu anpassat till Lgr 11. Ett antal nya filmer finns på alla språk och särskilda filmsidor är framtagna vilket efterfrågats.

Mattecoacher.se är ett samarbetsprojekt med KTH där elever från årskurs 6 till gymnasiet erbjuds läxhjälp på nätet. Under 2011 har marknadsföring av tjänsten skett via skolbesök och webbannonsering.

E-math

Förebereelserna för Stockholms deltagande i EU-projektet "E-math: Improving Competence in Mathematics Using New Teaching Methods and ICT" har pågått under året. Projektet styrs från Åbos utbildningsförvaltning och övriga samarbetspartners är Tallin, Åbo akademi, Åbo universitet och Åland. Det innebär att 2-4 klasser, som läsåret 2012/2013 ska läsa kursen Matematik 1c, genomför kursen med hjälp datorer och en metod som kallas "Strukturerade härledningar". Projektet följs av forskare. Ett antal lärare i utvalda gymnasieskolor kommer under vårterminen 2012 att erbjudas i fortbildning för att lära sig metodiken. Projektet pågår till och med år 2013.

NO/teknik

Den långsiktiga satsningen med Vetenskapens hus har fortsatt under året. NTA-satsningen (naturvetenskap och teknik för alla) har vidareutvecklats och breddats. 100 kommunala grundskolor använder sig av NTA. Undervisningsmaterialet har nått ut till 17 000 barn, framförallt på låg- och mellanstadiet. NTA är frekvent använt i invandrartäta områden. Det laborativa arbetssättet är erkänt språkutvecklande. Under året har två skolor etablerat sig som idéskolor i NO. Projektet drivs i samverkan med den verksamhetsförlagda utbildningen vid Stockholms universitet. Ett tiotal skolor har under året planerat för att erhålla status som certifierad teknikskola inom ramen för Tekniklyftet. För tredje året i rad har skolorna erbjudits att delta i Fysik på Gröna Lund. På fysikdagen samlades drygt 2 000 elever och ett hundratal lärare från de kommunala grund- och gymnasieskolorna. Under hösten har även samverkan med Skansen om utvecklingen av pedagogiken på lill-Skansen inletts. Området ska utvecklas till en unik lärmiljö i NO för barn i låg- och mellanstadiet.

Digitala verktyg för skolutveckling

Det långsiktiga arbetet med att samordna och förändra befintliga system, i första hand verksamhetssystemen Fronter, Hanna, Stockholm Skolwebb och Bosko. För arbetsmarknadsförvaltningens vuxenavdelning har delarna från Hannas stordatormiljö lyfts över till den nya systemmiljön. Anpassningen av Frisko har också inletts. Arbetet med skolornas egna webbplatser har påbörjats.

För att utveckla lärarnas digitala och it-pedagogiska kompetens har nu samtliga grundskolor startat sitt PIM-arbete. Satsningen har riktat sig till pedagoger och skolledare. PIM-projektet fortsätter 2012 ut. Cirka 6 600 personer deltar i PIM. Av

dessa har cirka 40 procent nått nivå 3. Hittills har dessutom cirka 140 PIM-examinatorer utbildats av Skolverket.

Arbetet med PIM i grundskolan har systematiskt följts upp för att ta vara på och fördjupa it-kompetensen bland stadens skolpersonal. Som en fortsättning på PIM har ett arbete med att utveckla digitala läresurser påbörjats i samarbete med Learnify och Intel. Ett pilotprojekt har genomförts och en utvärdering har skett av detta. Resultatet av utvärderingen har lett till att ett flertal skolor och deras lärare, efter kompetensinsatser, kommer att skapa digitala läresurser som kan delas med andra.

Inget av årsmålen för de olika PIM-nivåerna uppnåddes. Under 2012 måste åtgärder vidtas för att uppnå målet. En viktig funktion här har de PIM-examinatorer som utbildats och som finns på skolorna. Gymnasieskolan har beslutat att återuppta PIM-arbetet för att främja utvecklingen av it-pedagogiska arbetssätt. Ett antal examinators har utbildats som stöd för skolorna.

Tabell 14. PIM

Indikator	Utfall 2010	Utfall 2011	Årsmål 2011
PIM 1	55	69	100
PIM 2	28	38	40
PIM 3	7	12	20

Skolledarna i grundskolan har fått ett bättre analysverktyg genom att Stockholm Skolwebb har utvecklats gällande elevdokumentation och frånvarorapportering. Ett utvecklingsarbete pågår, med ett tiotal deltagande skolor, för att den digitala dokumentationen kring elevers lärande inte bara ska vara ett administrativt stöd utan även understödja en god pedagogisk process.

Samtliga skolor har fått trådlösa nätverk och merparten av alla lärare har en egen bärbar dator, vilket har lett till att lärarna kan arbeta på ett mer effektivt sätt, såväl administrativt som pedagogiskt.

Under året har tjänsten "Skolbiblioteks-PC" etablerats. Det är en dator som eleverna kan använda och som inte kräver inloggning och surfandet är begränsat till vissa specifika webbplatser. Tjänsten LAN-school har införts vilket är en grupplösning för it-undervisning.

En ny it-strategi för skolan kommer att implementerats under 2012.

Elever i behov av särskilt stöd

Särskilt it-stöd, SITS, är ett projekt som under året har sammanställt en behovsanalys kring elever i behov av särskilt it-stöd i Stockholms skolor. Analysen visar att stadens it-miljö behöver utvecklas och anpassas för målgruppen. Som resultat av arbetet startar fyra delprojekt under 2012 för att genom olika insatser öka it-

användningen hos målgruppen. Delprojekten rör centralt stöd, applikations- och hjälpmedelsutredning, informations- och kompetensplats samt it-plattformsförbättringar.

En satsning för att öka skolans kompetens gällande åtgärdsprogram har pågått sedan hösten 2010 och avslutas under våren 2012. Då har samtliga grundskolor deltagit i en pilotutbildning för att öka medvetenheten kring åtgärdsprogrammet och processen utifrån detta för elevers utveckling. Enligt de utvärderingar som genomförts bland dem som hittills deltagit framkommer att de flesta är nöjda eller mycket nöjda med utbildningen och att de har fått både verktyg och kunskap utifrån förändrad lagstiftning att använda för att leda utvecklingsarbetet på den egna skolan. Förvaltningen fortsätter att följa hur denna satsning kommer att påverka det lokala arbetet med åtgärdsprogram för att stödja elevers lärande.

För att utveckla inkluderingen har personal från flera av stadens skolor deltagit i en utbildning vid Harvard i Boston. Ett klart ökat intresse för att arbeta med metoder som kan öka måluppfyllelsen kan utläsas av en genomförd utvärdering. Deltagande skolor vittnar om att bland annat ett ökat samarbete mellan ”vanliga” klasser och särskilda undervisningsgrupper. Elever som tidigare inte nått målen gör det nu i flera ämnen.

Ett arbete har påbörjats för att utreda behovet av en skolakut och en kartläggning av placerade barns skolsituation pågår i syfte att säkerställa att dessa barn får utbildning i en godkänd skolform.

I och med den nya skollagen kan fler beslut än tidigare överklagas, bland annat beslut om upprättande av åtgärdsprogram. För att ge rektorerna juridiskt stöd vid sådana beslut har handläggare med juridisk kompetens anställts.

Strategier för skolor med låg måluppfyllelse

Ett långsiktigt strategiskt arbete bedrivs för att öka måluppfyllelsen i de skolor som idag har en lägre grad av måluppfyllelse. Resultaten förbättrades detta år i drygt 80 procent av skolorna med den lägsta måluppfyllelsen 2010.

Det gångna året har huvudsakligen använts för att implementera den 2010 framtagna *Strategin för skolutveckling i Söderort och på Järvafältet* i de berörda skolorna. I dokumentet rekommenderas olika strategier utifrån vad forskning anser är framgångsrika strategier för att förbättra resultaten. Strategiarbetet i ytterområdenas skolor handlar till stor del även om hur ”nyanlända” elever tas emot.

Ett flertal skolor har även varit föremål för riktade insatser såväl vad gäller utveckling av undervisning och kompetensutveckling av lärare som vad gäller ledarskap och organisation inom ramen för detta strategiarbete. Vidare har nätverksmöten genomförts där samordning mellan skolor på Järvafältet, Vision Järva

och stadsdelsförvaltningar varit i fokus, samt för att skapa underlag för vidare satsningar inför 2012.

Under 2011 har utbildningsförvaltningen fördjupat arbetet med att öka måluppfyllelsen för nyanlända och sent anlända elever. Forskningsanknytning har skett, både direkt mot skolor som har en hög andel ny- och sent anlända elever, men även på förvaltningsnivå.

Erfarenhetsutbyte rörande ny-/sent anlända har genomförts med Göteborg och Malmö inom ramen för storstadskonferensen, som genomförs två gånger per år, och ytterligare fördjupat utbyte planeras. En studieresa till Ottawa, Kanada, för att lära och finna nya strategier har genomförts, vilket har bidragit till en fördjupad dialog kring relevanta åtgärder och strategier inför 2012. Insatser som främjar ett språkutvecklande arbetssätt i alla ämnen har också varit omfattande och visar på en positiv utveckling såväl när det gäller elevers resultat som upplevd nytta från lärarnas sida.

En jämförelse av stadens kommunala grundskolor pågår i syfte att förklara och förstå skillnader i resultat mellan skolor som tycks ha likartade förutsättningar. Målsättningen är att kunna identifiera skolors starka och svaga sidor för att kunna föreslå och utforma adekvata utvecklingsinsatser men också identifiera ”goda exempel” som kan tjäna som förebilder och inspirera andra. En sammanfattande rapport kommer i mitten av 2012.

Modellområdet i Farsta har under året fortsatt med att utveckla alla verksamheter som rör barn och unga. Arbetet kan studeras på hemsidan, www.farstamodell-omrade.se. I Farsta har också arbetet med idrottssatsningen fortsatt. Flera skolor ingår i MATENA, ett samarbete med Teknikföretagarna.

Studie- och yrkesvägledning

I syfte att stärka och utveckla studie- och yrkesvägledningen har under året ett flertal aktiviteter genomförts, bland annat tre kompetensutvecklingsdagar för all skolledare och studie- och yrkesvägledare på grund- och gymnasieskolan. Samverkansytorna inom området har under året breddats och fördjupats bland annat med Stockholms universitet (programrådet för studie- och yrkesvägledarprogrammet samt forskningsprojekt rörande vägledning för sent anlända och elever med utländsk bakgrund) och andra kommuner som hittat lösningar på hur vägledarfunktionen kan stärkas. Implementeringen av Skolverkets allmänna råd behöver ta fart. Skrivningarna är skarpare än tidigare - ”alla elever ska ha tillgång till studie- och yrkesvägledning och ”vägledning är hela skolans ansvar”. På den allt mer konkurrensutsatta skolmarknaden ökar elevers behov av saklig och objektiv information för att kunna välja rätt.

Synskadade och/eller hörselskadade grundskoleelevers skolsituation

En undersökning har genomförts under 2011 med syfte att granska om synskadade elever och/eller hörselskadade elever i Stockholms kommunala grundskolor får en jämfört med andra elever likvärdig utbildning. Undersökningen är en fördjupning och fortsättning av en undersökning genomförd 2010 avseende synskadade elevers skolsituation och har kompletterats till att omfatta även elever med hörselskada. Undersökningarna av skolsituationen för elever med syn- respektive hörselnedsättningar visar att det, på grund av sekretessbestämmelser, inte finns en samlad bild av hur många elever i stadens skolor som har dessa funktionsnedsättningar. I rapporten ges ett antal förslag hur uppföljningen av dessa elever kan förbättras. Det konstateras att skolsituationen för de elever som undersökningar omfattar är tämligen god.

Hugis - hörselskadade/döva gymnasieungdomars skolsituation

En utredning angående hörselskadade/döva gymnasieungdomars skolsituation startade i början av hösten. En enkätundersökning och intervjuer med ungdomar, föräldrar, personal, intressegrupper och myndigheter har genomförts. En delrapport visar att många hörselskadade elever i stadens gymnasieskolor inte har optimala villkor och därmed inte likvärdiga förutsättningar under sin gymnasieutbildning. Rapporten pekar på behovet av att inrätta ett hörsel-/dövgymnasium, av att se över stödet till inkluderade elever och förändrade rutiner kring övergången från grund- till gymnasieskola, bättre resultatuppföljning och samordning av information och stöd till målgruppens elever.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel elever i gymnasieskolan med godkänt i engelska A i slutbetyget	99 %	99 %	2011
Andel elever i gymnasieskolan med godkänt i matematik A i slutbetyget	99 %	99 %	2011
Andel elever i gymnasieskolan med godkänt i svenska B i slutbetyget	97 %	98 %	2011
Andel elever i gymnasieskolan med godkänt i svenska som andraspråk B i slutbetyget	95 %	92 %	2011
Andel elever i gymnasieskolan som uppnått kravnivån på nationella provet i engelska A	97 %	98 %	2011

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel elever i gymnasieskolan som uppnått ♦ kravnivån på nationella provet i matematik A	86 %	93 %	2011
Andel elever i gymnasieskolan som uppnått ♦ kravnivån på nationella provet i svenska B	95 %	96 %	2011
Andel elever som börjar naturvetenskapligt ♦ program	21 %	22 %	2011
Andel elever som enligt skolundersökningen ● anser - Jag kan rekommendera min skola (åk 5)	75 %	75 %	2011
Andel elever som enligt skolundersökningen ♦ anser - Jag kan rekommendera min skola (åk 8)	58 %	65 %	2011
□ Andel elever som klarat samtliga delprov på det nationella provet i engelska i år 5 Kommentar: Ej genomfört, mätpunkten är från och med läsåret 2011/2012 flyttad till årskurs 6	---	83 %	2011
□ Andel elever som klarat samtliga delprov på det nationella provet i matematik i år 5 Kommentar: Ej genomfört, mätpunkten är från och med läsåret 2011/2012 flyttad till årskurs 6	---	81 %	2011
□ Andel elever som klarat samtliga delprov på det nationella provet i svenska i år 5 Kommentar: Ej genomfört, mätpunkten är från och med läsåret 2011/2012 flyttad till årskurs 6	---	75 %	2011
● Andel elever som klarat samtliga delprov på det nationella provet i matematik i årskurs 3	77 %	75 %	2011
● Andel elever som klarat samtliga delprov på det nationella provet i svenska i årskurs 3	80 %	78 %	2011
♦ Andel elever som uppnått kravnivån i det nationella provet i engelska i år 9	89 %	91 %	2011

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i matematik i år 9	74 %	82 %	2011
Andel elever som uppnått kravnivån på det nationella provet i svenska i år 9	88 %	90 %	2011
Andel lärare i gymnasieskolan som uppnått nivå 1 i PIM	69 %	100 %	2011
Andel lärare i gymnasieskolan som uppnått nivå 2 i PIM	38 %	40 %	2011
Andel lärare i gymnasieskolan som uppnått nivå 3 i PIM	12 %	20 %	2011
Andel vårdnadshavare som enligt skolundersökningen anser - Jag kan rekommendera min/mitt barns skola (grundsärskolan)	70 %	90 %	2011
Andel vårdnadshavare som enligt skolundersökningen anser - Jag kan rekommendera mitt barns fritidshem (åk 2)	71 %	80 %	2011
Andel vårdnadshavare som enligt skolundersökningen anser - Jag kan rekommendera mitt barns skola (F-klass)	82 %	80 %	2011
Andel vårdnadshavare som enligt skolundersökningen anser - Jag kan rekommendera mitt barns skola (åk 2)	78 %	80 %	2011
Genomsnittlig betygspoäng för elever med slutbetyg (ej IV)	15,2 Poäng	15,5 Poäng	2011
Meritvärde i årskurs 9	224 Poäng	225 Poäng	2011

NÄMNDMÅL:

2.2.3 Samtliga elever möter dagligen en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö

Uppfylls delvis

Ökad trygghet och studiero

Stockholms stads skolor ska präglas av förtroende och respekt mellan elever, mellan vuxna och elever samt mellan vuxna. Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande. Skolan ska främja likabehandling och förebygga att kränkande behandling uppstår.

Grundskola

Målet för Stockholms stads grundskolor är att alla elever ska omfattas av en god fysisk och psykosocial miljö.

Utbildningsförvaltningen konstaterar att värdegrundsarbetet i stadens kommunala grundskolor går åt rätt håll. Resultaten i flera olika uppföljningar visar att de genomförda och pågående satsningarna för att skapa en trygg skola på ett positivt sätt stimulerar skolornas lokala arbete. Exempel på detta är de gemensamma riktlinjerna för trygghet och studiero, inspirations- och stödmaterial på Pedagog Stockholm samt kompetensutveckling av personal för att stärka den lokala kompetensen för att förbättra arbetet i stadens skolor kring diskriminering och kränkande behandling.

Resultaten från årets brukarundersökning visar en fortsatt försiktigt positiv trend gällande elevers upplevelse av en lugn och trygg skolmiljö. Förra årets resultat visade en signifikant ökning och denna nivå har bibehållits. En del av förra årets ökning kan eventuellt härledas till ändrade mätpunkter från förskoleklass, åk 3, 6 och 9 till förskoleklass, åk 2, 5 och 8. Det är dock fortsatt cirka 15 procent av eleverna som inte känner sig helt trygga i skolan.

Brukarundersökningen 2011 i sin helhet ger uttryck för att andelen elever som är relativt nöjda har ökat medan andelen som är helt nöjda har minskat. Analysarbetet pågår på skolnivå.

Även årets Elevhälsorapport framhåller att de flesta elever i de kommunala grundskolorna både trivs och känner sig trygga i skolan. Det är dock inte helt klart om det är en skoltrivsel relaterad till arbetet under lektionerna eleverna avser när de besvarar enkäter om hur de trivs i skolan. Deras svar kanske mer speglar hur de trivs med sina kompisar på rasten eftersom många elever, enligt enkäten, inte upplever arbetsro på lektionerna. Denna upplevelse illustrerar att elevers skoltrivsel inte helt hänger ihop med hur de upplever situationen i klassrummet under lektionerna.

Utifrån det sätt vi mäter upplevelsen av nöjdhet är siffrorna gällande hur eleverna uppfattar möjligheten att arbeta utan att bli störd alldeles för låg. Eleverna eller deras vårdnadshavare skattar detta i en skala från 1-5 i stadens brukarundersökning, där resultaten 4 och 5 tolkas som goda eller mycket goda. Just denna frågeställning har en väldigt stor andel som svarar 3, ett varken eller resultat. Detta skulle kunna tyda på att många elever tycker att det fungerar relativt väl under lektionerna men att det finns tillfällen, vissa lektioner, under skoldagen när de inte upplever tillräcklig arbetsro.

Tabell 15. Indikator - "Jag kan arbeta utan att bli störd"

	Andel 4-5	Andel 3-4-5
Åk 2	52 %	80 %
Åk 5	54 %	85 %
Åk 8	42 %	76 %

Elever och elevers vårdnadshavare har i årets brukarundersökning haft möjlighet att besvara vad som är orsaken till att eleven blir störd på en mer detaljerad nivå. I samtliga årskurser svarar elever (åk 5 och 9) eller elevers vårdnadshavare (åk 2) att de framförallt störs av sina klasskamrater, cirka 80 procent. Med stigande ålder ökar upplevelsen att även störs av elever som inte tillhör den egna klassen eller gruppen. Eleverna upplever även, med stigande ålder, att lärare inte säger till dem som stör. Dessa fördjupade svar har skolorna ännu inte fått ta del av men så snart detta är framtaget ska förvaltningen säkerställa att de används för att förbättra lärmiljön gällande studieron. Analysen av vad som ligger bakom denna låga siffra ska på olika sätt fördjupas.

Ett område i fokus för stadens inspektioner under läsåret 2010/2011 har varit vilka effekter skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling har. Enligt skolinspektörerna arbetar skolorna mycket med värdegrundsfrågor och detta har hög prioritet inom skolans alla verksamheter och insikten om allas lika värde är väl förankrat. Planerna för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling har blivit bättre men bör fortsätta utvecklas. Skolorna har inte i tillräckligt hög grad tydliggjort skillnaden mellan det främjande och förebyggande arbetet i sina planer och de saknar ofta utvärderingsbara konkreta mål för skolans arbete.

Sammanfattningsvis har elevernas känsla för trygghet och trivsel ökat mellan läsåren 2009/2010 och 2010/2011 i samtliga genomförda enkäter. Elevernas svar på frågor om stämningen i klassen och om hur de upplever arbetsron visar dock på ett missnöje som kan tyda på att undervisningssituationen och klimatet i klassen inte gynnar lärandet för alla. Den trivsel och trygghet i skolan som eleverna uppger har ökat är inte liktydigt med en god lärandesituation för alla elever. Skolinspektörerna påtalar dock i sin rapport att det i de flesta klasser är en god arbetsmiljö men att det finns alltför många klasser där arbetsron och ordningen inte alltid är tillfredsställande. Det är sällan som en hel skola har ordningsproblem. Utmaningen framöver är att i det lokala kvalitetsarbetet ta reda på vad som behöver göras för att elever ska uppleva undervisningssituationen mer positivt så att en god lärandemiljö upprättas.

Gymnasieskola

Både frågeformuleringarna i elevundersökningarna och svarsskalorna har under de tre senaste åren ändrats varför det inte går att uttala sig om de förändringar som skett i elevernas uppfattningar under denna period. Förändringarna i fråge-

formuleringar och svarsskalor påverkar även möjligheterna att nå årsmålen 2011 då dessa är satta under andra förutsättningar än de som nu råder.

Tabell 16. Indikatorer lugn och arbetsro, trygghet

Indikator	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Årsmål 2011
Andel nöjda elever i gymnasieundersökningen avseende lugn och arbetsro.	54			68
Det är arbetsro på lektionerna.		67	50	
Jag känner mig trygg på min skola.	84	96	90	97

Lugn och arbetsro

Frågan om andel nöjda elever i gymnasieundersökningen avseende lugn och arbetsro i skolan ställs fr.o.m. 2010 som om det är arbetsro på lektionerna. Utfallet 2010 blev 67 procent och 2011 50 procent. Även här är det sannolikt att en del av förklaringen till det sämre utfallet 2011 beror på att en annan svarsskala använts.

Differenserna mellan skolorna är mycket stora från under 20 procent till nästen 90 procent. Hälften av skolorna ligger under eller strax över 50 procent nöjda elever med arbetsron på lektionerna. Det är en alldeles för låg nivå. Lugn och arbetsro på lektionerna är fortsatt ett viktigt utvecklingsområde för många skolor.

Trygghet

För indikatorn om trygghet i skolan har frågeformuleringen inte ändrats de tre senaste åren. Utfallet blev 90 procent för 2011, en försämring med sex procentenheter jämfört med 2010 och en förbättring med 6 procentenheter jämfört med 2009. Årsmålet 2011 var 97 procent. Det är svårt att uttala sig om den faktiska förändringen med hänsyn till det tidigare anförda resonemanget om de olika svarsskalor som använts de tre senaste åren vilket gör jämförelser vanskliga. De flesta skolor erhöll ett lägre värde 2011 än 2010 men sex skolor erhöll, trots den förändrade skalan, ett högre värde.

Man kan för 2011 konstatera att åtta skolor ligger under eller strax över 80 procent av eleverna som känner sig trygga i skolan, d.v.s. 20 procent av eleverna vid dessa skolor känner inte den trygghet i skolan som de borde.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel elever som enligt skolundersökningen ♦ F-klass är nöjda med - Jag känner mig trygg i skolan	83 %	90 %	2011

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel elever som enligt skolundersökningen ♦ F-klass är nöjda med - Jag kan arbeta utan att bli störd	60 %	70 %	2011
Andel elever som enligt skolundersökningen åk ♦ 2 är nöjda med - Jag kan arbeta utan att bli störd	50 %	60 %	2011
Andel elever som enligt skolundersökningen åk ♦ 2 är nöjda med - Jag känner mig trygg i skolan	84 %	85 %	2011
Andel elever som enligt skolundersökningen åk ♦ 5 är nöjda med Jag kan arbeta utan att bli störd	54 %	60 %	2011
Andel elever som enligt skolundersökningen åk ♦ 5 är nöjda med Jag känner mig trygg i skolan	88 %	89 %	2011

NÄMNDMÅL:

2.2.4 Samtliga elever ska ha ett reellt inflytande över, ansvar för och förståelse för sitt eget lärande

♦ Uppfylls delvis

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de, med stigande ålder, får ta ett allt större ansvar för det egna lärandet.

Grundskola

Elevernas upplevelse kring delaktighet och kunskap om vilka mål de ska nå är oförändrade på en relativt hög nivå enligt årets brukarundersökning. Det var förra året en signifikant ökning noterades.

Under de senaste åren har ett omfattande arbete bedrivits för att digitalisera all elevdokumentation. Detta sätt att dokumentera skapar bättre förutsättningar för elever och deras vårdnadshavare att följa elevens kunskapsutveckling över tid och därigenom också bättre förutsättningar för eleven att kunna ta ansvar för sitt eget lärande. Under året har även grundsärskolan inkluderats i detta sätt att dokumentera elevers kunskapsutveckling.

Arbetet med dokumentation av elevers kunskapsutveckling har under de senaste åren varit en integrerad del i utvecklingen av undervisnings- och bedömnings-

processen där syftet har varit och är att få till stånd en tydlig och synlig koppling mellan de nationella målen, undervisningens innehåll och bedömningen av elevers lärande/kunnande. Ett av fokusområdena i detta arbete är att elever i förväg ska känna till vilka mål/kunskapskrav de arbetar mot, hur undervisningen ska se ut för att möjliggöra att de når målen/kunskapskraven samt att de ska veta vad som ska bedömas och hur bedömningen ska gå till. Detta är en förutsättning för att elever ska kunna ta ansvar för sitt eget lärande. En vidareutveckling av detta pågår för att elever och föräldrar på ett ännu tydligare och bättre sätt ska kunna följa elevens kunskapsutveckling. Åtta referensskolor deltar i detta utvecklingsarbete som syftar till att den digitala elevdokumentationen på ett bättre sätt ska stödja en god pedagogisk process, ge möjlighet till uppföljning av elevers kunskapsutveckling över tid samt underlätta och effektivisera lärarnas arbete med dokumentation.

Gymnasieskola

Tabell 17. Indikationer

Indikator	Utfall 2009	Utfall 2010	Utfall 2011	Årsmål 2011
Andel elever som är nöjda med hur deras skola informerar om vad man ska kunna och hur man ligger till. Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen. Mina lärare informerar mig under kursens gång om hur jag ligger till.	77	78	67 50	79

Frågan om andel elever som är nöjda med hur skolan informerar om vad man ska kunna och hur man ligger till är från och med 2011 uppdelade i två frågor; dels lärarnas information om vad som krävs för de olika betygsstegen, dels hur man faktiskt ligger till när det gäller betyget. Utfallet 2011 blev 67 respektive 50 procent positiva svar. Enligt elevernas uppfattning är lärarna alltså bättre på att informera om vad som krävs för de olika betygen än att under kursens gång informera hur eleverna ligger till. År 2010 ansåg 78 procent att de fick information om vad som krävs för de olika betygsstegen, 2011 har denna siffra sjunkit till 67 procent.

Sannolikt beror det sämre värdet till stor del på att 2011 användes en femgradig svarsskala med möjlighet att lägga sig på svarsalternativ tre, ett "neutralt" värde. Denna möjlighet fanns inte 2010 med en fyrgradig svarsskala där man "tvingades" lägga sig på ett positivt eller ett negativt värde.

Differensen mellan skolorna 2011 är större och värdena för indikatorn hur lärarna informerar eleverna under kursens gång om hur de ligger till är lägre än för indikatorn rörande information om vad som krävs för de olika betygsstegen. Över hälften av skolorna ligger under eller strax över 50 procent på den förstnämnda indikatorn, ett klart utvecklingsområde.

Kopplingen mellan en skolas socioekonomiska förutsättningar och en skolas resultat är svagare än när det gäller olika kunskapsutfall. Bland skolor med ett lågt värde för hur lärarna informerar om hur man ligger till finns skolor med både starka och svaga socioekonomiska förutsättningar och vice versa.

Ungdomsparlamentet

Ungdomsparlamentet är en demokratisering från Stockholms stads utbildningsnämnd. Ungdomar från olika skolor möts, diskuterar aktuella samhällsfrågor och arbetar fram förslag till lösningar under skoltid. De slutgiltiga motionerna från Ungdomsparlamentet debatteras under en plenarsession i Stockholms stadshus. Stockholms stads politiker får sedan ta del av elevernas tankar och idéer i dialogseminarier. Över 600 ungdomar från nio gymnasieskolor deltog 2011 i Ungdomsparlamentet.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel elever som enligt skolundersökningen ♦ åk 5 är nöjda med Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	81 %	82 %	2011
Andel elever som enligt skolundersökningen ● åk 8 är nöjda med Jag vet vad jag behöver kunna för att nå målen i de olika ämnena	67 %	67 %	2011
Andel elever som är nöjda med hur deras skola informerar om vad man ska kunna □ och hur man ligger till, enligt gymnasieundersökningen år 2	Utfall kan inte anges	79 %	2011
Kommentar: Frågan är numera uppdelad på två frågor. Dels vad man ska kunna (67 %), dels hur man ligger till (50 %).			
Andel vårdnadshavare som enligt skolundersökningen F-klass är nöjda med – ♦ Jag och mitt barn vet vad mitt barn behöver för att lära och utvecklas	77 %	80 %	2011
Andel vårdnadshavare som enligt skolundersökningen i fritidshem är nöjda ♦ med – det inflytande mitt barn har över fritidshemmets aktiviteter	62 %	75 %	2011

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Andel vårdnadshavare som enligt skolundersökningen åk 2 är nöjda med - Jag och mitt barn vet vad mitt barn behöver för att lära och utvecklas	81 %	80 %	2011

NÄMNDMÅL:

2.2.5 Samarbetet mellan socialtjänst, förskola, skola, polis och föräldrar stärks

2.2.6 Samverkan med andra aktörer ska öka såväl inom närområdet som internationellt

- Uppfylls helt

Samverkan mellan socialtjänst, förskola, skola och polis

Kommunfullmäktige antog nya riktlinjer för samverkan i juni 2011. Dessa utgör en miniminivå av vilka samverkansområden som bör ingå i de lokala samverkansöverenskommelserna.

Lokala överenskommelser med stadsdelsnämnderna finns där skolan ingår. Dessa är olika till form och innehåll. Revisionskontoret har under 2011 följt upp och granskat samverkan i fyra stadsdelsnämnder. Bedömningen av granskningen är att arbetet med att implementera stadens nya riktlinjer behöver intensifieras då arbetet inte kommit så långt. Fristående förskolor och grundskolor ingår till liten del och gymnasiet ingår inte alls i samverkansstrukturen. En ökad formalisering av samverkansöverenskommelserna i enlighet med riktlinjerna är enligt revisionskontoret nödvändig för att säkerställa samverkansarbetet på olika nivåer. För att detta ska uppnås är det bland annat viktigt att överenskommelserna undertecknas av samverkande parter. Dessa bör också formulera tydligare gemensamma mål avseende vad man vill uppnå med samverkan.

Till stora delar ligger samverkan med polisen utanför upprättade samverkansöverenskommelse. Samtliga granskade stadsdelsnämnder har dock upparbetade former för samverkan mellan polisen, socialtjänsten och skolan i det brotts- och drogförebbyggande arbetet. Det finns en tydlig struktur för nätverkmöten.

Revisionskontorets granskning är en grund för uppdateringen av stödmaterialet och den fortsatta implementeringen 2012.

Se även avsnitt 1.7.1 om samverkan mellan polis, skola och socialtjänst med flera.

Entreprenörskap

Utbildningsförvaltningen har ambitionen att arbeta brett med entreprenöriellt lärande och entreprenörskap och att det arbete som genomförs är förankrat i redan påbörjat utvecklingsarbete. Detta har inneburit att några skolor utgått från problembaserat lärande och kreativitet hos eleverna medan andra valt att utgå från lärarrollen och organiseringen av det entreprenöriella lärandet. Kontakterna och samverkan skola och arbetsliv har förstärkt och breddats. Samverkan har bestått av allt från mentorskap, informella lunchmöten och gemensamma projekt till läxläsning och föreläsningar. Ung företagsamhet har länge varit etablerat på gymnasieskolan. Ett samarbete har under året inletts också vad avser grundskolan. Skolorna har också fått stöd i arbetet med att utveckla entreprenörskap och entreprenöriellt lärande genom att initiera och etablera samarbeten med organisationer och företag som Mentor, Transfer, Framtidsfrön, MeUniversity och Ung Företagsamhet. Satsningarna har pågått för kort tid för att det ska vara möjligt att se några tendenser men intresset och medvetenheten om områdets möjligheter ökar.

Under hösten har ett arbete genomförts för att ta fram ett koncept för entreprenörskap; "Global Entrepreneurship Programme". Projektet kommer att omfatta 30 av stadens gymnasieelever och startar januari 2012. Det nya programmet är en breddning och fördjupning av det entreprenörskapsevent som genomfördes ifjol i samarbete med National University of Singapore.

Internationell samverkan

Målen för det internationella arbetet är oförändrade och arbetet fortlöper i enlighet med strategin att kunskaps- och erfarenhetsutbytet och den kulturella kompetensen ska öka på alla nivåer. Förvaltningen har under året underhållit och fördjupat upparbetade kontakter med utvalda städer och regioner (Leeds, Ontario, Helsingfors, Düsseldorf, Boston och Kina/Indien) men även tagit nya kontakter och deltagit aktivt i projekt och konferenser inom för staden relevanta utvecklingsområden som ICT, ledarskap, inkludering och naturvetenskap.

År 2009 beviljades utbildningsnämnden EU-medel för ett Comenius Regio projekt, "Transformational Change Through Partnership", med Leeds stad. Projektet avslutades under året men samverkan och utbyten mellan de båda organisationerna och deltagande skolor har fortsatt och antagit nya former.

Arbetet inom Global Citizen fortskrider och utvecklas kontinuerligt. Under året har ett flertal besök genomförts i olika delar av Indien och Kina av de deltagande skolornas elever och lärare. Tidsomfattningen per besök har varit mellan 1 – 2 veckor. Drygt 35 elever har under året deltagit i dessa besök som omfattat bland annat APU, projektarbeten på svenska företag i Indien och Kina samt konferensdeltagande. Global Citizen har även genomfört 5 seminarier/kurstillfällen för skolledare, lärare och partners. Under året har även ett djupare utbyte skett med det indiska företaget HCL som tillsammans med Global Citizen anordnat projektet

SISI (Stages for Innovation, Sweden – India). Global Citizen Project har under året övergått till ordinarie Global Citizen Programme.

Högskola/Universitet

Under hösten 2011 startades ett djupare samarbete mellan utbildningsförvaltningen och Stockholms Akademiska Forum (STAF) för strukturerade samarbeten mellan gymnasieskolan och högskolan. Konkreta utfall av samarbetet för hösten är att Stockholms universitet arbetar vidare på förslag om kurs för lärare inom området vetenskaplighet inom ramen för lärarlyftet, att STAF arbetar vidare med struktur för kontaktvägarna gymnasieskola och högskola samt att förvaltningen och skolorna till våren 2012 arrangerar en Högskolevecka/-dagar med föreläsningar, företrädesvis inom naturvetenskapssektorn.

Programråd

Under ledning av KSL och i samverkan med yrkesbranscherna har regionala programråd skapas under 2011. Stadens gymnasieskolor kommer att ansvara för de regionala råden avseende bygg- och anläggningsprogrammet, fordons- och transportprogrammet, el- och energiprogrammet, handels- och administrationsprogrammet samt naturbruksprogrammet.

Lokala programråd finns på skolorna men ett arbete att kartlägga dessa har skett under 2011 och en synkronisering av dessa kommer att ske till våren 2012.

Regional samverkan

Samverkan inom ramen för Kommunförbundet Stockholms Län sker i en rad frågor, företrädesvis hittills när det gäller gymnasieskolan. Olika arbetsområden under 2011 där utbildningsförvaltningen deltagit har varit ett utökat samverkansavtal, gymnasieantagningen, gemensam prislista, utbud och efterfrågan på gymnasial utbildning i länet, en gemensam ungdoms- och elevdatabas, gemensam gymnasieenkät och utökad samverkan när det gäller skoljämförelser. Andra samverkansområden har varit ensamkommande flyktingbarn och barn och ungdomar i behov av särskilt stöd.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Externa myndighetsmedel för ■ internationalisering uttryckt i kronor per elev	19 kr/elev	30 kr/elev	2011

Kommentar: Årsmålet uppnås inte.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
2.4 Stockholms stad som arbetsgivare ska erbjuda spännande och utmanande arbeten

◆ Uppfylls delvis

Utbildningsnämnden bedömer att målet delvis är uppfyllt. Årsmålen för medarbetarindex och sjukfrånvaro har inte uppnåtts. Enheter med NMI under 58 ska aktivt arbeta med resultatet inom samverkanssystemet och upprätta handlingsplaner i förbättringssyfte.

De långa sjukfallen har inte minskat i samma utsträckning som åren 2009 och 2010 och medellång sjukfrånvaro har ökat något.

En mängd kompetensutvecklingsinsatser har genomförts eller erbjudits för personal i förskola, skola och skolbarnsomsorg samt för skolledare och andra chefer i syfte att bidra till kvalitetshöjning. Lärarlyftet I har avslutats och information har spridits om Lärarlyftet II. Det framtida behovet av kompetensutveckling för ökad behörighet har kartlagts.

Ett introduktionsprogram för nyutexaminerade och nyanställda lärare har utarbetats. Utvecklingslärare har anställts, bland annat för att leda arbetet med FoU-nätverk och för att leda arbetet med att utarbeta ett meriteringssystem samt med uppdrag som lärarcoacher.

Cirka 2 500 lärarstudenter haft sin VFU-placering i kommunala (ca 80 procent) och fristående (cirka 20 procent) förskolor och skolor i Stockholm.

Projektet Hållbar Jämställdhet pågår 2011 till 2013 och syftar till att införliva jämställdhet i styr- och ledningssystem, samt i rutiner, metoder och förhållnings-sätt.

Antalet tillsvidareanställda inom förvaltningen uppgick per den 31 december 2011 till 12 175 personer.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nöjd medarbetarindex ◆ (NMI)	60	63	63	2011
Kommentar: Se nedan i texten.				
◆ Sjukfrånvaro	4,6 %	4,4 %	4,8 %	2011
Kommentar: Se nedan i texten.				

NÄMNDMÅL:**2.4.1 Utbildningsförvaltningen ska vara en modern arbetsgivare och dess verksamheter ska erbjuda spännande och utmanande arbeten**

◆ Uppfylls delvis

Läraryftet, lärarlegitimation, lärarbehörighet

Läraryftet I har avslutats och av Skolverkets tilldelade ram har 30 procent för årskurs F-6 utnyttjats och 90 procent för årskurs 7-9 och gymnasiet. Genom olika kanaler har information spridits om vad Läraryftet II innebär och en inventering har gjorts för att kartlägga det framtida behovet av kompetensutveckling för ökad behörighet.

I beslutet om lärarlegitimation ingår ett obligatoriskt introduktionsår med mentor för nyexaminerade. Ett introduktionsprogram för nyexaminerade och nyanställda har utarbetats utifrån Skolverkets riktlinjer och det kommer att initieras 2012.

Karriärtjänster

Under hösten har åtta utvecklingslärare, med uppdrag som lärarcoacher på 60 procent, påbörjat sitt arbete på fyra grundskolor för ett tjugotal lärare. Projektet ska pågå i tre år och rikta sig till lärare inom matematik, no och svenska/svenska som andra språk. En utvecklingslärare har anställning på FoU-enheten för att leda arbetet med FoU-nätverk där 20 utvecklingslärare på grund- och gymnasieskolor leder lesson/learning study arbete på sina skolor. En utvecklingslärare leder arbetet med att utarbeta ett meriteringssystem där en pilotomgång tillsammans med andra skolhuvudmän har påbörjats.

VFU – verksamhetsförlagd undervisning

Under 2011 har cirka 2 500 lärarstudenter haft sin VFU-placering i kommunala och fristående förskolor och skolor i Stockholm. 22 procent i förskola, 57 procent i grundskola och 21 procent i gymnasiet. Cirka 20 procent av studenterna har sin placering i fristående verksamheter. 60 lärare har genomgått handledarutbildning om 7,5 högskolepoäng och cirka 500 har deltagit i en tvådagars introduktionsutbildning i VFU-bedömning. Fem grundskolor deltar i fältskole- och idéskoleprojekt med Stockholms universitet som syftar till att utveckla ett närmare samarbete mellan skola och universitet samt lärarutbildning och skolutveckling. Samarbete med VFU-ansvariga, basgruppsledare, kontaktpersoner i stadsdelsförvaltningar har skett kontinuerligt bland annat med fokus på implementering av den nya lärarutbildningen och nytt VFU- avtal.

Jämställdhet

Utbildningsnämnden har beviljats medel från Sveriges Kommuner och Landstings Program för Hållbar Jämställdhet för att genomföra projektet Hållbar Jämställdhet. Projektet pågår 2011 till 2013 och syftar till att införliva jämställdhet

i styr- och ledningssystem, samt i rutiner, metoder och förhållningssätt för att flickor och pojkar ska ges samma möjligheter att utvecklas utifrån läroplanens mål och för att både flickor och pojkar ska mötas av en god fysisk och psykosocial miljö.

Projektet arbetar för att tillvarata och utveckla kunskaper och erfarenheter från projektet Jämställdhetsintegrerad skola i världsklass. Ett arbete har inletts för att utveckla användning och analys av redan tillgänglig statistik. För att stödja verksamhetsutveckling och det systematiska arbetsmiljöarbetet kommer bland annat samband mellan arbetsmiljö och hälsa hos elever och medarbetare med koppling till elevresultat att belysas.

I bilaga 9 finns 2011 års uppföljning av jämställdhets- och mångfaldsplan för 2010-2012.

Utbildningssatsningar inom HR

I syfte att ge arbetsgivarföreträdare verktyg och kunskap inom HR-området har olika utbildnings- och informationsinsatser genomförts under året.

Med frukostseminarier har cheferna fått inblick i aktuella och angelägna teman på ett lättillgängligt sätt. Under år 2011 har sju frukostseminarier genomförts. Teman för seminarierna har varit förberedelse samt utvärdering av årets löneöversyn, rapporter i LIS/Info View och rapportering av arbetsår, medarbetarsamtal, systematiskt arbetsmiljöarbete, ”Konsten att leda unga och hur blir vi en attraktiv arbetsplats”, den uppmärksammade AD-domen om lärares arbetstid samt ”Kompetensbaserad rekrytering”. Totalt har 455 arbetsgivarföreträdare deltagit på något av seminarierna.

Under året har även utbildningar riktade till personalansvariga chefer hållits vid tio tillfällen. Avsikten har varit att ge fördjupad kunskap inom de efterfrågade områdena rekrytering/anställning, misskötsamhet, rehabilitering samt ledigheter. Vid dessa tillfällen har sammanlagt 190 personer deltagit.

Både seminarierna och utbildningarna har utvärderats direkt efter genomförandet, och då fått övervägande positiva omdömen. I syfte att se om deltagarna erfar att insatserna underlättar det dagliga arbetet skulle en uppföljning en tid efter insatsen kunna göras framgent.

Enligt den reviderade lokala överenskommelsen till samverkansavtalet ska det systematiska arbetsmiljöarbetet följas upp årligen. En viktig förutsättning för att det lokala arbetet ska fungera bra krävs kontinuerliga utbildningsinsatser som riktas till både chefer och skyddsombud. Personalavdelningen har under året erbjudit fortlöpande arbetsmiljöutbildningar som ger grunden för ett aktivt arbetsmiljöarbete och som tar sin utgångspunkt i Arbetsmiljöverkets föreskrift om

systematiskt arbetsmiljöarbete. I utbildningarna som omfattar två dagar deltar normalt 27 personer per tillfälle och totalt deltog 94 personer.

För att chefer på enhetsnivå ska kunna höja kvaliteten på personalarbetet och se medarbetares anställningstid, företrädesrätt mm har stadens verktyg för hantering av anställningstid, WinLas, förts ut till enheterna. I samband med detta har 130 medarbetare från cirka hälften av skolorna utbildats i verktyget. Även utbildning i stadens rekryteringsverktyg "Jobb i stan" har anordnats vid flera tillfällen.

Paulprojektet

Förvaltningen har varit företräd i stadsledningskontorets projekt PAUL:s olika delprojekt om löneöversyn och lönekartläggning, omställning/rehabilitering, misskötsamhet, arbetsmiljö med mera.

Projektets uppdrag är att kartlägga, kvalitetssäkra och effektivisera arbetsprocesserna inom alla personalområden för att skapa enhetlighet i stadens alla verksamheter.

Lönebildning

Inför löneöversynen 2011 genomfördes informationsinsatser för rektorer från grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning.

En partsgemensam utvärdering av den genomförda löneöversynen har genomförts med samtliga fackliga organisationer.

Av svaren från enkäten efter avslutad löneöversyn framgick att 24 procent, av de skolledare som svarat, ännu i juni inte påbörjat det lokala arbetet med att implementera de partsgemensamt framtagna lönekriterierna för lärare. Ett stödmaterial utarbetades som hjälp i implementeringsarbetet. För att säkerställa att arbetet kommit igång på samtliga enheter kommer en enkät att gå ut till skolorna innan årets slut.

Årets löneökningar för perioden april till december uppgick till 81 mnkr för tillsvidareanställda. Det genomsnittliga löneutfallet för samma grupp var 1,74 procent. Det genomsnittliga löneutfallet för tillsvidareanställda exklusive Kommunals avtalsområde var 1,65 procent.

Fyra grundskolor med hög måluppfyllelse utifrån förväntat resultat gavs möjlighet att ge ytterligare 1 procent i löneökning i årets löneöversyn. Satsningen är ett led i förvaltningens arbete med att höja kvaliteten i lönebildningen med avseende på att tydligare koppla resultat till lön.

Chefsprogrammet

Förvaltningen har ett väl inarbetat system för chefsförsörjning där chefer kan anmäla medarbetare till gruppledar- och rekryteringsutbildningar. Syftet med

dessa utbildningar är att stimulera medarbetare att anta chefs- och ledaruppdrag. Utbildningarna vänder sig främst till lärare. Erfarenheten visar att många deltagare från dessa utbildningar också går vidare till chefsuppdrag, i första hand som skolledare.

Fler än 90 skolledare deltar i den statliga befattningsutbildningen för rektorer. Även biträdande rektorer erbjuds att delta och de blir därigenom väl förberedda för att klara ett rektorsuppdrag. Utbildning i mål och resultatstyrning har genomförts med 30 seniora rektorer som deltagare.

Under året har rekrytering av cirka 25 rektorer på grundskolan genomförts. Grundskolan har cirka 10 procent rörlighet bland skolledarna. Detta beror dels på åldersstrukturen men även förändringar i skolstrukturer och den interna rörligheten. I samband med omorganisationen av gymnasieverksamheten har 10 gymnasiechefer, 56 rektorer och 10 administrativa chefer rekryterats. Fyra enhetschefer har rekryterats.

Arbete pågår när det gäller att ta fram en modell för chefsomställning.

Utbildningar och seminarier sker i samarbete med praxisnära forskning och chefsenheten medverkar i forskningsprojekt som bidrar till skolutveckling. Skolledare har under året medverkat i en forskningscirkel och deltagit i forskningsnätverk.

Medarbetarenkäten

Medarbetarenkäten vänder sig till samtliga anställda. Andelen svarande på utbildningsförvaltningen uppgick till 70 procent. Nöjd medarbetarindex (NMI) blev 60 vilket är samma resultat som vid föregående enkät 2009. Spridningen mellan avdelningar/enheter/skolor varierar mellan 33 och 83. Stadens mål för NMI är 63.

Vad gäller frågeområdena har värdena på ledarskap och chefer blivit något bättre medan trivseln blivit sämre. Liksom tidigare har frågor inom området arbetsbelastning låga värden. En analys av detta frågeområde kommer att ske tillsammans med de fackliga organisationerna i början på 2012.

Alla enheter med NMI under 58 har getts i uppdrag att aktivt arbeta med resultatet inom samverkanssystemet och upprätta handlingsplaner i förbättringssyfte.

Omställning och personalplanering

Genom personalplaneringsprocessen har omställningsbehoven kunnat lösas för de allra flesta personalkategorier. Pensionslösningar, avgångslösningar eller övertalighetshantering har dock blivit nödvändigt inom följande grupper: it-personal, drama- och teaterlärare, medialärare, bildlärare, danslärare, lokalvårdare, hemspråkstränare och modersmålslärare.

Personalplaneringen har inneburit att cirka 250 tillsvidareanställda har fått ny placering genom matchning mot lediga tjänster. På så sätt har övertalighet/uppsägning kunnat undvikas. Matchningsprocessen kan bli mer effektiv genom exempelvis förbättrad uppdatering av listan över personal i behov av ny placering.

För att minimera konsekvenserna av neddragningsbeslut i verksamheterna har pensions- och avgångslösningar tagits fram. Under året har 114 personer inom förvaltningen erhållit avgångslösningar till en kostnad av cirka 46,4 mnkr.

Sjukfrånvaro

Förvaltningens sjukfrånvaro för 2011 har minskat från 4,95 procent till 4,6 procent enligt stadens nya sätt att beräkna sjukfrånvaro. Enligt det gamla sättet att beräkna sjukfrånvaro skulle förvaltningen ha haft en sjukfrånvaro på cirka 4,5 procent. Årsmålet på 4,4 procent nås inte. En anledning är att de långa sjukfallen inte har minskat i samma utsträckning som åren 2009 och 2010 och medellång sjukfrånvaro - mellan 15 till 90 dagar - har ökat något.

Minska kostnaderna för korttidssjukfrånvaron (dag 2-14) med minst 10 procent jämfört med föregående år

Arbetet med att minska korttidssjukfrånvaron har prioriterats under året på det sätt som planerats. Sjuklönekostnaderna har minskat med cirka 200 tkr under året. Det är ett positivt trendbrott jämfört med 2010 då kostnaderna ökade. Ett 40-tal arbetsplatser har i samarbete med personalavdelningen utformat strategier för minskad sjukfrånvaro. På dessa arbetsplatser kan en genomgående minskning av sjuklönekostnaderna konstateras.

Halvera antalet långtidssjukskrivna (sjukskrivning > 180 dagar)

Insatserna att minska antalet långtidssjuka har genomförts enligt plan. Vid årsskiftet återstår 209 långtidssjukskrivna, vilket är en minskning motsvarande 14 procent. Det innebär att årsmålet på en halvering av långtidssjukfrånvaron inte kommer att uppnås. Bland de som kvarstår finns medarbetare med allvarliga och komplicerade diagnoser som inte är redo för arbetslivsinriktad rehabilitering. Det har under året har tillkommit nya medarbetare vars sjukskrivningsperiod nu överskrider 180 dagar.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Minska kostnaden för korttidssjukfrånvaro ■ 2-14 dagar med minst 10 % jämfört med föregående år	Minskat 200 000 kr	Minska med minst 10 %	2011

Kommentar: Se ovan i texten.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
■ Halvera sjukfrånvaron 180 dagar och längre	14 %	Minska 50 %	2011
Kommentar: Se ovan i texten.			

KF:s INRIKTNINGSMÅL 3:
3. Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Utbildningsnämnden bidrar i hög grad till att kommunfullmäktiges inriktningsmål uppfylls.

Nämnden redovisar ett underskott om 51,2 mnkr före och ett överskott om 22,6 mnkr efter resultatdispositioner. Efter korrigering av en felaktig budgetjustering om 4,0 mnkr, som gjordes av stadsledningskontoret i samband med tertialrapport 2, uppgår underskottet till 47,2 mnkr före och överskottet till 26,6 mnkr efter resultatdispositioner.

Nämnden har, i samverkan med bland annat stadsledningskontoret och SISAB, arbetat aktivt för att möta den kraftiga ökningen av antalet grundskolebarn och har också verkat för en effektivisering av lokalutnyttjandet i det befintliga lokalbeståndet för såväl grund- som gymnasieskola.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:
3.1 Budgeten ska vara i balans

● Uppfylls helt

Nämnden redovisar ett överskott om 24,6 mnkr, efter föreslagna resultatdispositioner och ombudgetering. När hänsyn tagits till att nämnden i överenskommelse med stadsledningskontoret inte fakturerat 35 mnkr avseende stimulansbidrag för utbyggnad av förskola, blir nämndens resultat 59,6 mnkr. Detta gör att nämndens prognoser överensstämmer med årets resultat.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Nämndens budgetföljsamhet □ efter resultatöverföringar	SLK registrerar	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2011
Nämndens budgetföljsamhet före ♦ resultatöverföringar	100,4 %	100 %	100 %	Verksamhetsberättelse 2011
□ Nämndens prognossäkerhet T2	SLK registrerar	+/- 1 %	+/- 1 %	2011

NÄMNDMÅL:
3.1.1 Utbildningsnämnden ökar kostnadsmedvetenheten och prognossäkerheten

● Uppfylls helt

Prognossäkerheten har ökat, men varierar mellan enheterna. Totalt för enheterna inom grundskoleavdelningen ligger avvikelserna på 0,51 procent och för enheterna inom gymnasieavdelningen på -0,32 procent. Där stora skillnader konstateras mellan en enhets prognos och utfall analyseras orsakerna.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Avdelningens/enhetens prognossäkerhet. Tertialrapport 2 jämfört med bokslut	--	+/- 1 %	2011

Analys av resultaträkning – Uppföljning av driftbudget
Utfall jämfört med budget

Driftverksamhet, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Summa kostnader	14 390,6	14 510,0	-119,4
Drift och underhåll	14 351,5	14 466,0	-114,4
Kapitalkostnader	39,1	44,0	-4,9
Summa intäkter	-1 617,8	-1 686,0	68,2
Netto	12 772,8	12 824,0	-51,2
Ingående resultatfond från 2010			253,6
Resultatöverföring till 2012			-179,8
Nettoutfall efter resultatfond			22,6
Prestationsjustering			4,0
Ombudgetering			-2,0
Justerat nettoutfall			24,6

Investeringsverksamhet, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Investeringsutgifter	90,0	67,4	22,6

Utbildningsnämnden redovisar ett underskott om 51,2 mnkr före och ett överskott om 22,6 mnkr efter resultatdispositioner. Efter korrigering av den felaktiga budgetjustering om 4,0 mnkr, som stadsledningskontoret gjorde i samband med tertialrapport 2, uppgår underskottet till 47,2 mnkr före och överskottet till 26,6 mnkr efter resultatdispositioner. Ombudgetering för ny pedagogisk plattform begärs med 2,0 mnkr. Överskottet efter resultatdispositioner och ombudgetering uppgår till 24,6 mnkr, vilket motsvarar 2 promille av nämndens nettobudget.

När hänsyn tagits till att nämnden i överenskommelse med stadsledningskontoret inte fakturerat 35 mnkr avseende stimulansbidrag för utbyggnad av förskola, blir nämndens beslutat 59,6 mnkr. Detta gör att nämndens prognoser överensstämmer med årets resultat.

Underskottet på kostnadssidan uppgår till 119,4 mnkr. Av underskottet beror 35,0 mnkr på att nämnden valt att inte ianspråka beviljade medel för stimulansbidrag. Resterande underskott återfinns huvudsakligen inom egenregiverksamhet och beror dels på svårigheter för gymnasieskolorna att anpassa sig till ett minskande elevantal och dels på att grundskolorna i större utsträckning än tidigare år använt sina upparbetade resultatfonder.

Överskottet på intäktssidan uppgår till 68,2 mnkr och beror huvudsakligen på ökad försäljning av verksamhet, ökade interkommunala intäkter och ökade statsbidrag från Skolverket för bland annat Lärarlyftet och forskarskola. Statsbidrag avseende Lärarlyftet och forskarskolan utbetalas sent på året. Bidraget baseras på antal poäng som lärarna examinerat under hösttermin.

Antal barn och elever 2011 framgår av bilaga 2. Uppgifter som är obligatoriska för alla nämnder återfinns i bilaga 3. Bilaga 7 innehåller utbildningsnämndens nyckeltal.

Omslutningsförändringar

Nämnden har under året beslutat om omslutningsförändringar motsvarande 1 038,0 mnkr. De faktiska omslutningsförändringarna uppgick till 1 115,1 mnkr. Omslutningsökningen beror huvudsakligen på interkommunal ersättning och på ökade statbidrag.

Utfall jämfört med prognostiserat utfall i tertialrapporter

I nedanstående tabeller redovisas prognostiserade nettokostnader innan resultatdispositioner i årets tertialrapporter och utfall i bokslut 2011. Kommentarer till avvikelser mellan utfall och prognoser återfinns under respektive verksamhetsområde.

Nettokostnader	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Bokslut
Drift och underhåll	12 818,8	12 825,0	12 780,0
Kapitalkostnader	42,9	43,1	44,0
Totalt	12 861,7	12 868,1	12 824,0

Nettokostnader	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Bokslut
Investeringsutgifter	75,0	79,5	67,4

Nettoavvikelser	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Bokslut
Drift och underhåll	-46,0	-73,1	-46,3
Kapitalkostnader	-3,8	-4,0	-4,9
Totalt	-49,8	-77,1	-51,2

Nettoavvikelser	Tertialrapport 1	Tertialrapport 2	Bokslut
Investeringsutgifter	15,0	10,5	22,6

Kostnads- och intäktsutveckling

Kostnads och intäktsutveckling, mnkr	2011	2010	Avvikelse
Kostnader			
Förskola	2 216,0	2 028,8	187,2
Grundskola inkl fritidshem	8 477,6	8 174,4	303,2
Grundsärskola	363,6	346,2	17,5
Gymnasieskola	2 860,3	2 841,0	19,3
Gy särskola	209,6	189,0	20,6
Utbildning för vuxna	28,7	356,2	-327,4
Nämnd och övergrip.	354,0	336,2	17,8
Summa kostnader	14 510,0	14 271,8	238,1
Intäkter			
Förskola	-443,0	-441,2	-1,8
Grundskola inkl fritidshem	-609,4	-602,2	-7,3
Grundsärskola	-33,4	-26,8	-6,6
Gymnasieskola	-491,6	-501,3	9,7
Gy särskola	-48,2	-45,7	-2,5
Utbildning för vuxna	-28,0	-136,9	108,9
Nämnd och övergrip.	-32,3	-24,4	-7,9
Summa intäkter	-1 686,0	-1 778,5	92,6
Netto	12 824,0	12 493,3	330,7

Investeringsverksamhet, mnkr	2011	2010	Avvikelse
Investeringsutgifter	67,4	68,1	-0,7

Driftverksamhet, mnkr	2011	2010	Avvikelse
Intäkter			
Statsbidrag	-611,6	-714,6	103,0
Lokalintäkt	-33,9	-35,7	1,8
Försäljning av verksamhet	-755,0	-779,2	24,2
Övriga intäkter	-285,5	-249,0	-36,5
Summa intäkter	-1 686,0	-1 778,5	92,5
Kostnader			
Personalkostnader	6 006,0	6 035,9	-29,9
Lokalkostnader	1 499,9	1 580,6	-80,7
Entreprenader och köp av verks.	5 861,6	5 593,1	268,5
Övriga kostnader	1 098,5	1 025,9	72,6
Kapitalkostnader	44,0	36,3	7,7
Summa kostnader	14 510,0	14 271,8	238,2
Netto	12 824,0	12 493,3	330,7

Utbildningsnämndens nettokostnader har ökat med 330,7 mnkr jämfört med 2010. Ökningen motsvarar 2,6 procent. Intäkterna har minskat med 92,6 mnkr medan kostnaderna har ökat med 238,1 mnkr.

Budgeten från kommunfullmäktige ökade totalt med 294,4 mnkr jämfört med år 2010. Av ökningen avsåg 249,1 mnkr volymökningar och 380,5 mnkr höjda schabloner. I budgeten låg ett besparingskrav på 97,6 mnkr och ett ökat intäktskrav för statsbidrag för maxtaxa och kvalitetssäkrande åtgärder om 8,2 mnkr.

Resterande förändring består av minskade kostnader för vuxenutbildning 241,0 mnkr, extra insatser för utbildning av förskollärare 9,5 mnkr och ökat anslag för fritidsklubbar 2,1 mnkr. Under 2011 har nämndens budget ökat med ytterligare 347,8 mnkr. Ökningen består huvudsakligen av volymförändringar.

Antal tillsvidareanställda inom förvaltningen den 31 december 2011 var 12 175. De totala personalkostnaderna för nämndens verksamheter 2011 uppgick till 6 006,0 mnkr. Att personalkostnaderna visar en minskning om 29,9 mnkr beror på att vuxenutbildningen överfördes till arbetsmarknadsnämnden den 1 januari 2011.

Kostnaden för årets löneökningar, för perioden april till december, uppgick till 81 mnkr för tillsvidareanställda.

Bokslut per verksamhetsområde

Driftverksamhet, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader			
Förskola	2 235,9	2 216,0	19,9
Grundskola inkl fritidshem	8 336,9	8 477,6	-140,8
Grundsärskola	416,8	363,6	53,2
Gymnasieskola	2 826,8	2 860,3	-33,5
Gy särskola	210,7	209,6	1,2
Utbildning för vuxna	21,7	28,7	-7,0
Nämnd och övergrip.	341,8	354,0	-12,2
Summa kostnader	14 390,6	14 510,0	-119,4
Intäkter			
Förskola	-478,5	-443,0	-35,5
Grundskola inkl fritidshem	-567,8	-609,4	41,6
Grundsärskola	-11,1	-33,4	22,3
Gymnasieskola	-470,3	-491,6	21,3
Gy särskola	-47,4	-48,2	0,8
Utbildning för vuxna	-21,7	-28,0	6,3
Nämnd och övergrip.	-21,0	-32,3	11,3
Summa intäkter	-1 617,8	-1 686,0	68,2
Netto	12 772,8	12 824,0	-51,2
Resultat från 2010			253,6
Resultat till 2012			-179,8
			22,6
Driftverksamhet, netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Förskola	1 757,4	1 773,0	-15,6
Grundskola inkl fritidshem	7 769,1	7 868,2	-99,2
Grundsärskola	405,7	330,2	75,5
Gymnasieskola	2 356,5	2 368,7	-12,2
Gy särskola	163,3	161,4	1,9
Utbildning för vuxna	0,0	0,7	-0,7
Nämnd och övergrip.	320,8	321,8	-1,0
Netto	12 772,8	12 824,0	-51,2
Resultat från 2010			253,6
Resultat till 2012			-179,8
			22,6

Förskoleverksamhet

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Förskola	1 757,4	1 773,0	-15,6	-15,6

Utfall jämfört med budget

Förskoleverksamheten redovisar ett underskott om 15,6 mnkr. Det faktiska underskottet uppgår till 14,6 mnkr då stadsledningskontoret gjort en felaktig budgetjustering om 1,0 mnkr i samband med tertialrapport 2. Förvaltningen föreslår att nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om utökad budgetram med 1 mnkr som avser felaktig prestationsjustering förskola. Av underskottet beror 4,5 mnkr på minskad efterfrågan på modersmålsundervisning vilket lett till minskade intäkter och övertalighet inom språkcentrum.

Kostnaden för anordnarwebben har överstigit tilldelningen från e-tjänstprogrammet med 2,1 mnkr.

Resterande underskott beror på att intäkter, från stadsdelsnämnderna till grundskolor som bedriver förskola, felaktigt bokförts på verksamhetsområde grundskola.

Utfall jämfört med 2010

Kostnaden för förskoleverksamheten har ökat med 187,2 mnkr jämfört med år 2010. De ökade kostnaderna beror främst på att antalet inskrivna barn inom fristående förskolor och i andra kommuner ökat med drygt 800 barn. Intäkterna har ökat med 1,8 mnkr främst beroende på ökade statsbidrag för maxtaxa och kvalitetshöjande åtgärder.

Utfall jämfört med prognos

Bokslutet visar en försämring med 6,7 mnkr jämfört med tertialrapport 1 och en försämring med 9,4 mnkr jämfört med tertialrapport 2. Försämringen beror på felaktigt bokförda intäkter och på en felaktig prestationsjustering.

Grundskola, fritidshem och grundsärskola

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Grundskola inkl fritidshem	7 769,1	7 868,2	-99,2	-52,2
Grundsärskola	405,7	330,2	75,5	75,5

Grundskoleverksamheten inklusive fritidshem redovisar ett underskott om 99,2 mnkr före och ett underskott om 52,2 mnkr efter resultatdispositioner. Efter korrigering av den felaktiga budgetjustering om 3,0 mnkr, som stadsledningskontoret gjorde i samband med tertialrapport 2, uppgår underskottet till 96,2 mnkr före och 49,2 mnkr efter resultatdispositioner. Förvaltningen föreslår att nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om utökad budgetram med 3,0 mnkr som avser felaktig prestationsjustering fritidshem.

Samtidigt redovisar grundsärskolan ett överskott om 75,5 mnkr vilket innebär att det samlade underskottet uppgår till 23,3 mnkr efter korrigering. Kostnader för särskolelever i fritidshem bokförs under verksamhetsområdet fritidshem medan budgeten ingår i grundsärskolan.

Underskottet hänför sig till stor del till grundskolor i egen regi. Skolornas försämrade resultat jämfört med tidigare år beror främst på lägre socioekonomiskt tilläggsanslag och verksamhetsstöd och på att skolorna inte har hunnit anpassa sin organisation utifrån de ändrade förutsättningarna. Enheterna fick dessutom 2010 ett extra anslag från kommunfullmäktige avseende en kvalitetssatsning inom it-området. Enheterna har i större utsträckning än tidigare år använt sina upparbetade resultatfonder. Totalt sett har grundskolornas fonder minskat med 51,2 mnkr jämfört med 2010 då fonderna ökade med 5,9 mnkr.

Ökade kostnader för skolskjuts inom grundskola ger ett underskott om 9,3 mnkr varav 6,0 mnkr avser fristående verksamhet och 3,3 mnkr egen regi. Inom grundsärskolan uppgår det totala underskottet för skolskjutsar till 16,7 mnkr varav 5,2 mnkr inom fristående verksamhet och 11,5 mnkr egen regi.

Den totala kostnaden för verksamhetsstödet har uppgått till 276,3 mnkr varav 149,2 mnkr avser egen regi och 127,1 mnkr fristående verksamhet.

Kostnaden för modersmål blev totalt 181,0 mnkr varav 45,0 mnkr avser fristående verksamhet och 136,0 mnkr egen regi.

Kostnaden för verksamhetsstöd blev 41,3 mnkr högre än beräknat. Av ökningen avser 25,1 mnkr egen regi och 16,2 mnkr fristående verksamhet. Minskade kostnader för modersmål gör att verksamhetsstödet ryms inom ramen för det socioekonomiska anslaget.

I bilaga 5 kommenteras respektive skolas resultat.

Utfall jämfört med 2010

Nettokostnaden för verksamhetsområdet grundskola inklusive fritidshem samt grundsärskola har ökat med 306,8 mnkr jämfört med år 2010, vilket motsvarar cirka 4 procent. Bruttokostnaden har ökat med 320,7 mnkr och intäkterna med 13,8 mnkr. Kostnadsökningen beror främst på att antalet stockholmselever i grundskola har ökat med 1 638 elever jämfört med år 2010. Ökningen på intäktssidan beror framför allt på ökade föräldraintäkter för fritidshemmen. Inom fritidshem är motsvarande ökning 1 521 barn. Volymökningen medför ökade personalkostnader, ökade kostnader för inventarier, entreprenader och externa köp av verksamhet. Schablonen till grundskola och fritidshem höjdes med 2,1 procent respektive 3,2 procent år 2011 vilket också förklarar de ökade kostnaderna.

Utfall jämfört med prognos

I likhet med tidigare år har osäkerhet i prognosarbetet inneburit att det avsatts reserver inom grundskolestaben, men till skillnad från tidigare år har skolornas prognossäkerhet förbättrats.

Jämfört med tertialrapport 1 har resultatet försämrats med 4,6 mnkr efter resultatdispositioner men jämfört med tertialrapport 2 är det ett förbättrat resultat om 11,7 mnkr.

Både enheterna och grundskolestaben har i bokslutet ett bättre resultat än prognostiserat, vilket innebär att enheterna tar med sig ett större överskott till 2012 jämfört med prognosen i tertialrapport 2. Grundskolestaben har skapat ett överskott för att täcka anslagsenheternas underskott och de resultatenheternas underskott som överstiger 5 procent. Nettoutfallet av de underskott som ska täckas blev 38,7 mnkr och täcks av centralt avsatta reserver. Jämfört med 2010 är underskottet som täcks av grundskolestaben 26,1 mnkr högre.

Gymnasieskola

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Gymnasieskola	2 356,5	2 368,7	-12,2	5,8

Verksamheten omfattar stadens hela gymnasieverksamhet med nationella program, specialutformade program, individuella program och introduktionsprogram i egen regi, fristående och internationella skolor. Utbildningsnämnden har även kostnadsansvar för stockholmselever som går i gymnasieskolor i andra kommuner och landsting.

Utfall jämfört med budget

Gymnasieverksamheten redovisar ett underskott om 12,2 mnkr före och ett överskott om 5,8 mnkr efter resultatdispositioner. Kostnadssidan redovisar ett underskott om 33,5 mnkr och intäktssidan ett överskott om 21,3 mnkr.

Fristående verksamhet redovisar ett mindre överskott om 0,8 mnkr beroende på en något lägre genomsnittskostnad än beräknat.

Gymnasieverksamheten i egen regi (inklusive lokalkostnader) redovisar ett underskott om 13,9 mnkr före och ett överskott om 5,1 mnkr efter resultatdispositioner.

De ökade kostnaderna jämfört med budget beror på svårigheter för gymnasieskolorna i egen regi att anpassa verksamheten till det minskande elevantalet. De ökade intäkterna avser i huvudsak interkommunala elever, sommarskola, forskarskola och lärarlyftet samt återbetalda medel från fristående gymnasieskolor.

I bilaga 6 kommenteras respektive skolas resultat.

Utfall jämfört med 2010

Kostnaderna har ökat med 1 procent och intäkterna har minskat med 2,0 procent jämfört med år 2010. Ökningen på kostnadssidan beror i huvudsak på ökade kostnader för fristående gymnasieskolor, ökade leasingkostnader, ökade kostnader för marknadsföring samt ökade kostnader för SL-kort och skolskjutsar. Minskade interkommunala intäkter samt lägre statsbidrag förklarar minskningen på intäktsidan.

Lönekostnaden har ökat med 1 procent jämfört med år 2010.

Utfall jämfört med prognos

Gymnasieverksamhetens resultat är 5,2 mnkr sämre än vad som redovisades i tertialrapport 1 vilket beror på att egenregiskolornas resultat försämrats. Jämfört med tertialrapport 2 har prognosen förbättrats med 1,6 mnkr vilket beror på minskade kostnader för lokaler och fristående gymnasieskolor.

Prognosen för gymnasieskolorna i egen regi försämrades kraftigt i och med att resultatet av gymnasieantagningen stod klart, med ett minskat antal sökande elever till höstterminen 2011. Även elevantalet på de yrkesinriktade programmen blev lägre än beräknat.

Gymnasiesärskola

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Gymnasiesärskola	163,3	161,4	1,9	1,9

Utfall jämfört med budget

Gymnasiesärskolan redovisar ett nettoöverskott om 1,9 mnkr. Ökade kostnader för skolskjuts ger ett underskott om 0,4 mnkr för elever i egen regi och ett underskott om 5,8 mnkr för stockholmselever i fristående verksamhet och i andra kommuner. Verksamhetsområdets redovisade överskott beror på att gymnasieskolornas kostnader för särskola delvis redovisas under verksamhetsområde gymnasieskola.

Utfall jämfört med 2010

Nettokostnaden för gymnasiesärskolan har ökat med 18,1 mnkr jämfört med år 2010, vilket motsvarar 12,6 procent. Ökningen mellan åren kan till stor del förklaras av att kostnaderna till fristående verksamhet ökat mellan åren med i snitt 3,7 procent samt en elevökning inom fristående verksamhet. Antalet elever i fristående skolor och i andra kommuner har ökat med ett tiotal. I egen regi har ingen ökning i elevantalet skett.

Utfall jämfört med prognos

Resultatet för gymnasiesärskolan har försämrats med 4,5 mnkr jämfört med tertialrapport 1 och förbättrats med 13,2 mnkr jämfört med tertialrapport 2. Förbättringen beror dels på den slutliga schablonfördelningen som blev högre än

förväntat och dels på kostnader som bokförts inom verksamhetsområde gymnasieskola.

Nämnd och övergripande verksamhet

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Nämnd och övergrip.	320,8	321,8	-1,0	7,8

Utfall jämfört med budget

Verksamhetsområdet redovisar ett underskott om 1,0 mnkr före och ett överskott om 7,8 mnkr efter resultatdispositioner. Fonden avser uppdragsavdelningen för lärande och elevhälsa.

Överskottet beror dels på att förvaltningens reserv inte behövt användas fullt ut, dels på minskade kostnader för IT-konsulter.

Utfall jämfört med 2010

Kostnaderna för nämnd- och övergripande verksamhet har ökat med 17,8 mnkr jämfört med föregående år främst beroende på helårseffekt av införandet av GS IT. Intäkterna har minskat med 7,9 mnkr vilket huvudsakligen beror på en minskning av projektrelaterade intäkter.

Utfall jämfört med prognos

Resultatet för nämnd och övergripande verksamhet har försämrats med 7,0 mnkr jämfört med tertialrapport 1 och med 3,5 mnkr jämfört med tertialrapport 2. Försämringen beror på att en större andel av kostnaderna för telefoni och it, än vad som tidigare beräknats, bokförts inom verksamhetsområdet.

Resultatenheter

Ingående fond 2011 mnkr

Grundskola

Ingående fond resultatenheter 2011	180,8
Ingående fond resultatenheter avvecklade i bokslut 2010	-4,2
Totalt ingående fond grundskola	176,6

Gymnasieskola

Ingående fond resultatenheter 2011	47,7
Ingående fond resultatenheter avvecklade i bokslut 2010	0,0
Totalt ingående fond gymnasieskola	47,7

Övriga

Ingående fond uppdragsavdelningen	29,3
Totalt ingående fond	253,6

Utgående fond 2011 mnkr
Grundskola

Resultatenheter med överskott (80)	157,7
Resultatenheter med underskott (18)	-28,1
Resultatenheter med fond +/-0 (3)	0,0
Totalt utgående fond grundskola	129,6

Gymnasieskola

Resultatenheter med överskott (11)	38,0
Resultatenheter med underskott (6)	-8,3
Resultatenheter med fond +/-0 (0)	0,0
Totalt utgående fond gymnasieskola	29,7

Övriga

Utgående fond uppdragsavdelningen	20,5
Totalt utgående fond	179,8

Grundskolor

Resultatenheterna har med sig en ingående fond om 176,6 mnkr i överskott, inklusive avvecklade resultatenheternas underskott om 4,2 mnkr. De avvecklade resultatenheternas underskott täcks av budgeterad reserv inom driftsbudgeten.

Resultatenheternas utgående fond uppgår till 129,6 mnkr, vilket fördelar sig med ett överskott om 157,7 mnkr och ett underskott om 28,1 mnkr. Enheterna hade en ingående fond om 180,8 mnkr.

Fonderna har bland annat använts till att möta förändrade anslag, minskat elev-underlag, ökade kostnader för it och livsmedel, personalbefrämjande åtgärder samt lokalanpassning och upprustning av skolor.

I enlighet med stadens regler för ekonomisk förvaltning kommer Rinkeby/Askeby skolor, Björkhagens skola, Långbrodalsskolan och Kvickentorps-/Hästhags-skolorna att avvecklas som resultatenheter i bokslutet som följd av att de har redovisat underskott två år i rad. Björkhagens skola har tillkommit i bokslutet eftersom de har haft en negativ utgående fond två år i rad och därmed avvecklas som en resultatenhet. Jämfört med verksamhetsplanen 2012 har det skett ytterligare förändringar. Enbacksskolan och Katarina Norra skola blir kvar som resultatenheter eftersom de har redovisat ett överskott respektive ett nollresultat i bokslut 2011.

I verksamhetsplanen 2012 beslutades att 10 anslagsenheter som redovisat överskott två år i rad ska inrättas som resultatenheter 2012. I bokslutet redovisar en av dem, Sundbyskolan, ett underskott och kvarstår därmed som anslagsenhet även 2012.

Engelbrektsskolan har med anledning av evakueringen till Gärdesskolan och Konradsberg förlorat 200 elever. Evakueringen är en följd av en omfattande renovering beslutad av fastighetsägaren och utbildningsnämnden. Utfallet anses därför inte vara en följd av eget handlande och enheten behöver inte använda hela sin fond för att täcka underskottet.

Grundskoleavdelningen kommer även under år 2012 att fortsätta arbetet med att noga följa den ekonomiska utvecklingen både på enhets- och verksamhetsnivå. Uppföljningar kommer att göras varje månad för att möjliggöra åtgärder i ett tidigt skede inom de enheter som signalerar stora budgetavvikelser i huvudsak i form av underskott, men även stora överskott. De specifika ekonomidialoger som påbörjades under 2009 med anslagsenheter som redovisar underskott avslutades under andra halvåret 2011. Den löpande ekonomiska uppföljningen ska, liksom tidigare, inkludera ekonomiska analyser och åtgärdsförslag.

Gymnasieskolor

Resultatenheterna redovisar ett underskott om 17,4 mnkr före och ett överskott om 0,6 mnkr efter resultatdispositioner.

Resultatenheterna hade med sig en ingående fond om 47,7 mnkr och för med sig en utgående fond om 29,7 mnkr.

Av gymnasieskolans 24 enheter är 17 resultatenheter. Av dessa visar 11 skolor överskott och 6 visar underskott som årets resultat. 8 skolor med underskott täcker detta med sin ingående fond. Skolorna har använt sina fonder för att parera intäktsminskningar med anledning av det lägre elevantalet samt ökade kostnader för satsningar på it.

Stockholms RH-gymnasium redovisar överskott två år i rad och föreslås därför inrättas som resultatenhet 2012.

Stockholms Hotell - och restaurangskola har redovisat underskott två år i rad och inrättas enligt beslut i verksamhetsplan 2012 som anslagsenhet tillsammans med Enskede Gårds gymnasium.

Övriga

Uppdragsavdelningen för lärande och elevhälsas ingående resultatfond uppgår till ett överskott om 29,3 mnkr och den utgående fonden till ett överskott om 20,5 mnkr. Överskottet förklaras i huvudsak av pågående centrala it-överenskommelser, vilka avslutas under 2012.

Förvaltningens förslag till beslut

Samtliga resultatenheter redovisas i bilaga 3 och anslagsenheter i bilaga 4. Den utgående fonden för nämnden om 179,8 mnkr föreslås bli överförd till år 2012.

Följande enheter inrättas/kvarstår som resultatenheter: Stockholms RH-gymnasium, Enbacksskolan och Katarina Norra skola.

Följande enheter avvecklas/kvarstår som anslagsenheter: Rinkeby/Askeby skolor, Långbrodalsskolan, Kvickentorps-/Hästhagsskolorna, Björkhagens skola och Sundbyskolan.

Analys av balansräkning

Balansräkning, mnkr	2011	2010	Avvikelse
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	157,1	130,4	26,7
Maskiner och inventarier	157,1	130,4	26,7
Omsättningstillgångar	1 151,4	1 193,5	-42,1
Kundfordringar	182,4	245,0	-62,6
Diverse kortfristiga fordringar	16,1	20,1	-4,0
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	952,0	927,7	24,3
Kassa och bank	0,9	0,7	0,2
Summa	1 308,5	1 323,9	-15,4
Skulder och eget kapital			
Eget kapital	-244,1	-288,5	44,4
Kortfristiga skulder	-1 064,4	-1 035,4	-29,1
Kortfristiga skulder till kreditinstitut och kunder	-7,6	-7,7	0,1
Leverantörsskulder	-862,6	-817,6	-45,0
Övriga kortfristiga skulder	-18,4	-20,7	2,3
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-175,9	-189,3	13,4
Summa	-1 308,5	-1 323,9	15,3

Balansräkning

Förvaltningen har periodiserat hyror, statsbidrag, timlöner, övertid och mertid samt övriga kostnader och intäkter utifrån enheterna och avdelningarnas uppdrag. Förvaltningen har, liksom tidigare år, valt att periodisera kostnader och intäkter på 50 tkr eller högre.

Tillgångar

Anläggningstillgångar har ökat med 26,7 mnkr, en lika stor ökning som under 2010. Förvaltningen har ännu inte kommit upp i den investeringsnivå som budgeterats på 90 mnkr.

Kundfordringarna har minskat med 42,4 mnkr jämfört med 2010. Detta förklaras av lägre utestående fordringar avseende framförallt interkommunala ersättningar 2011 än 2010 vilket beror på förändrade faktureringsrutiner. Övriga kundfordringar har minskat med 4,5 mnkr, vilket kan förklaras med att fler fakturor har

betalats i tid. Interna kundfordringar har minskat med 15,5 mnkr beroende på minskad fakturering till bland annat stadsledningskontoret avseende projekt. Osäkra kundfordringar har minskat marginellt.

Fordringar på anställda har ökat med 0,3 mnkr vilket beror på ökad fakturering avseende felaktigt utbetalda löner. Fordringar hos staten har minskat med 5 mnkr vilket främst beror på lägre ersättningar avseende statsbidrag för asylsökande.

De förutbetalda kostnaderna avser kostnader för främst hyror och ersättning till fristående förskolor och skolor. De förutbetalda kostnaderna har ökat med 13,9 mnkr. Förutbetalda kostnader påverkas av en rättning av periodiseringar som gjordes i samband med bokslutet 2010 vilket i sin tur även påverkade ingående balans 2011. Upplupna intäkter har ökat med 11,2 mnkr beroende på ej fakturerade intäkter avseende interkommunal ersättning.

Skulder

Förändringen av eget kapital beror till största del på att resultatfonderna, nettot av över- och underskott för resultatenheter, minskat med 44,4 mnkr.

Kortfristiga skulder har minskat med 0,1 mnkr.

Leverantörsskulder har ökat med 43,7 mnkr och de stadsinterna leverantörsskulderna har ökat med 1,3 mnkr. Leverantörsskuldens förändringar beror främst på hur förvaltningens leverantörer fakturerar och hur snabbt enheterna hanterar sina fakturor.

Skulder till staten har minskat marginellt jämfört med 2010.

Upplupna löner och sociala avgifter har ökat med 7,3 mnkr. Ökningen beror på fler avgångsersättningar jämfört med 2010. Förutbetalda intäkter har minskat med 12,4 mnkr beroende på färre förskottsbetalningar. Övriga interimsskulder har minskat med 8,4 mnkr främst beroende på att köp av verksamhet avseende kommunal vuxenutbildning är överförd till annan nämnd.

Resultat- och balansräkningarna redovisas i sin helhet i bilaga 1.

Investeringar

Nämndens investeringsbudget uppgår till 90,0 mnkr. Utgifterna uppgick till 67,4 mnkr. Jämfört med år 2010 har utgifterna minskat marginellt med 0,7 mnkr. Investeringsutrymmet har främst använts för digitala verktyg, miljö, tillgänglighet samt kapacitetshöjande åtgärder.

Kapitalkostnader

Kapitalkostnaderna uppgår till 44,0 mnkr vilket är 4,9 mnkr mer än vad som beräknats i nämndens budget.

Ombudgeteringar

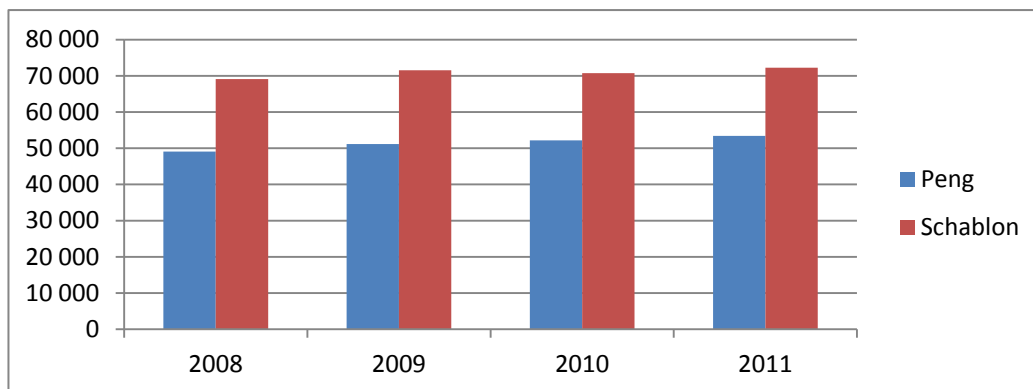
Ombudgetering begärs med 2,0 mnkr för ny pedagogisk plattform.

Medel för lokaländamål

I bilaga 3 redovisas kontantfinansierade byggnadsåtgärder i fastigheter ägda av SISAB samt stimulansbidrag för utbyggnad av förskolelokaler

Utveckling av schablon- och pengbelopp

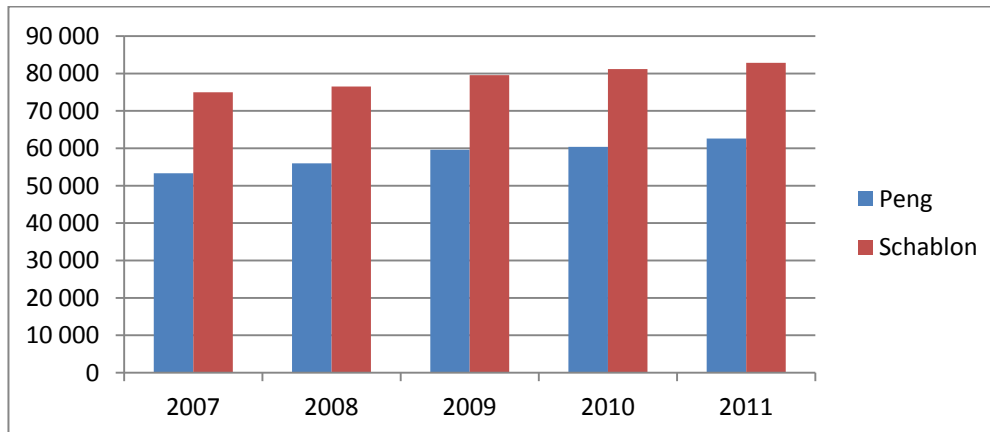
Diagram 15. Utvecklingen av schablon och elevpeng för grundskolan 2008-2011

Diagrammet ovan visar genomsnittspengen för grundskolan per år. Pengen ökade med 2,4 procent 2011 jämfört med 2010 och med 2 procent 2010 jämfört med 2009. Schablonen 2011 höjdes med 2,1 procent. 2010 var höjningen 2 procent samtidigt som den sänktes 3 procent med anledning av lagen om bidrag på lika villkor. Detta innebär en nettominusning 2010 jämfört med 2009 med 1 procent.

Penghöjningen förklaras dels av att schablonen har höjts, men också av att de kostnader som elevpengen ska täcka har förändrats. It-kostnader som tidigare låg centralt har successivt under åren lagts ut till skolorna direkt. Under 2010 lades också kostnader för serviceförvaltningen avseende gemensam service löner och ekonomi ut direkt till grundskolorna.

Diagram 16. Utveckling av schablon och programpeng för gymnasieskolan 2007-2011

Diagrammet ovan visar genomsnittspengen för gymnasieskolan och de nationella programmen per år. För 2011 avser snittet både Gy 94 och Gy 11. Pengen har ökat med 3,7 procent och schablonen har ökat med 2,1 procent jämfört med 2010.

Ökningen mellan 2010 och 2011 beror dels på en generell ökning av pengarna för program enligt Gy 94 med 2,4 procent och dels att programpengen till de naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga programmen justerats inför 2011, i samband med en genomlysning av resursfördelningen inför Gy 11. Yrkesprogrammen, som avser Gy 11, fick även ett tillägg i sin programpeng, för att kunna erbjuda elever möjlighet att uppnå högskolebehörighet.

KF:s MÅL FÖR VERKSAMHETSOMRÅDET:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

■ Uppfylls inte

Utbildningsnämnden når inte årsmålet om en minskning av administrationens andel av de totala kostnaderna. Nämnden arbetar för att utveckla en effektivare administration och arbetsorganisation, såväl inom den centrala förvaltningen som vid skolor/enheter. Organisationsförändringar som genomförts under året ska bidra till att uppnå målet.

Kommunstyrelsen och utbildningsnämnden har gemensamt haft i uppdrag att ta fram en plan för att möta den kraftiga ökningen av antalet grundskolebarn. Utredningen presenterade i september förslag till förändringar av organiseringen av grundskolor i Stockholm samt till etablering av nio nya skolor, utöver redan beslutade etableringar. Dessutom föreslogs kapacitetshöjningar i ett antal skolor.

Utbildningsförvaltningens projektet Skolbyggnation för ett växande Stockholm har levererat en lägesrapport med första förslag till inriktningsärenden om totalt cirka 2 500 nya elevplatser. Nämnden har också förelagts förslag till åtgärder med anledning av överkapacitet i några områden.

Förvaltningen har också kontakter med fristående huvudmän som är intresserade av att expandera på olika ställen i staden.

Effektiviseringen av lokalutnyttjandet inom stadens gymnasieskolor har fortsatt under 2011. Initialt har en del kostnader för flytt, verksamhetsanpassning, restvärden och återställningar uppstått. Under året har dessutom ett antal objekt undersökts i syfte att utöka kapaciteten vid innerstadsgymnasierna.

KF:s indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Administrationens andel av de totala kostnaderna	3,56 %	2,8 %	minska	2011
Kommentar: Kostnaderna för administration har ökat bland annat med anledning av att utbildningsnämnden fått nya uppdrag, som övergripande samordningsansvar för förskola och ansvar för Bosko. Med anledning av uppdraget att utöka skollokaler har organisationen utökats inom den centrala administrationen, från 2011 och framåt. I samband med bokslutet har 15 mnkr bokförts med felaktig verksamhetskod så att de räknas som administrationskostnader istället för verksamhetskostnader. Under året har 12 mnkr i bidrag till enskilt drivna verksamheter och VFU-bidrag felaktigt bokförts som administration. Minskas administrationskostnaderna med 27 mnkr blir utfallet på indikatorn istället 3,4 procent.				
■ Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen	11 st	15 st	tas fram av nämnden	2011

NÄMNDMÅL:

3.2.1 Utbildningsnämnden ökar resurserna till kärnverksamheterna genom en effektivare administrations- och lokalhantering

● Uppfylls helt

Kommunstyrelsen och utbildningsnämnden har gemensamt haft i uppdrag att ta fram en plan för att möta den kraftiga ökningen av antalet grundskolebarn. Utredningen "Skolplanering för ett växande Stockholm" presenterades under september månad och finns i sin helhet att hämta från www.stockholm.se. I utredningen föreslås att stadens skolor i huvudsak ska organiseras i årskurserna F-6, 7-9 och F-9. Förändringen behöver dock ske successivt. Utredningen föreslår att ytterligare nio nya skolor etableras utöver redan beslutade etableringar. Som komplement till detta föreslås en kapacitetshöjning i ett antal skolor.

Utbildningsförvaltningen har med anledning av utredningens förslag om utbyggnad av kommunala skolor initierat projektet Skolbyggnation för ett växande Stockholm. Projektets styrgrupp leds av grundskoledirektören och organisatoriskt ligger projektorganisationen inom administrativa avdelningens lokalenhet. Projektet ska leverera förslag till beslut för att förvaltningen på ett rimligt sätt ska säkerställa barn och ungdomars tillgång till skola i ett växande Stockholm. Projektet har till utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2012 levererat en lägesrapport med första förslag till inriktningsärenden om totalt cirka 2 500 nya elevplatser. Därutöver har nämnden förelagts förslag till åtgärder med anledning av överkapacitet i några områden.

Parallellt med VP 2012 förelades nämnden två separata genomförandeärenden om totalt cirka 300 elevplatser som kan tas i anspråk redan höstterminen 2012. En mer detaljerad översyn av utredningen med ytterligare inriktningsbeslut planeras till nämndens treårsplan. Inom ramen för projektet har även ett arbete påbörjats med att ta fram en skolmodell för lokalers utformning. Initialt är arbetet inriktat på tekniska specifikationer, men successivt övergår arbetet till att avse hur lokalerna bäst kan utformas för att stödja lärandet.

Första halvåret har endast prioriterade lokalärenden påbörjats såsom kapacitetshöjande åtgärder och åtgärder med anledning av myndighetskrav. Detta med anledning av stadsledningskontorets utredningsarbete. Denna begränsning/prioritering har orsakat en stor mängd övriga ärenden som väntar på handläggning.

Förvaltningen har också kontakter med fristående huvudmän som är intresserade av att expandera på olika ställen i staden.

Effektiviseringar gymnasieskolan

Under flera år har utbildningsförvaltningen effektiviserat lokalutnyttjandet inom gymnasiet och detta har fortsatt även under 2011. Initialt har dock kostnader för flytt, verksamhetsanpassning, restvärden och återställningar uppstått.

Under året har ett antal objekt undersökts i syfte att utöka kapaciteten vid innerstadsgymnasierna. Volymstudier har genomförts på Östra och Norra Real.

Hässelby gymnasium har avvecklats och lokalerna lämnades i maj 2011. Medie- och SP-medieprogrammen på Riddarfjärdens gymnasium/Kungliga Svenska Balettskolan har avvecklats. Under hösten 2011 blev överföringen av Kungliga Svenska Balettskolans grundskola klar. På Högländsskolan gick gymnasieverksamheten in på sitt sista läsår.

ESS-gymnasiet har under 2011 genomfört omflyttningar av sin verksamhet. Administrationen har flyttat till Münchenbryggeriet och deras gamla lokaler ställs nu om till förskola på Södermalm. För att undvika att hyra in paviljonger då ventilationen i B-huset i Skärholmens gymnasium renoveras, flyttades IB South till byggnaden Skanstulls gymnasium från och med hösten 2011.

Förvaltningen och verksamheterna har under 2011 fortsatt arbetet med att ta fram underlag för inriktningsärenden avseende anpassade lokaler på Farsta gymnasium så att Riksgymnasiets elever kan överföras dit, Lindeparkens gymnasiesärskolas överföring till Enskede Gårds gymnasium och verksamhetsanpassning för fastighetsprogrammet vid Enskede gårds gymnasium. Lindeparkens gymnasiesärskolas hotell- och restaurangprogram flyttade till Stockholms Hotell- och Restaurangskola inför hösten 2011.

Verksamhetsanpassning av VVS-verkstaden på Kista gymnasium, på grund av arbetsmiljö- och kapacitetsökning har genomförts.

Under sommaren tog utbildningsnämnden över Riksgymnasiets elevhem från Landstinget och från höstterminen startades ett studerandeboende för Riksgymnasiets och Kungliga Svenska Balettskolan elever i lokalerna.

I samverkan med SISAB har tillgänglighetsanpassningar slutförts på Kungsholmens gymnasium, Norra Real, Blackebergs gymnasium och Stockholms Hotell- och Restaurangskola.

Under 2011 har utbildningsnämnden beslutat om en internationell utbildning på grundskolenivå med start 2012. Den internationella skolan ska erbjuda en sammanhållen utbildning inom Primary Years Programme (PYP), Middle Years Programme (MYP) och International Baccalaureate (IB). Utbildningen planeras bli förlagd till lokalerna Skanstulls gymnasium.

Utbildningar inom Handels- och administrationsprogrammet, inriktning turism och resor samt inom Hotell- och turismprogrammet vid Frans Schartau gymnasium planeras flytta till Stockholms Hotell- och restaurangskola hösten 2012. Utbildningen inom Språkintröduktion vid Frans Schartau gymnasium planeras flytta till Globala gymnasiet.

Utredningen och planeringen avseende inrättande av hörselklasser inom gymnasieskolan har påbörjats under 2011 inom projektet HUGIS.

Planeringen av en utbildning inom Teknikprogrammet i Kista under namnet "Stockholm Science & Innovation School, Kista" har genomförts i samarbete med företagen i området. Skolan blir en del av Kista gymnasium men kommer att ha egna lokaler. Utbildning planeras starta hösten 2013.

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Administrationens andel av de totala kostnaderna på skolan/enheten	--	minska	2011
Kommentar: Andelen varierar mellan olika skolor och enheter, bland annat beroende på bedömningen av om olika kostnader hänför sig till undervisning eller administration.			
● Genomsnittlig hyra pedagogiska lokaler per kvadratmeter	965 kr/kvm	980 kr/kvm	2011
◆ Genomsnittlig hyreskostnad pedagogiska lokaler per elev/studerande	15 936kr/elev	15 700 kr/elev	2011
Kommentar: När årsmålet beräknades ingick alla studerande inom vuxenutbildningen i underlaget.			

Nämndens indikatorer	Periodens utfall	Årsmål	Period
Genomsnittlig yta per elev/studerande, kvm	16,5 kvm	15,5 kvm	2011
Kommentar: När årsmålet beräknades ingick alla studerande inom vuxenutbildningen i underlaget.			

Synpunkter och klagomål

Fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem

Det systematiserade arbetet med synpunkter och klagomål ingår som en del i utbildningsförvaltningens arbete med tillsyn av fristående förskolor, pedagogisk omsorg och fritidshem som inte är kopplade till en skola. Under 2011 har tagit 73 synpunkter och klagomål tagits emot, varav 42 har inkommit efter 1 september 2011, då klagomålshanteringen förstärktes.

Det stora flertalet klagomål och synpunkter gäller erbjudna öppettider, att verksamheterna tar ut avgifter samt på den pedagogiska verksamheten, bland annat brister i det pedagogiska förhållningssättet och föräldrasamverkan. Kritiken gäller även för stora barngrupper, för litet antal personal och kritik mot verksamheternas arbete med barnens säkerhet. Flera av klagomålen och synpunkterna innehåller en kombination av ovan redovisade områden. De som har lämnat klagomål och synpunkter är i huvudsak föräldrar.

Grundskola

Under året har det inkommit 94 nya ärenden om kommunal grundskola; 65 ärenden från Skolinspektionen, 27 från barn- och elevskyddsombudet och två ärenden från diskrimineringsombudsmannen.

Ett utvecklingsarbete pågår för att på ett mer systematiskt sätt följa samtliga anmälningsärenden och utfallen av dessa i syfte att kunna använda detta i vårt förbättringsarbete.

Gymnasieskola

Under året har det inkommit 17 anmälningar till Skolinspektionen och 3 till Barn- och elevombudet. Av de 12 ärenden som avgjorts har ett inneburit att kritik framförts. 8 ärenden har ännu inte avgjorts.

Övrigt

Rapport över genomförd internkontroll

Den under året genomförda internkontrollen har utgått från utbildningsnämndens risk- och väsentlighetsanalys med tillhörande internkontrollplan. I bilaga 8 finns

en rapport som avser de riskområden och rutiner/områden som valdes ut för granskning.

Del 2 Till utbildningsnämnden

Bokslut per avdelning

Avdelning, netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvikelse
Grundskoleavdelningen	5 044,3	5 077,3	-33,1
Gymnasieavdelningen	899,3	924,5	-25,2
Uppdragsavdelningen	4,8	13,5	-8,7
Personalavdelningen	117,5	117,5	0,0
Administrativa avdelningen	1 407,2	1 394,7	12,5
Tillhandahållaravdelningen	5 207,4	5 220,0	-12,6
Förvaltningsledning	92,3	76,5	15,8
Summa	12 772,8	12 824,0	-51,2
Resultat från 2010			253,6
Resultat till 2012			-179,8
			22,6

I bokslutsbeloppen ingår interna mellanhavanden

Grundskoleavdelningen

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Grundskoleavdelningen	5 044,3	5 077,3	-33,1	13,9

Grundskoleavdelningen redovisar ett underskott om 33,1 mnkr före och ett överskott om 13,9 mnkr efter resultatdispositioner.

Grundskolestabens överskott uppgår till 54,1 mnkr och enheternas underskott till 87,2 mnkr före resultatdispositioner. Efter resultatdispositioner uppgår skolornas underskott till 38,7 mnkr. Den reserv om 25,0 mnkr som fanns för att täcka anslagsenheternas underskott och den del av resultatenheternas underskott som överstiger 5 procent har inte varit tillräckligt. Ytterligare 13,7 mnkr av grundskolestabens budget har fått tas i anspråk för att täcka skolornas underskott. Skolornas försämrade resultat, jämfört med tidigare år, beror främst på att intäkterna för socioekonomiskt tilläggsanslag och verksamhetsstöd minskat. Skolorna har inte hunnit anpassa sin organisation utifrån de ändrade förutsättningarna. Istället har de i större utsträckning än tidigare år använt sina upparbetade resultatfonder. Totalt sett har grundskolornas fonder minskat med 51,3 mnkr jämfört med 2010 då fonderna ökade med 5,9 mnkr.

Enheternas prognoser har liksom tidigare år varit försiktiga, men prognossäkerheten har ändå ökat. Jämfört med tertialrapport 1 har resultatet efter resultatdispositioner förbättrats med 2,9 mnkr. Jämfört med tertialrapport 2 är förbättringen 27,7 mnkr.

Anslagsenheterna, totalt 20 stycken, (se bilaga 4), redovisar ett totalt underskott om 27,0 mnkr. Av de 20 anslagsenheterna redovisar 12 ett överskott om 5,1 mnkr medan resterande 8 har ett underskott om 32,1 mnkr. Jämfört med tertialrapport 2 har anslagsenheterna försämrat sitt resultat med 0,7 mnkr.

De 98 resultatenheterna redovisar ett totalt underskott om 60,2 mnkr före resultatdispositioner. Av dessa redovisar 81 resultatenheter ett överskott om 29,5 mnkr och 17 resultatenheter ett underskott om 89,7 mnkr. Jämfört med tertialrapport 2 har resultatenheterna förbättrat sitt resultat med 28,4 mnkr.

Gymnasieavdelningen

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Gymnasieavdelningen	899,3	924,5	-25,2	-7,2

Avdelningen redovisar ett underskott om 25,2 mnkr före och ett underskott om 7,2 mnkr efter resultatdispositioner. Gymnasiestabens överskott uppgår till 16 mnkr. Överskottet beror på lägre lokalkostnader än budgeterat. Avdelningens underskott härrör sig till gymnasieskolorna.

Av gymnasieskolorna är 7 skolor anslagsenheter och 17 skolor resultatenheter. Anslagsenheterna redovisar ett sammanlagt underskott om 23,6 mnkr. Resultatenheterna redovisar ett sammanlagt underskott om 17,4 mnkr. Totalt redovisar 6 skolor ett överskott och 18 skolor ett underskott. Skolor med stora underskott är Riddarfjärdens gymnasium/Kungliga Svenska Balettskolan, Farsta gymnasium, Enskede Gårds gymnasium och Ross Tensta gymnasium. Riddarfjärdens gymnasium/Kungliga Svenska Balettskolan lades ned från och med höstterminen 2011.

Mot bakgrund av det vikande elevunderlaget sker en kontinuerlig översyn av programutbud och organisation. Handlingsprogram med åtgärdsplaner utarbetas. Från och med den 1 juli är gymnasieskolorna indelade i 10 gymnasieområden. En målsättning är att respektive område ska visa ett positivt sammanlagt resultat.

Tillhandahållaravdelningen

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Tillhandahållaravdelningen	5 207,4	5 220,0	-12,6	-12,6

Tillhandahållaravdelningen redovisar ett underskott om 12,6 mnkr. Efter korrigering av den felaktiga budgetjustering om 4,0 mnkr, som stadsledningskontoret gjorde i samband med tertialrapport 2, uppgår underskottet till 8,6 mnkr. Underskottet beror på att nämnden i överenskommelse med stadsledningskontoret inte fakturerat de 35,0 mnkr som beviljats i stimulansbidrag för utbyggnad av förskola. Med hänsyn taget till detta blir avdelningens överskott 26,4 mnkr.

Konsultkostnaderna för kvarstående anpassning av GS IT blev 12,5 mnkr lägre än beräknat.

Stockholms universitet och Högskolan Södertörn startade inte några utbildningar för barnskötare till förskollärare under 2011, vilket inneburit minskade kostnader med 4,4 mnkr för kompetensutveckling. En planerad insats för kompetensutveckling av all personal inom nämnden genomfördes inte. Den beräknade kostnaden uppgick till 6,0 mnkr. Antalet lärarstudenter har varit färre än beräknat. Detta tillsammans med att planerade utvecklingsinsatser för Pedagog Stockholm och för jämställdhetsarbete inte genomförts har gjort ett överskott om 3,0 mnkr. Resterande överskott beror på att avdelningens reserv inte använts.

Uppdragsavdelningen

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Uppdragsavdelningen	4,8	13,5	-8,7	0,0

Avdelningen redovisar ett underskott om 8,7 mnkr före och ett nollresultat efter resultatdispositioner.

Lärande, -3,4 mnkr

Språkcentrum redovisar ett underskott om 4,4 mnkr. Underskottet återfinns framförallt inom förskoleverksamheten och beror på avveckling av modersmålsstödet. Ett åtgärdsprogram har genomförts för att komma tillrätta med ett befarat underskott. Verksamheten i grundskolan har dock fortfarande övertalighet inom några språkgrupper. Ett nära samarbete sker med personalavdelningen gällande omplaceringsutredningar.

Mediateket redovisar ett överskott om 1,0 mnkr. Överskottet på intäktssidan beror på ökade beställningsvolymerna för AV-media och inom PIM avseende förskola. Kostnadssidan har, i stort sett, kunnat hållas konstant.

Elevhälsa, + 3,8 mnkr

Skolhälsan redovisar ett överskott om 2,7 mnkr som förklaras av lägre personalkostnader. Under tidig vår rådde osäkerhet kring utfallet av den externa upphandlingen av skolläkare och flera skolläkare slutade under våren. Det var också osäkert hur många skolor som önskade träffa överenskommelse med Skolhälsan. Sju tjänster vakanshölls därför under sommaren och tidig höst. Utfallet visar dock att flertalet skolor har valt Skolhälsan som utförare av tjänsten.

Skolstöd inklusive frivillig återvandring redovisar ett underskott om 0,6 mnkr. Underskottet beror på en förändrad inriktning av uppdrag från stora sammanhängande avtal till flera mindre och avgränsade uppdrag, med längre kringtider och därmed högre omkostnader som följd.

Psykologenheten redovisar ett överskott om 1,7 mnkr vilket beror på lägre personalkostnader då en samordnartjänst vakanthållits. Bostonprojektet har haft lägre kostnader på grund av lägre dollarkurs än beräknat.

Centrala-/specialöverenskommelser, -9,1 mnkr

Föregående års överenskommelse med grundskoleavdelningen, avseende stöd och applikationer till skolorna vid införandet av trådlösa nätverk, är i stort sett genomförd. Av de 25,0 mnkr som avsatts är 19,5 mnkr förbrukade. Resterande medel om 5,5 mnkr används och avslutas under 2012. Under året har fler överenskommelser inom it- området slutits och uppgår till 10,5 mnkr. De avser Skolval, JP infonet och migrering av Kulan och som slutförs under 2012.

Fond

Avdelningens ingående resultatfond uppgår till ett överskott om 29,3 mnkr och den utgående fonden till ett överskott om 20,5 mnkr.

Personalavdelningen

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Personalavdelningen	117,5	117,5	0,0	0,0

Personalavdelningen redovisar ingen avvikelse mot budget.

Antalet användare av LISA självservice har ökat från 93,2 procent av de anställda 2010 till 97,8 procent 2011. För varje anställd som använder LISA självservice minskar nämndens kostnad med 360 kronor per år. För 2011 motsvarar detta 4,9 mnkr.

Kostnaden för avgångslösningar och personalplaneringsåtgärder har uppgått till 38,4 mnkr, varav 7,2 mnkr avser lösningar för it-personal från GS-IT-omstruktureringen.

Chefsprogrammets ledningsfunktion redovisar ett överskott om 0,6 mnkr beroende på vakanshållning av tjänster i början av året. Chefsprogrammets beställningar från övriga verksamheter redovisar ett överskott om 3,8 mnkr. Överskottet beror främst på lägre kostnader än beräknat för chefsrekrytering och ledningsgrupp/chefsmöten framför allt inom grundskolans och central förvaltnings verksamhetsområde. Gymnasieskolan redovisar ett underskott om 1,6 mnkr beroende på högre kostnader för chefsrekrytering och ledningsgruppsutbildning.

Administrativa avdelningen

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Administrativa avdelningen	1 407,2	1 394,7	12,5	12,5

Administrativa avdelningen redovisar ett överskott om 12,5 mnkr. Nämndens totala lokalbudget redovisar ett överskott om 29,3 mnkr. I bokslutet har kostnader för timlöner och fakturor avseende 2010 för hela förvaltningen bokförts på avdelningen.

Förvaltningsledning

Driftverksamhet, Netto, mnkr	Budget	Bokslut	Avvik. före fonder	Avvik. efter fonder
Förvaltningsledning	92,3	76,5	15,8	15,8

Ledningsstaben redovisar ett överskott om 15,8 mnkr. Överskottet beror på att den reserv som budgeterats under förvaltningschefen inte tagits i bruk fullt ut.